



การศึกษาเพื่อถอดบทเรียน และพัฒนาตัวแบบ โรงเรียนแห่งความซื่อตรง



- ที่ปรึกษา ดร.ถวิลวดี บุรียกุล
- นักวิจัย นิตยา โพธิ์น็อก
ดร.เลิศพร อุดมพงษ์



การศึกษาเพื่อถอดบทเรียน และพัฒนาตัวแบบ โรงเรียนแห่งความซื่อตรง



- ที่ปรึกษา ดร.กวีลวดี บุรีกุล
- นักวิจัย นิตยา โพธิ์นอก
ดร.เลิศพร อุดมพงษ์

การศึกษาเพื่อถอดบทเรียนและพัฒนาตัวแบบโรงเรียนแห่งความซื่อตรง โดย สถาบันพระปกเกล้า

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

สถาบันพระปกเกล้า.

การศึกษาเพื่อถอดบทเรียนและพัฒนาตัวแบบโรงเรียนแห่งความซื่อตรง. -- กรุงเทพฯ :
สถาบันพระปกเกล้า, 2566.

196 หน้า.

1. นักเรียน -- แง่ศีลธรรมจรรยา. I. ชื่อเรื่อง.

370.114

ISBN 978-616-476-328-9

| | | |
|--------------|-----------|----------------------------|
| คณะผู้วิจัย | ที่ปรึกษา | ดร.ถวิลวดี บุรีกุล |
| | นักวิจัย | นางสาวนิตยา โพธิ์นอก |
| | | ดร.เลิศพร อุดมพงษ์ |
| ผู้ช่วยวิจัย | | นายวิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร |
| | | นางสาววริศรา อัมพรศิริธรรม |

รหัสสิ่งพิมพ์ สวพ.66-07-00.0 (ebook)

เผยแพร่ กุมภาพันธ์ 2566

จัดทำโดย สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี
ชั้น 5 (โซนทิศใต้) เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 <http://www.kpi.ac.th>

โทรศัพท์ 0-2141-9596 โทรสาร 0-2143-8174

คำนำ

รายงาน “การศึกษาเพื่อถอดบทเรียนและพัฒนาตัวแบบโรงเรียนแห่งความซื่อตรง” ที่คณะผู้วิจัย สถาบันพระปกเกล้า จัดทำขึ้นนี้ เป็นการทบทวนผลการดำเนินงานหลังจากที่นักวิจัยได้มีการวิจัย “ศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย: ปัญหา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา” ในปี พ.ศ. 2555 ภายหลังจากการวิจัยดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ด้านความซื่อตรงจากงานวิจัยไปดำเนินงานผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2564 ในระดับพื้นที่กับชุมชนและสถานศึกษารวม 19 แห่ง การดำเนินการดังกล่าว สถาบันฯ เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความซื่อตรงที่จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อถึงระยะเวลาหนึ่ง ประกอบกับในช่วงระยะเวลาดังกล่าว สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ได้ทำให้เกิดความท้าทายต่อการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาซึ่งกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นเยาวชน ที่ควรได้รับการปลูกฝังความซื่อตรง อันเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของพลเมืองที่จะนำไปสู่การพัฒนา

ประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง การศึกษาเพื่อถอดบทเรียนฯ จึงเกิดขึ้นด้วยความจำเป็นดังกล่าว

สถาบันฯ ขอขอบคุณผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเพื่อการถอดบทเรียนและพัฒนาตัวแบบโรงเรียนแห่งความซื่อตรงในครั้งนี้ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญต่อการปรับปรุงเนื้อหางานวิจัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบาย เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างความซื่อตรงแก่เยาวชน และในเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้สถานศึกษาหรือผู้ที่สนใจได้นำตัวแบบนี้ไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความซื่อตรงแก่เยาวชนในพื้นที่ของตนเองต่อไป



นายวิทวัส ชัยภาคภูมิ
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

รายงานวิจัย “การศึกษาเพื่อถอดบทเรียนและพัฒนาตัวแบบโรงเรียนแห่งความซื่อตรง” มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนการใช้ตัวแบบเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในโรงเรียนกรณีศึกษา และพัฒนาตัวแบบที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัล การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยถอดบทเรียนโรงเรียนที่ได้ร่วมทำโครงการโรงเรียนแห่งความซื่อตรงกับสถาบันพระปกเกล้าในช่วงปี 2559-2563 ด้วยการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง สันทนา กลุ่มและเก็บแบบสอบถามจากครูที่ปรึกษา 82 ท่าน สันทนา กลุ่มกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) จากนั้น นำผลการวิเคราะห์มาประกอบการปรับปรุงตัวแบบการเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัล ผลการศึกษา พบว่า กิจกรรมที่นักเรียนดำเนินการส่วนใหญ่ในช่วงปี 2559-2563 เป็นโครงการด้านวินัย การสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดความซื่อตรง และเสริมสร้าง

ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยหลายโรงเรียนยังคงดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การมีส่วนร่วม ผู้บริหารและบุคลากรครูในโรงเรียน และการสนับสนุนจากภายนอก ส่วนอุปสรรค ได้แก่ ระยะเวลาการทำกิจกรรม และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนตัวแบบในการเสริมสร้างความซื่อตรง สำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัล เป็นการปรับเนื้อหาการบรรยายและกระบวนการผ่านช่องทางแบบออนไลน์ สำหรับข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษาเพื่อติดตามผลการดำเนินโครงการซื่อตรงตามตัวแบบดังกล่าว และการวิจัยระยะยาวเพื่อวัดและติดตามพฤติกรรมนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ



Abstract

This study on “Lessons Learned and Developing a Model for School of Integrity” aims to study school of integrity for young people in a case study that developed suitable models to strengthen integrity among the youth in the digital era. This was a qualitative study using lessons learned from schools participating in the “School of Integrity” project undertaken by King Prajadhipok’s Institute during 2016-2020, based on review of relevant documents. In addition, questionnaires were collected from 82 teachers, and group discussions were conducted to collect data from nine experts. Data were analyzed by thematic content analysis and average. Regarding improving integrity-enhancing models for youth in the digital age, the study found that most of the activities that students undertook during 2016-2020 were discipline projects, creating an environment for integrity and strengthening responsibility for duties. Many schools

carry out such activities continuously. Success factors include the participation of school executives, teachers, and external support. The obstacles were the duration of activities and changing social conditions. The proposed model for promoting integrity among youth in the digital era requires the adjustment of lecture content and processes through online channels. For future research suggestions, there should be a study to follow up on the results of the project with the aforementioned model, and longitudinal research to measure and monitor the student behaviors.

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานวิจัย “การศึกษาเพื่อถอดบทเรียนและพัฒนาตัวแบบโรงเรียนแห่งความซื่อตรง” มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนการใช้ตัวแบบเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในโรงเรียนกรณีศึกษา และพัฒนาตัวแบบที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัล การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยถอดบทเรียนโรงเรียนที่ได้ร่วมทำโครงการโรงเรียนแห่งความซื่อตรงกับสถาบันพระปกเกล้าในช่วงปี 2559-2563 แล้วนำผลจากการถอดบทเรียนมาประกอบการปรับปรุงตัวแบบการเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัล

ผลการศึกษา พบว่า หลังการดำเนินกิจกรรมของทั้ง 12 โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมด้านการเสริมสร้างความมีวินัย สร้างสภาพแวดล้อมแห่งความซื่อตรง และเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ในส่วนกระบวนการทำให้นักเรียนได้ระดมความคิดเห็น และฝึกการปฏิบัติจริง ในส่วนของผลลัพธ์ โครงการโรงเรียนแห่งความซื่อตรงยังคงส่งผลแก่ครูและนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 12 โรงเรียน โดยหลายโรงเรียนนำกิจกรรมไปขยายผล

ดำเนินการกับนักเรียนกลุ่มอื่น มีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินโครงการโรงเรียนแห่งความซื่อตรงมีปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารและบุคลากรครูในโรงเรียน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ส่วนอุปสรรค ได้แก่ ระยะเวลาในการทำกิจกรรมที่อาจขาดความต่อเนื่องและดำเนินการในช่วงเวลาเรียนซึ่งอาจกระทบต่อการเรียน อีกทั้ง สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้นักเรียนมีคำถามต่อความซื่อตรงในสังคมไทย

หลังจากที่ได้มีการถอดบทเรียนจากทั้ง 12 โรงเรียนแล้ว คณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาตัวแบบการเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัล ในสาระการบรรยายเรื่องความซื่อตรง และกระบวนการพัฒนาแผนเรื่องความซื่อตรง เพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้มีการคิดค้นลักษณะกิจกรรมที่เสริมสร้างความซื่อตรงในยุคดิจิทัล โดยลดความซับซ้อนของกระบวนการลงให้สอดคล้องกับช่องทางแบบออนไลน์

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางนโยบายว่า กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานที่ส่งเสริมด้านคุณธรรม เช่น ศูนย์คุณธรรม หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรมีการทบทวนเพื่อบูรณาการโครงการหรือกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินโครงการด้านความซื่อตรงในสถานศึกษาจากหลายหน่วยงานก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเต็มที่

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ การนำตัวแบบนี้ไปดำเนินการให้เหมาะสมกับเยาวชนในยุคดิจิทัล วิทยากรและครูที่ปรึกษาอาจแนะนำให้ให้นักเรียนได้ค้นคว้าและใช้เครื่องมือที่อิงกับเทคโนโลยี ตลอดจนกระตุ้นประเด็นเรื่องการเสริมสร้างความซื่อตรงในยุคดิจิทัลมากขึ้น โดยพิจารณาความพร้อมด้านเทคโนโลยี บุคลากรครู และนักเรียนควบคู่กันไปด้วย

ส่วนข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต ควรมีการวิจัยติดตามผล การทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อตรงอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวัดผล ในระดับโครงการและการวัดผลในระยะยาว โดยควรเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะ บูรณาการหลายหน่วยงาน

Executive Summary

The study on “Lessons Learned and Developing a Model for School of Integrity” aims to draw lessons regarding the use of a model to strengthen the integrity of school youths in case studies and develop a suitable model to foster integrity for youth in the digital age. This study was a qualitative study undertaken by drawing lessons learned from schools that participated in the “School of Integrity” project with King Prajadhipok’s Institute, conducted during the years 2016-2020. Then, the researchers applied the results of lessons learned to improve a model for enhancing integrity among youth in the digital era.

The results showed that most of the involved 12 schools conducted discipline-building activities, creating an environment of integrity and strengthening responsibility.

This allows students to brainstorm ideas and practice in reality. The results of the School of Integrity program continue to affect teachers and students at all 12 participating schools. Many schools expanded their activities with other groups of students. Moreover, the students who participated in the project exhibited more responsible behaviors. It was also found success factors in implementing the School of Integrity program. There were the participation of school executives, teachers, and support from external agencies. The obstacles included the duration of activities that may lack continuity, the need for activities to be carried out during school hours, and changing social conditions that cause students to question about the integrity of Thai society.

After drawing lessons from all 12 schools, the researchers refined and developed a model for strengthening integrity involving the lecture of integrity and the process of developing an integrity plan for students who participate in the activities. The students developed activities that enhance integrity in the digital era with a simplified process through on-line channels.

The research team recommends that the Ministry of Education and other organizations that promote morality, such as the Center for Morality Promotion or the National Office of Buddhism, should conduct a review of integrity enhancement projects or activities in schools in order to implement projects on integrity in educational institutions.

For operating suggestions, to implement this model for youth in the digital era, facilitators and teachers may encourage students to search and use technology-based tools, and raise issue of enhancing integrity in the digital era by considering the readiness of technology, personnel, teachers, and students.

Regarding suggestions for future research, there should be follow-up research on projects related to integrity, with both project-level measurement and long-term measurement. Research should be integrated across multiple agencies.

สารบัญ

| | หน้า |
|--------------------------|------|
| คำนำ | 3 |
| บทคัดย่อ | 5 |
| Abstract | 7 |
| บทสรุปผู้บริหาร | 9 |
| Executive Summary | 12 |
| สารบัญ | 15 |
| บทที่ 1 บทนำ | 19 |
| 1.1 หลักการและเหตุผล | 19 |
| 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย | 23 |
| 1.3 วิธีการศึกษาวิจัย | 24 |
| 1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ | 25 |
| 1.5 ระยะเวลาการดำเนินการ | 25 |

| | หน้า |
|--|------|
| บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง | 27 |
| 2.1 ความหมายและลักษณะของความซื่อตรง | 28 |
| 2.2 การเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษา | 40 |
| 2.3 การเรียนรู้แบบใหม่: ค่านิยมใหม่ เทคโนโลยี และการเสริมสร้างความซื่อตรงในยุคดิจิทัล | 46 |
| บทที่ 3 วิธีวิจัย | 51 |
| 3.1 การเก็บและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน | 52 |
| 3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล | 56 |
| บทที่ 4 กิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงจากโรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการและถอดบทเรียน | 59 |
| 4.1 กระบวนการเสริมสร้างความซื่อตรง | 59 |
| 4.2 ผลการดำเนินงานกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงของ ทั้ง 12 โรงเรียน | 61 |
| 4.3 ผลจากการถอดบทเรียนกลุ่มครูในโรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการ | 73 |
| 4.4 ผลจากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ | 127 |

| | หน้า |
|--|------|
| บทที่ 5 การพัฒนาตัวแบบโรงเรียนแห่งความซื่อตรงในยุคดิจิทัล | 135 |
| สรุปผล และข้อเสนอแนะ | |
| 5.1 การพัฒนาและทดสอบกระบวนการ | 136 |
| 5.2 การดำเนินกระบวนการที่พัฒนาแล้ว | 138 |
| 5.3 การประเมินและติดตามกระบวนการที่พัฒนาแล้ว | 154 |
| 5.4 สรุปผล | 168 |
| 5.5 ข้อเสนอแนะ | 170 |
| บรรณานุกรม | 175 |
| ภาคผนวก | 181 |
| ภาคผนวก ก | 182 |
| ภาคผนวก ข | 183 |
| ภาคผนวก ค | 186 |
| ภาคผนวก ง | 187 |
| ภาคผนวก จ | 190 |

“ความซื่อตรง”
เป็นคุณค่าที่สำคัญของ
การสร้างธรรมาภิบาล
โดยทำให้เกิดความเชื่อถือ
และศรัทธา



บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

“การทุจริต” ถือเป็นปัญหาหนึ่งที่หยั่งรากลึกและดำรงอยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนานทุกยุคทุกสมัย ดังสถานการณ์ที่ปรากฏให้เห็นผ่านการรายงานของสื่อต่าง ๆ ตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมา เราพบเห็นคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดสภาวะความถดถอยของคุณภาพสังคมไทยโดยรวม สะท้อนได้จากผลการประเมินดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก (Corruption Perceptions Index) ขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ หรือ TI ที่ได้แถลงรายงานการจัดอันดับความโปร่งใส ประจำปี 2563 ใน 180 กว่าประเทศทั่วโลก ซึ่งผลการสำรวจพบว่า 2 ใน 3 ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และ

โดยเฉลี่ยแล้วได้เพียง 43 คะแนน นั้นหมายถึง หลายประเทศส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้ ซึ่งรวมถึงประเทศไทย ที่มีคะแนนเท่าเดิม คือ 36 คะแนน เท่ากับปี 2562 จัดอยู่ในลำดับที่ 104 และอยู่ในอันดับที่ 5 ของกลุ่มประเทศอาเซียนเท่ากับประเทศเวียดนาม และเป็นการได้ลำดับที่ลดลงจากอันดับที่ 101 ในปี พ.ศ. 2562 แต่ยังคงได้ คะแนนเท่าเดิม นั้นหมายถึง การทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และหากเจาะลึกลงไปในสถานการณ์นี้ ยังพบว่า สังคมไทยมีแนวโน้มของการยอมรับการทุจริต เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์ ไม่เว้นแม้แต่ในเยาวชน ตัวอย่างผลสำรวจโครงการคนไทยมอนิเตอร์ 2557 โดยมูลนิธิเพื่อคนไทย ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เยาวชน จำนวนถึง 4,000 คน จากเยาวชนที่มีอายุ 15-24 ปีบริบูรณ์ ใน 21 จังหวัด ทั้งกรุงเทพมหานคร และ 6 ภูมิภาคทั่วประเทศ โดยผลการสำรวจในประเด็นการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่า เยาวชนจำนวนมากมีพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชัน และเห็นว่า เป็นเรื่องที่ไม่ผิดมากหรือไม่ผิดเลย นอกจากนี้จากเหตุการณ์สมมุติพบว่า เยาวชนร้อยละ 25 ยินดีจ่ายสินบนเพื่อให้สอบใบขับขี่ผ่าน ร้อยละ 18 เคยให้เงินตำรวจเพื่อหลีกเลี่ยงใบสั่ง และ ร้อยละ 38 เห็นว่าการกระทำดังกล่าวไม่ผิดมากหรือไม่ผิดเลย เยาวชนร้อยละ 81 เคยลอกข้อสอบ และ ร้อยละ 75 เห็นว่าการกระทำดังกล่าวไม่ผิดมากหรือไม่ผิดเลย ร้อยละ 63 เคยลงชื่อเข้าเรียนแทน และ ร้อยละ 73 เห็นว่าการกระทำดังกล่าวไม่ผิดมากหรือไม่ผิดเลย สถานการณ์ดังกล่าวบ่งชี้ถึงแนวโน้มที่นำไปเป็นกังวลต่อคุณภาพ สังคมไทยในอนาคตเป็นอย่างยิ่ง (มูลนิธิเพื่อ “คนไทย”, 2557) สาเหตุหนึ่ง เป็นเพราะการขาดวัฒนธรรมพื้นฐานในเรื่อง “ความซื่อตรง” ในทุกระดับ ขณะเดียวกันทั่วโลกที่เกี่ยวข้องอย่างระบบพัฒนาแบบอย่างด้านความซื่อตรง การพัฒนาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การบังคับใช้ระเบียบและกฎหมาย หรือสื่อมวลชน ต่างไม่ได้ถูกผลักดันให้หนุนเสริมพฤติกรรมที่มีความซื่อตรง ทำให้เกิดเป็นปัญหาที่กระทบไปถึงภาพรวมของการพัฒนาประเทศ

“ความซื่อตรง” เป็นคุณค่าที่สำคัญของการสร้างธรรมาภิบาล โดยทำให้เกิดความเชื่อถือและศรัทธา ความซื่อตรงมีความหมายที่สอดคล้องกับภาษาอังกฤษว่า “Integrity” ซึ่งมีรากศัพท์จากภาษาละตินที่แปลว่า “Wholeness” หมายถึง ความเป็นจำนวนเต็ม ความครบถ้วนสมบูรณ์ (สถาบันพระปกเกล้า, 2555) ลักษณะความครบถ้วนสมบูรณ์นี้อาจอธิบายให้เห็นขอบเขตที่ชัดเจนได้ว่า ความซื่อตรงเป็นแนวคิดหรือพฤติกรรมที่ต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่ระดับบุคคลและเริ่มได้จากตนเอง คือ การรู้ในความผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์ต่อตนเองแม้ไม่มีใครรู้เห็น ไม่หลอกลวงหรือแก้ตัวให้กับตนเองเมื่อกระทำการสิ่งที่ไม่ดีหรือไม่สมควร ที่ระดับบุคคลนี้ ยังรวมไปถึงความซื่อตรงต่อเวลา ได้แก่ การทำการต่าง ๆ ได้ตามเวลาที่กำหนดไว้ เช่น การไปพบผู้อื่นตามเวลาที่ได้นัดหมายไว้และการทำงานได้ตามกำหนดเวลาที่วางไว้ ถือเป็นการเห็นความสำคัญในเรื่องเวลา บริหารเวลาในการทำงานได้และไม่เบียดเบียนเวลาผู้อื่น จุดเริ่มต้นของความซื่อตรงที่เริ่มจากซื่อตรงต่อตนเองนี้ ยังพัฒนาต่อไปถึงความซื่อตรงต่อบุคคลอื่น สังคม และประเทศชาติ คือการมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ไม่สร้างผลกระทบทางลบต่อบุคคลอื่นและสังคมโดยรวม เช่น มีความจริงใจ สามัคคี ไม่คิดร้ายต่อกัน ฯลฯ ทำให้เกิดความไว้วางใจกันและเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ในพื้นที่ของการทำงานในชีวิตประจำวัน ความซื่อตรงก็สามารถนำไปใช้ต่อหน้าที่การงานที่รับผิดชอบได้เช่นกัน โดยการมีความตั้งใจทำงานในหน้าที่รับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ ไม่ปล่อยงานค้างค้ำง ไม่ละทิ้งหน้าที่รับผิดชอบ ไม่ทุจริตในหน้าที่การงาน เป็นต้น (วีรวีท คงศักดิ์, 2555; สถาบันพระปกเกล้า, 2555, หน้า 23-27)

การเสริมสร้างความซื่อตรงในกลุ่มเยาวชน มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายชิ้น ในประเทศไทยส่วนใหญ่ศึกษากระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคม โดยมีสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาเป็นหลัก และสถาบันอื่นในสังคม

ระดับประคองหล่อหลอม ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ สายฤดี วรกิจโกศาทร และคณะ (2552) ศึกษาคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทย พบว่า ตัวแบบที่มีคุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่ง รวมทั้งการสร้างสรรคกิจกรรมและสื่อเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคม เอื้อให้เกิดการสร้างกฎ ระเบียบ และมาตรฐานด้านคุณธรรมหรืองานวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมของหลายประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ (ฉลวยวรรณ ปัญญา, 2549) เยอรมัน (ชุมพล เทียงธรรม, 2549) สวิตเซอร์แลนด์ (สมชาย เสริมแก้ว, 2549) แคนาดา (อลิศรา ชูชาติ, 2549) เกาหลี (จินตนา พุทเมตตะ, 2548) ไต้หวัน (เต็มแท้ ชาวหินฟ้า, 2548) อินเดีย (ธนพล จาตใจดี, 2548) ศรีลังกา (ธัมมนันทาภิกษุณี และฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, 2548) ฟินแลนด์ (มาร์जार-ลีนา อิกกิลา-ฮอร์น, 2548) เป็นต้น สำหรับสถาบันพระปกเกล้า ใน พ.ศ. 2554-2555 ได้ดำเนินโครงการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย: ปัญหา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความบกพร่องด้านความซื่อตรงในสังคมไทย พัฒนายุทธศาสตร์ และเสนอแนวทางการพัฒนาความซื่อตรงในสังคมไทย ซึ่งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจว่า สังคมไทยขาดระบบปลูกฝังและส่งเสริมความซื่อตรงที่มีประสิทธิภาพ ขาดแบบอย่างที่ดี ระบบการเรียนการสอนที่ไม่มุ่งเน้นความซื่อตรง ขาดการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานรัฐ ขาดการสื่อสารเรื่องความซื่อตรงสู่สังคม เป็นต้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2555) ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าว จึงได้มีการพัฒนาตัวแบบการขับเคลื่อนการเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษาขึ้น

การเสริมสร้างความซื่อตรงแก่เยาวชนในสถานศึกษา เป็นพื้นที่หนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการเสริมสร้างวัฒนธรรมความซื่อตรง ที่ส่งเสริมต่อประชาธิปไตย เพราะการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อตรงให้กับเยาวชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม โดยให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ถึงความหมายและขอบเขต ออกแบบ

กิจกรรมด้านความซื่อตรงในโรงเรียน ติดตามและประเมินผล ตลอดจนนำเสนอผลการดำเนินกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเอง จะช่วยให้ความซื่อตรงได้ถูกซึมซับในกลุ่มเยาวชนผ่านกระบวนการกลุ่มเกลตาทางสังคม (Socialization) ในอีกรูปแบบหนึ่ง ทำให้เยาวชนเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศได้ โดยในช่วง 5 ปีย้อนหลัง สถาบันพระปกเกล้าได้มีการใช้ตัวแบบการเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียนต่าง ๆ หลายโรงเรียน ซึ่งผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นอย่างดี หากแต่ท่ามกลางกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ถูกนำเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น อันส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองและเยาวชนไทยในยุคดิจิทัล จึงมีความท้าทายอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความซื่อตรงแก่เยาวชนในบริบทดังกล่าว ดังนั้น จึงควรมีการดำเนินการศึกษาถอดบทเรียนของการดำเนินโครงการของโรงเรียนต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อเป็นตัวแบบการขับเคลื่อนการเสริมสร้างความซื่อตรงในอนาคต จึงได้มีการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวแบบการเสริมสร้างความซื่อตรงแก่เยาวชนในยุคดิจิทัล เพื่อเป็นเครื่องมือไปสู่การขยายเครือข่ายความซื่อตรงให้เกิดขึ้นในวงกว้างต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อถอดบทเรียนการใช้ตัวแบบเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในโรงเรียนกรณีศึกษา
- 2) เพื่อพัฒนาตัวแบบที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัล

1.3 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพผสมการศึกษาเชิงปริมาณ ด้วยการวิเคราะห์ผลการถอดบทเรียน (Lesson study) และพัฒนาตัวแบบการเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษา โดย 1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากเอกสารโครงการเกี่ยวกับความซื่อตรงที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้า ที่โรงเรียนแต่ละแห่งจัดทำขึ้น จำนวน 12 โรงเรียน 2) การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการสนทนากลุ่มและการสอบถามจากครูและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการด้วยการตอบแบบสอบถาม 3) การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8-10 ท่าน นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean)

จากนั้น นำผลการวิเคราะห์มาประกอบการปรับปรุงตัวแบบการเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัลที่เหมาะสม แล้วนำตัวแบบที่ปรับปรุงไปทดลองใช้กับโรงเรียนนำร่อง เพื่อนำผลการดำเนินการมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ตัวแบบมีความสมบูรณ์และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น ก่อนที่จะนำไปขยายผลในระยะต่อไป สรุปกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ ดังภาพ



ภาพ 1.1 กระบวนการวิจัย

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) ได้ข้อมูลสำคัญจากการถอดบทเรียนการใช้ตัวแบบเสริมสร้างความเชื่อตรงสำหรับเยาวชนในโรงเรียนกรณีศึกษา ที่นำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาตัวแบบที่เหมาะสมในอนาคต
- 2) ได้ตัวแบบที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความเชื่อตรงสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัล

1.5 ระยะเวลาดำเนินการ

มีระยะเวลาดำเนินการระหว่างเดือนกันยายน 2564 – ตุลาคม 2565 โดยงบประมาณจากโครงการพัฒนาตัวแบบเพื่อขับเคลื่อนความเชื่อตรงในกลุ่มเยาวชนไทย สถาบันพระปกเกล้า งบประมาณ 2565

ความซื่อตรง ประกอบด้วย
สาระสำคัญ 5 ประการ ได้แก่
แรงขับพื้นฐานของความซื่อตรง
การแสดงออกซึ่งความถูกต้อง
หน้าที่ของความซื่อตรง
บริบทในการพัฒนาความซื่อตรง
และสมรรถนะด้านความซื่อตรง



บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบริบททางการเมือง ความซื่อตรงมักถูกอ้างถึงในบริบทของแนวคิดที่คล้ายกันอย่างคุณภาพของรัฐบาล (Quality of government) ธรรมาภิบาล (Good governance) และการต่อต้านคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นแนวคิดที่เหลื่อมซ้อนกันอยู่ แต่ความซื่อตรงเป็นแนวคิดที่ครอบคลุมในบริบทที่กว้างกว่านั้น ความซื่อตรงถูกเพิกขามากขึ้นนอกเหนือจากแนวคิดอื่นที่เกี่ยวข้องอย่าง การต่อต้านคอร์รัปชัน เพราะความซื่อตรงอาจสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ฐานรากได้มากกว่าการต่อต้านคอร์รัปชันเท่านั้น ด้วยความซื่อตรงเน้นคุณค่าและหลักการทางจริยธรรมที่ช่วยสมดุลทั้งเชิงโครงสร้างและพฤติกรรมของคนที่แก้ไขปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการทุจริตหรือความไม่ถูกต้องจึงไม่ใช่เพียงการดำเนินการกับกลุ่มคนบางกลุ่ม แต่หมายรวมถึงประชาชน ภาคเอกชน องค์กร ฯลฯ ซึ่งความซื่อตรงมีแนวคิดและแนวทางที่ครอบคลุมมากกว่า (Heywood et al., 2017, pp.6-7) ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมนี้

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของความซื่อตรง ตามมาด้วยการเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษา ปิดท้ายด้วยการเรียนรู้แบบใหม่: ค่านิยมใหม่ เทคโนโลยี และการเสริมสร้างความซื่อตรงในยุคดิจิทัล

2.1 ความหมายและลักษณะของความซื่อตรง

ความซื่อตรงนั้นมีความหมายที่มีขอบเขตกว้างและครอบคลุมไปถึงความดีงามสมบูรณ์พร้อม หากพิจารณาการให้ความหมายจากหลายแหล่งจะพบว่า ความซื่อตรงนี้หากทำให้เกิดขึ้นแล้วจะมั่นใจได้ว่ายอมทำให้สิ่งคนนั้นเป็นสิ่งดีที่ดีงามแน่นอน โดยความซื่อตรงเป็นคำแปลจากภาษาอังกฤษว่า “Integrity” ความหมายของคำว่า “integrity” ในหนังสือ “คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร” เมื่อปี 2550 (วีรวิท คงศักดิ์, 2555) มีรากศัพท์มาจากคำภาษาละตินว่า “Integer” ซึ่งแปลว่า “Wholeness” หรือความครบถ้วนสมบูรณ์ ความเป็นจำนวนเต็ม (Heywood et al., 2017, p.16) ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วก็จะได้ความหมายที่ลึกซึ้งว่าคนที่จะเป็นคนเต็มคนนั้นจะต้องมี “Integrity” เป็นคุณธรรมประจำตัว

จากรายงานการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย : ปัญหา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา โดยสถาบันพระปกเกล้า ได้ให้ความหมายของความซื่อตรงไว้ว่า หมายถึง การประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไร้เล่ห์เหลี่ยม ไม่คดโกง การกระทำที่ซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ประพฤติปฏิบัติตนสม่ำเสมอทั้งต่อหน้าและลับหลัง รวมไปถึงการยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (สถาบันพระปกเกล้า, 2555)

เช่นเดียวกับกับวีรวิท คงศักดิ์ (2555) ที่ให้ความหมายของคำว่า ความซื่อตรง ว่าเป็นการกระทำที่ซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา ประพฤติปฏิบัติตน

อย่างสม่ำเสมอทั้งต่อหน้าและลับหลัง การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ความซื่อตรงถือเป็นค่านิยมสำคัญในการสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชนต้องสร้างให้เกิดกับคนในองค์กร และการทำให้ธรรมาภิบาล เกิดขึ้นในองค์กรได้ ผู้บริหารต้องมีทศพิธราชธรรมข้อ “อาชวะ” ที่แปลว่า “ซื่อตรง” และถ้าให้ดียิ่งขึ้นควรมีธรรมของผู้ปกครองอีกข้อหนึ่งคือ “อวิโรธนะ” แปลว่า ไม่คลาดแคล้วจากธรรมะ คือการปฏิบัติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายในคุณธรรม ความดี มีความซื่อสัตย์สุจริตและตรงไปตรงมา โดยปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด (วีรวิท คงศักดิ์, 2555)

Barnard, Schurink and De Beer และ Heywood et al กล่าวถึงความซื่อตรงในแบบที่คล้ายกันว่า ความซื่อตรงก่อให้เกิดชุดของค่านิยม และหลักการที่ทำหน้าที่เป็นเหมือนบรรทัดฐานและมาตรฐาน ความซื่อตรงจึงเป็นค่านิยมและหลักการที่เป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานสำหรับกำกับ การกระทำและการตัดสินใจทั้งหมดของคน (Barnard, Schurink and De Beer, 2008, pp.40-49; Heywood et al., 2017, p.10) ความซื่อตรงเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ โดยมีการกระทำสม่ำเสมอและ แน่วแน่ที่ยึดมั่นในหลักการและค่านิยมทางศีลธรรมจริยธรรมแม้ไม่มีใครเห็น จึงเป็นสถานะที่แน่วแน่ในการยึดหลักคุณธรรมหรือมาตรฐานวิชาชีพ หลักการทางศีลธรรมเหล่านี้เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต (Abolarin & Babalola, 2020, p.2)

การให้ความหมายว่าความซื่อตรงเป็นหลักการและค่านิยม มีความสอดคล้องดังที่ท่านองคมนตรีธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้ยกตัวอย่าง การปลูกฝังค่านิยมที่เกี่ยวกับคุณธรรมและความซื่อตรงของประเทศอังกฤษ ซึ่งถือว่าการเป็นเด็กดีมีความสำคัญและควรมาก่อนเด็กเก่ง ประเทศอังกฤษ จึงปลูกฝังค่านิยม 7 ประการ ได้แก่ การพูดความจริงหรือสัจจะ (Truth) ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) ความสำนึกในหน้าที่ (Sense of Duty)

ความอดกลั้น (Patience) ความเป็นธรรม (Fair play) ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Consideration for others) และเมตตาธรรม (Kindness) เมื่อบุคคลใดมีครบถ้วนก็ถือได้ว่าเป็นผู้มีความซื่อตรง

สำหรับลักษณะของความซื่อตรงนั้น มีผู้กล่าวว่าอาจเข้าใจยาก เพราะมีความไม่ชัดเจนและยังมีการตีความที่แตกต่างกัน บ้างกล่าวว่า ความซื่อตรงเหมือนกับอากาศ คือ ทุกคนต่างกล่าวถึงแต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร กับความซื่อตรง (Heywood et al., 2017, p.9) การตีความลักษณะของความซื่อตรงว่าอะไรคือความซื่อตรงสามารถพิจารณาได้ตั้งแต่ระดับของแนวคิดของความซื่อตรงในฐานะที่เป็นภาพรวม ไปจนถึงความซื่อตรงที่เป็นพฤติกรรมทางศีลธรรม หรือความซื่อตรงในฐานะที่เป็นการปฏิบัติในเชิงกฎหมายและระเบียบ (Huberts, 2005)

หากกล่าวถึงความซื่อตรงให้เข้าใจมากขึ้นในภาพรวม คณะผู้วิจัยขอยกตัวอย่างงานวิจัยของ Barnard, Schurink and De Beer (2008) ที่พัฒนากรอบแนวคิดเกี่ยวกับความซื่อตรงด้วยวิธีการวิจัยโดยการสร้างทฤษฎีรากฐาน (Grounded Theory Study) Barnard, Schurink and De Beer ทำการค้นคว้าเอกสารและสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มธุรกิจเกี่ยวกับความซื่อตรง แล้วนำผลจากการรวบรวมข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความซื่อตรงว่าประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ แรงขับพื้นฐานของความซื่อตรง การแสดงออกซึ่งความถูกต้อง หน้าที่ของความซื่อตรง บริบทในการพัฒนาความซื่อตรง และสมรรถนะด้านความซื่อตรง โดยมีคำอธิบายของสาระสำคัญ ดังนี้

ตาราง 2.1 สารระสำคัญของกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความซื่อตรง

| สารระสำคัญ | รายละเอียดเพิ่มเติม |
|---|--|
| <p>แรงขับพื้นฐานของความซื่อตรง (Foundational drives of integrity)</p> | <p>แรงขับพื้นฐานของความซื่อตรง เป็นการมีอยู่และการดำรงชีวิตที่เป็นไปตามค่านิยมและหลักการของความซื่อตรง ซึ่งความซื่อตรงนั้นสะท้อนค่านิยมหลักอันเป็นที่ยอมรับร่วมกัน หรือเรียกว่า <i>เข็มทิศทางคุณธรรม (Moral compass)</i> ซึ่งผู้ที่มีความซื่อตรงได้นั้น จำเป็นต้องมีค่านิยมพื้นฐานได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • การเคารพนับถือให้เกียรติและเข้าอกเข้าใจผู้อื่น • ความอุทิศหรือตั้งใจที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมายหรือชีวิตมีเป้าหมาย โดยเป้าหมายนั้นมีคุณค่า แตกต่าง และเป็นไปเพื่อประโยชน์ที่นอกเหนือจากตนเอง • การมีทัศนคติที่สะท้อนความรับผิดชอบในการใช้ชีวิต คิดว่าทุกคนมีบทบาทสำคัญ หรือมีทัศนคติที่สะท้อนความเชื่อว่าทุกคนสามารถมีบทบาทสำคัญในทางเลือกต่าง ๆ ที่กระทบต่อชีวิตเรา • การมองโลกในแง่ดีและมีความกระตือรือร้น คุณสมบัติทั้งสองอย่างนี้จะทำให้เกิดพลังบวกและทัศนคติเชิงบวกว่าปัญหาต่าง ๆ แก้ไขได้และไม่สิ้นหวัง <p>นอกจากเข็มทิศทางคุณธรรมแล้ว แรงขับพื้นฐานของความซื่อตรงยังเกิดจาก<i>แรงผลักดันจากภายใน (Inner drive)</i> คือแรงขับภายในของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน อันได้แก่ ความต้องการ แรงบันดาลใจ เป้าหมายในชีวิต บุคคลจะมีความซื่อตรงหรือไม่นั้น แรงผลักดันภายในดังกล่าวก็เป็นพื้นฐานสำคัญเช่นเดียวกัน</p> |

| สาระสำคัญ | รายละเอียดเพิ่มเติม |
|--|--|
| <p>การแสดงออกซึ่งความถูกต้อง (Authenticity)</p> | <p>การแสดงออกซึ่งความซื่อตรงเป็นการสะท้อนให้เห็นความคิดและพฤติกรรมที่ถูกต้องทั้งระดับภายในบุคคลและระดับระหว่างบุคคล เช่น การเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา จริใจต่อตนเอง ซื่อสัตย์ และเมื่อปฏิบัติต่อผู้อื่นก็จะเป็นการแสดงออกที่ไม่เสแสร้ง ไม่มีวาระซ่อนเร้นหรือไม่มีแรงจูงใจที่แอบแฝง</p> |
| <p>หน้าที่ของ ความซื่อตรง (Functions of integrity)</p> | <p>ความซื่อตรงทำหน้าที่เป็นองค์ความรู้ที่ใช้ในการแยกแยะสิ่งถูกหรือผิด ซึ่งความสามารถแยกแยะความถูกต้องกับความผิดต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมและบรรทัดฐานความซื่อตรงในแต่ละสถานการณ์</p> <p>ความซื่อตรงทำอีกหน้าที่หนึ่งคือในเชิงความรู้สึกและความตระหนักรู้ เมื่อบุคคลใดได้แสดงออกพฤติกรรมใดออกไป ความซื่อตรงจะทำหน้าที่ประเมินตนเองว่าสิ่งที่ได้ทำลงไปนั้นถูกหรือผิด เป็นการประเมินตนเองด้วยความรู้สึกต่อคุณค่าร่วมและหลักการสากล ซึ่งจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเองด้วย</p> |
| <p>บริบทในการพัฒนาความซื่อตรง (Developmental context of integrity)</p> | <p>บริบทที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความซื่อตรง ได้แก่ แก่ตัวแบบที่ดีจากพ่อแม่และคนต้นแบบ การนับถือศาสนาของแต่ละคน การเรียนการศึกษาและวัฒนธรรม การเลี้ยงดูอย่างมีวินัยที่มีส่วนเสริมสร้างและพัฒนาความซื่อตรง ประสบการณ์ชีวิตและการปฏิบัติจริง</p> |

| สาระสำคัญ | รายละเอียดเพิ่มเติม |
|--|---|
| <p>สมรรถนะด้าน ความซื่อตรง (Competencies of integrity)</p> | <p>สมรรถนะด้านความซื่อตรงแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมหรือการแสดงออกของคนที่มีความซื่อตรง แบ่งได้เป็น 8 ประการ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • มีแรงผลักดันในตนเองและมีแรงจูงใจที่จะทำงานให้สำเร็จตามสัญญาหรือเกินกว่ามาตรฐาน • มีความกล้าหาญและมีความมั่นใจในการมีศีลธรรม พร้อมทั้งป่าวประกาศคุณค่า หลักการและศีลธรรมนั้น ออกสู่สาธารณะ • มีความซื่อสัตย์ เชื่อถือในความตั้งใจและความสามารถของตนเองและผู้อื่น รวมถึงการบอกความจริงและประกาศความตั้งใจ ซึ่งแสดงให้เห็นความโปร่งใส เปิดเผย และเปิดให้มีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารในเชิงบวก • มีความคงเส้นคงวา การดำรงวิถีที่เป็นไปตามคุณค่าร่วม และหลักการความซื่อตรงแม้ในสถานที่ที่ต่างกัน เช่น ที่ทำงาน หรือที่ส่วนตัว เป็นต้น • มีความรับผิดชอบต่อพันธะสัญญา ทั้งสัญญาที่ได้ตกลงไว้กับสาธารณะและสัญญาที่ได้ตกลงไว้กับตัวเอง แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากหรือทำหายก็ตาม • มีความพากเพียร มีการแสดงออกซึ่งทัศนคติที่แสดงถึงความขยันขันแข็งและพยายาม • มีวินัยในตนเอง มีวินัยต่อคุณธรรม และต่อหลักการที่ตนได้ให้พันธะสัญญากับตนเองและกับผู้อื่นไว้ |

| สาระสำคัญ | รายละเอียดเพิ่มเติม |
|-----------|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> • มีความรับผิดชอบ มีการยอมรับต่อผลของการกระทำ ทั้งของตนเอง องค์กร และผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับตน • มีความน่าเชื่อถือ แสดงให้เห็นว่ามีการรักษาคำพูด และความรับผิดชอบ สามารถไว้วางใจว่าจะทำตามที่พูด • ความยุติธรรม ความเท่าเทียมและไม่มีอคติในการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องและจะมีผลกระทบต่อผู้อื่น |

ที่มา: Barnard, Schurink and De Beer, 2008

ส่วน Huberts (2005) กล่าวว่า การปฏิบัติที่ไม่มีความซื่อตรงสามารถแบ่งแยกได้ดังตาราง 2.2

ตาราง 2.2 ประเภทของการไม่มีความซื่อตรง

| ประเภท | คำอธิบาย |
|--|--|
| 1. ทูจจริต ¹ ดิดสินบน (bribing) | การใช้อำนาจในทางมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตน เช่น การขอ การให้ และการรับสินบน |
| 2. ทูจจริต เล่นพรรคเล่นพวก เลือกที่รักมักที่ชัง (nepotism) ระบบพวกพ้อง (cronyism) อุปถัมภ์ (patronage) | การใช้อำนาจในทางมิชอบเพื่อประโยชน์แก่พรรคพวก เพื่อนฝูง ครอบครัว พรรคของตน |
| 3. โกง (fraud) และขโมย (theft) | การนำสิ่งต่าง ๆ มาเป็นของส่วนตัว ซึ่งตนเองได้มาจากการจัดการให้ได้สิ่งนั้นมา (ไม่เกี่ยวข้องกับคนภายนอก) |
| 4. การทับซ้อนของผลประโยชน์ส่วนตัวและของสาธารณะ | นำผลประโยชน์ของตน เช่น ทรัพย์สิน การงาน หรือสิ่งของต่าง ๆ เข้าไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะ |

¹ นิยามความหมายของคำว่าทูจจริต ยังหมายความว่าไปถึงการทูจจริตต่อหน้าที่ ดังปรากฏในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทูจจริต พ.ศ. 2561 ว่าหมายถึงการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือหมายถึงการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือมีการใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์อันไม่สมควร และเป็นไปแบบไม่ถูกต้องเพื่อตนเองหรือผู้อื่น

| ประเภท | คำอธิบาย |
|---|---|
| 5. การใช้อำนาจไม่เหมาะสม | การใช้วิธีการที่ไม่ถูกกฎหมายหรือวิธีการไม่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร |
| 6. การใช้ข้อมูลไม่เหมาะสม และการบิดเบือนข้อมูล | กล่าวเท็จ ให้ข้อมูลเท็จ การบิดเบือนข้อมูล และการแอบเปิดเผยข้อมูลลับหรือความลับ |
| 7. การเลือกปฏิบัติ กีดกัน (discrimination) และการละเมิดทางเพศ (sexual harassment) | การประพฤติไม่เหมาะสมต่อเพื่อนร่วมงาน ประชาชน หรือผู้รับบริการ |
| 8. การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย และใช้ทรัพยากรไม่เหมาะสม | ความล้มเหลวในการปฏิบัติตามมาตรฐานขององค์กร การมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและไม่ถูกต้อง |
| 9. การประพฤติปฏิบัติตนไม่เหมาะสม | การประพฤติปฏิบัติตนเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามทำนองคลองธรรม ไม่เป็นตามบรรทัดฐานสังคม |

เช่นเดียวกับสถาบันพระปกเกล้า ที่มีการพัฒนาตัวบ่งชี้ลักษณะของความซื่อตรงในหนังสือเผยแพร่ “มารู้จักคำว่าความซื่อตรงกันเถอะ” (2554) ซึ่งมีตัวชี้วัดที่บ่งบอกคุณลักษณะด้านความซื่อตรงจำนวน 20 ข้อ ได้แก่

- 1) มีความซื่อสัตย์ สุจริต (จริงใจไม่หลอกลวง)
- 2) มีคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นแบบแผนสำหรับยึดถือปฏิบัติ
ในสังคม
- 3) ไม่คดโกง
- 4) ปฏิบัติตามกฎหมาย
- 5) มีวินัย ยึดมั่นในกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือแนวปฏิบัติ
- 6) มีความรับผิดชอบ ยอมรับผลทั้งบวกและลบ
- 7) รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง (สิ่งที่ต้องทำตามที่กำหนด)
- 8) ตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง
- 9) มีความขยันหมั่นเพียร
- 10) มีความอดทน อดกลั้น
- 11) มีวาจาสัตย์ รักษาคำพูด
- 12) ไม่โกหก
- 13) โปรงใส ตรวจสอบได้
- 14) ตรงต่อเวลา
- 15) มีความยุติธรรม ไม่เอินเอียงเข้าข้าง
- 16) ทำงานให้สำเร็จ
- 17) เป็นที่น่าเชื่อถือและได้รับความไว้วางใจจากคนทั่วไป
- 18) แนะนำแนวทางที่ถูกที่ควรแก่บุคคลอื่น
- 19) ห้ามมิให้ผู้อื่นกระทำความผิด
- 20) มีจรรยาบรรณวิชาชีพ

การแบ่งประเภทของความซื่อตรงโดย Huberts (2005) Bernard, Schurink and De Beer (2008) และสถาบันพระปกเกล้า (2554) ทำให้เห็นว่า ความซื่อตรงนั้นมีขอบเขตที่กว้างและหลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปลักษณะความซื่อตรงเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 1) ความซื่อตรงต่อตนเอง
- 2) ความซื่อตรงต่อบุคคลอื่น
- 3) ความซื่อตรงต่อหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ
- 4) ความซื่อตรงต่อสังคมและประเทศชาติ

ความซื่อตรงต่อตนเอง หมายถึง ความรู้ผิดชอบชั่วดี มีศีลธรรม ซื่อสัตย์ต่อตนเองแม้ไม่มีใครรู้เห็นและคิดอยู่เสมอว่าความลับไม่มีในโลก เป็นความซื่อสัตย์ต่ออุดมการณ์ของตน ไม่หลอกลวงหรือแก้ตัวให้กับตนเอง เมื่อกระทำการที่ผิดหรือไม่สมควร ยึดมั่นในความดีทั้งกาย วาจา และใจ โดยยึดถือความถูกต้องเป็นที่สุด

ความซื่อตรงต่อบุคคลอื่น หมายถึง ความจริงใจต่อกัน ไม่คดโกง หลอกลวง มีความสามัคคีกัน ไม่นินทาว่าร้าย ไม่คิดร้ายต่อกัน ไม่ทำตนเป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก ไม่กล่าวหรือเขียนข้อความเท็จ ไม่ใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น ซึ่งหากมีการประพฤติซื่อตรงดังกล่าวก็จะนำมาซึ่งความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ลดความหวาดระแวง และเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ความซื่อตรงต่อบุคคลอื่นยังหมายถึงความตรงเวลาเมื่อไปพบผู้อื่นตามเวลาที่ได้นัดหมายไว้ เพราะไม่เบียดเบียนเวลาผู้อื่น ความซื่อตรงข้อนี้สอดคล้องกับ “หลักราชการ” ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้ทรงนิพนธ์พระราชทานให้กับข้าราชการ เนื่องในวันสงกรานต์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2457 ว่าการประพฤติซื่อตรงต่อคนทั่วไป คือ การรักษาตนให้เป็น

ผู้ที่คนทั้งหลายให้ความเชื่อถือ และรักษาความจำตั้งมั่นพูดเป็นคำสัตย์ ไม่เปลี่ยนแปลงคำพูดเพื่อความสะดวกเป็นครั้งคราว ทั้งยังสอดคล้องกับ Abolarin & Babalola (2020, p.2) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของคนที่มีความซื่อตรงว่าเป็นลักษณะของความอ่อนน้อมถ่อมตน ความดี ความถูกต้องเที่ยงตรง เชื่อถือได้ ให้เครดิต ให้คุณค่ากับเวลาของผู้คน ไม่เถียงหรือหยาบคาย การขอโทษ การขออภัยหากล่วงเกิน และมีความอดทน เป็นต้น

ความซื่อตรงต่อหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ หมายถึง ความตั้งใจทำงานในหน้าที่รับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ ไม่ปล่อยงานค้างค้ำ ไม่ละทิ้งหน้าที่รับผิดชอบ ไม่ทุจริตในหน้าที่การงาน โดยความซื่อตรงต่อหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ มีจรรยาบรรณต่ออาชีพของตน หมายรวมไปถึงการทำงานได้ตามกำหนดเวลาที่วางไว้ เพราะความซื่อตรงต่อเวลานั้นจะช่วยทำให้เกิดการเล็งเห็นความสำคัญในเวลาและบริหารเวลาในการทำงานได้ ความซื่อตรงข้อนี้สอดคล้องกับหลักราชการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้ทรงนิพนธ์ไว้เช่นกันว่าความซื่อตรงต่อหน้าที่ คือ การตั้งใจกระทำกิจการตามหน้าที่ซึ่งได้รับมอบโดยซื่อสัตย์สุจริต ใช้ความวิริยะอุตสาหะอย่างเต็มศักยภาพ โดยมุ่งหมายให้กิจการงานที่ได้รับมอบหมายนั้นบรรลุถึงความสำเร็จให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้

สำหรับความซื่อตรงต่อสังคมและประเทศชาติ หมายถึง การประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นผลรวมของความซื่อตรงต่อตนเอง ความซื่อตรงต่อบุคคลอื่น และความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความซื่อตรงต่อสังคมและประเทศชาตินี้รวมไปถึงการให้ความเคารพรักต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ของตน

2.2 การเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษา

จากความหมายและลักษณะของความซื่อตรงในเนื้อหาตอนต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผลการวิจัยของ Barnard, Schurink and De Beer (2008) ทำให้เห็นว่าความซื่อตรงมีความสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่งกับพื้นฐานในจิตใจของคน ที่ต้องผ่านการให้คุณค่าและกระบวนการกลมกลืนทางสังคมจากหลายสถาบัน

คณะผู้วิจัยสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา หรือ IFD (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ผลการศึกษาพบว่า ตัวแบบที่สามารถนำไปพัฒนา รูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษามุ่งประกอบ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก เป้าหมายสูงสุด

1. การพัฒนารูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้ได้ผลตามเป้าหมาย สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและประเทศ รวมถึงพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก โดยจัดสรรและใช้ทรัพยากรที่มีในสถานศึกษา และท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนที่สอง แนวทางระดับสถานศึกษา

2. การปรับกระบวนการทัศน์การพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรม เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิด ค่านิยม และกระบวนการในขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนารูปแบบหรือวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทาง คือ วิเคราะห์

สภาวะแวดล้อมของสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการสอนให้สอดคล้องตามความต้องการของสังคม วิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับอายุ ระดับสติปัญญา ระดับความสามารถในการเรียนรู้ พฤติกรรม สภาพครอบครัว ฯลฯ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน วิเคราะห์ทรัพยากรของสถานศึกษา วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และความเสี่ยงของทรัพยากรในสถานศึกษา เพื่อนำทรัพยากรที่มีมาใช้ได้เต็มศักยภาพ วิเคราะห์รายวิชาเพื่อดูว่าสามารถสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเรื่องใดได้บ้าง จัดทำดัชนีชี้วัดเพื่อติดตามและประเมินผลด้านประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และนำไปปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การปรับกระบวนการทัศนปฏิบัติเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับวิชาการ โดยมีแนวทาง คือ ผู้บริหารกำหนดนโยบายการพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม พัฒนาระบบปฏิบัติงานที่มุ่งวัตถุประสงค์ บริหารโดยยึดเป้าหมายเป็นสำคัญแต่มีความยืดหยุ่นในวิธีการ พัฒนาระบบปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการทำงานโดยพิจารณา “ผลที่ได้” เทียบกับ “ทรัพยากรที่ใช้” ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการปรึกษาและกระจายความรับผิดชอบระหว่างผู้สอน ใฝ่รางวัลและประเมินผลทั้งในเชิงนโยบาย การบริหารและการจัดการสอน เพื่อรวบรวมวิเคราะห์และจัดทำเป็นรายงานสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและครู

4. การพัฒนาระบบสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ เพื่อสนับสนุนด้านข้อมูลและองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทาง คือจัดทำฐานข้อมูลวิเคราะห์และประเมินสภาพทรัพยากรของสถานศึกษา และองค์กรในพื้นที่/ชุมชน

จัดทำฐานข้อมูลวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการสอนคุณธรรมจริยธรรม จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรมในผู้เรียน ข้อมูลการวิเคราะห์ประเด็นคุณธรรมจริยธรรม เช่น พนันบอล ยกพวกตีกัน ยาเสพติด การล่อลวงทางอินเทอร์เน็ต ฯลฯ พัฒนาเทคโนโลยีการเก็บฐานข้อมูลและองค์ความรู้ และกระจายองค์ความรู้ไปยังครู และผู้เกี่ยวข้อง

5. การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงสถาบันกับภาคีอื่น เพื่อระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ภายนอกเข้ามาจัดการสอนคุณธรรมจริยธรรมของสถานศึกษา เช่นองค์กรชุมชน องค์กรเครือข่าย ผู้ปกครอง สถานศึกษาอื่น มหาวิทยาลัย เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ฯลฯ โดยมีแนวทาง คือ วิเคราะห์จุดอ่อนด้านทรัพยากรของสถานศึกษาที่ไม่พร้อม ไม่เชี่ยวชาญ จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายเก็บรวบรวมข้อมูลขององค์กรภายนอก/เครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ เพื่อทราบว่าสามารถระดมทรัพยากรใดได้บ้าง จัดระบบติดต่อสื่อสาร เพื่อแพร่กระจายความรู้ และสร้างความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จัดระบบการเรียนรู้และกิจกรรมร่วมกันในรูปแบบของการฝึกอบรม การปฏิบัติงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันและกำหนดโครงสร้างกิจกรรมทั้งในแง่เวลาและความถี่

6. การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่เอื้อต่อการจัดการสอนคุณธรรมจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทาง คือ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำ มีทักษะการบริหารจัดการสมัยใหม่ การสร้างเครือข่าย การสร้างขวัญกำลังใจ พัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ ทัศนคติและการเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถวิจัยในชั้นเรียน

เกี่ยวกับการพัฒนาการสอนคุณธรรมจริยธรรม ปรับสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการวิจัยในชั้นเรียน เช่น จัดสรรทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ เป็นต้น ประเมินผลผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโดยประเมินจากหลายฝ่าย ประเมินเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และควรมีผลในการพิจารณาการเลื่อนตำแหน่งหรือการเพิ่มผลตอบแทนด้วย

7. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

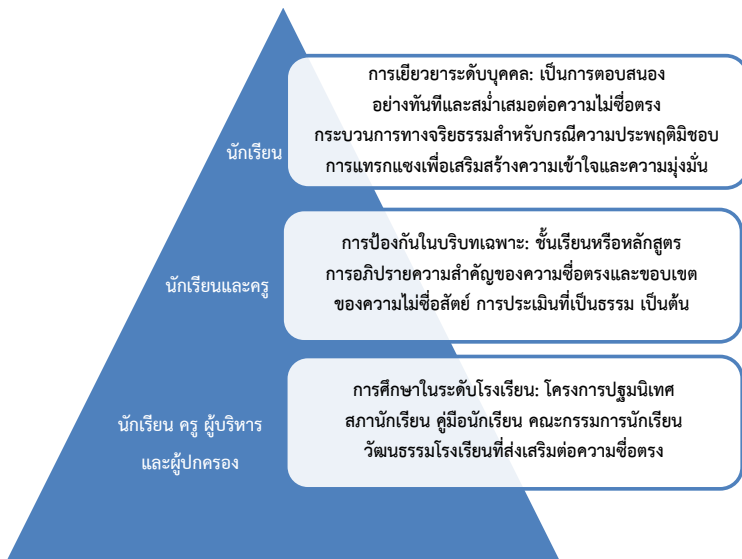
เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้เกื้อกูลต่อเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และเพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการในระดับที่สูงขึ้นโดยมีแนวทาง คือ ปรับโครงสร้างการบริหารและกระบวนการทำงาน ให้มีความซับซ้อนน้อยและยืดหยุ่น กระจายอำนาจสู่ระดับปฏิบัติการให้กลุ่มครูประจำการเพื่อเป็นผู้คิดริเริ่ม ดำเนินการ ประเมินผล มีส่วนร่วมตัดสินใจ และรับผิดชอบร่วมกัน

8. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา

เพื่อกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องและเท่าทันสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และตรงตามความต้องการของชุมชนและสังคมไทย โดยมีแนวทาง คือ กำหนดเป้าหมายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนตามที่ประเทศและชุมชนต้องการ สถานศึกษาควรสำรวจสถานะปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในพื้นที่ เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนตามที่สังคมและชุมชนต้องการ การพัฒนายุทธศาสตร์ กำหนดทิศทางและการวางแผนทางที่สอดคล้องและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยออกแบบและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง กำหนดแผนดำเนินงานโดยวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า และกำหนดแผนควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงานและประเมินผลสำเร็จตาม

เป้าหมายตัวแบบพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรม เป็นเหมือนกรอบการดำเนินงานเพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนารูปแบบ การสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาสามารถ ยืดหยุ่นตัวแบบได้ตามความเหมาะสม

พีระมิตของการดำเนินการเพื่อสร้างวัฒนธรรมซื่อตรงของ Stephens (2015, p.2) มีลักษณะที่ช่วยอธิบายการเสริมสร้างความซื่อตรง ในสถานศึกษาได้ โดย Stephens กล่าวถึงฐานรากของพีระมิตถือเป็นการ ศึกษาและกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคมในภาพกว้าง ส่วนระดับกลาง เป็นบริบทในการขยายหรือบังคับให้เกิดการศึกษาด้านความซื่อตรง ขณะที่ ระดับยอดของพีระมิต เป็นมาตรการเพื่อสร้างความรู้ คุณค่า และทักษะด้าน ความซื่อตรงกับนักเรียนในระดับบุคคล ดังภาพต่อไปนี้



ภาพ 2.1 การเสริมสร้างความซื่อตรงด้วยการดำเนินการสามระดับ
ที่มา: Stephens (2015, p.2)

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล (2552) ได้สรุปรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของสถานศึกษาว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก คือ ครู อาจารย์ เพราะถือเป็นตัวแบบที่เด็กยึดถือเป็นแบบอย่างได้ดีที่สุด ครูสามารถปลูกฝังจริยธรรมอันดีงามแก่เด็กได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1) **ปลูกฝังด้วยการอบรมสั่งสอน** คือ การสั่งสอนเด็กนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ดูแลเอาใจใส่ และชี้แนวทางที่ดีแก่เด็ก สอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรมในบทเรียนประพจน์เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และใจ

2) **ปลูกฝังด้วยการนำเสนอแบบอย่างของการกระทำดี** โดยการเล่าเรื่องราวของบุคคลที่ถือเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม หรือให้ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงานเป็นผู้แนะนำ และถ่ายทอดประสบการณ์ตรง

3) **ปลูกฝังผ่านการจัดสภาพแวดล้อมและกำหนดนโยบาย** ทั้งนี้ต้องมีการร่วมมือประสานงานกันระหว่างบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสถาบันศาสนาเพื่อขัดเกลาคุณลักษณะที่ดีในตัวเด็กตามที่สังคมคาดหวังและต้องการ

4) **ปลูกฝังด้วยกระบวนการกลุ่ม** ด้วยการจัดสภาพการเรียนรู้ให้เด็กฝึกคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ การปลูกฝังรูปแบบนี้จะได้ผลดียิ่งขึ้นหากได้รับความร่วมมือจากกลุ่มผู้ปกครอง และชุมชน

5) **ปลูกฝังโดยใช้แรงเสริม** ด้วยคำชมเชย ยกย่อง ให้รางวัลเป็นครั้งคราว เพื่อให้พฤติกรรมที่ดีนั้น คงอยู่อย่างถาวร

6) **ปลูกฝังโดยให้เผชิญกับปัญหาความขัดแย้ง** เพื่อฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์ โต้แย้ง และตัดสินใจปัญหาาร่วมกัน โดยนำเรื่องที่เป็นสิ่งใกล้ตัวนักเรียนมาจัดเป็นสถานการณ์ และใช้สื่อประกอบเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหานั้นมากขึ้น

จากแนวทางต่าง ๆ สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษานั้น ต้องอาศัยกระบวนการทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นที่การปลูกฝังความซื่อตรงผ่านการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ในเชิงประจักษ์ด้วยตัวของเด็กเอง และต้องมีการฝึกฝนต่อเนื่องให้เป็นวิถีชีวิตของเด็ก ทั้งนี้ จะต้องมิมีบริบททางสังคม เช่น การมีแบบอย่างที่ดีร่วมด้วย จึงจะทำให้การเสริมสร้างความซื่อตรงประสบผลสำเร็จ

2.3 การเรียนรู้แบบใหม่: ค่านิยมใหม่ เทคโนโลยี และการเสริมสร้างความซื่อตรงในยุคดิจิทัล

เป็นที่ทราบกันดีว่า สังคมไทยทุกวันนี้เป็นสังคมยุคดิจิทัล ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลนี้ ทำให้เกิดกระแส “เครือข่ายสังคมออนไลน์” ที่ได้แพร่เข้ากลุ่มพื้นที่ความเป็นส่วนตัวของหลายคน ภายในเวลารวดเร็ว โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ ทวิตเตอร์ บล็อก และ อินสตาแกรม เป็นต้น ซึ่งผลการสำรวจที่ผ่านมาพบว่า วัยรุ่นไทยมีการใช้โทรศัพท์มือถือในรูปแบบออนไลน์ เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารหลักกับครอบครัวและเครือข่ายเพื่อนสนิท และใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ค ในการติดต่อกับผู้คนในวงกว้าง และยังพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ ไม่ขึ้นกับอาชีพหรือรายได้ ล้วนสนับสนุนกระบวนการสร้างการเรียนรู้ของเยาวชนตามแนวคิดแบบ Constructionism ที่เน้นให้เยาวชนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต โดยผู้ปกครองจำนวนมากไม่ทราบและไม่สนใจว่าเยาวชนใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่ออะไร ขณะเดียวกันกลุ่มที่ตอบว่าทราบนั้น ได้ข้อมูลจากการคาดเดา โดยส่วนใหญ่เข้าใจว่า เยาวชนใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อการค้นคว้าด้านการศึกษา ในขณะที่

ข้อมูลที่ได้จากเยาวชน พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ใช้เพื่อหาความบันเทิง ด้านการเล่นเกมที่รุนแรงหรือลามก สนทนากับคนแปลกหน้า หรือค้นหา ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสาเหตุหนึ่งมาจากความละเอียดของสถานศึกษา ความอ่อนแอของภาครัฐ ในการเผยแพร่ระบบป้องกันภัยที่ผลิตให้ใช้ ภายในประเทศ และการขาดความรู้ด้านเทคนิคของผู้ปกครอง ทำให้ ไม่สามารถตรวจสอบการใช้งาน หรือให้คำแนะนำเพื่อป้องกันภัยปัญหา การใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อความบันเทิงที่ไร้สาระทั้งในแง่เนื้อหาและเวลา หรือความล่อแหลมต่อศีลธรรมและจริยธรรม อันก่อให้เกิดภัยต่อคุณภาพ ของคนไทยในยุคดิจิทัล ซึ่งนับวันทวีความรุนแรงมากขึ้น (พระณัฐวุฒิน ญาณปโป (ตั้งปฐมวงศ์), 2564)

การใช้การศึกษาพัฒนาคนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา มีความสำคัญควบคู่ไปกับการพัฒนาในด้านความรู้และทักษะ การพัฒนา ด้านเจตคติดังกล่าวจะช่วยให้คนใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพและ เป็นไปในทางสร้างสรรค์ เป็นคนดีของสังคมอย่างสมบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในแง่ของการพัฒนาเจตคติ การสร้างคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งปรากฏอยู่ในความหมายของการศึกษาเอาไว้ ในมาตรา 4 วรรคแรกว่า “การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคลากร และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต” (พิมพ์ประภา พันธุ์พิพัฒน์ และ พิชญาภา ยืนยาว, 2563)

เมื่อเราอยู่ในโลกยุคดิจิทัลและสังคมของการคิดค้นนวัตกรรมที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเฉพาะนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร รูปแบบการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ของเยาวชนในทุกวันนี้ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นเยาวชนในยุคดิจิทัลนั้น จะต้องอยู่กับสื่อได้อย่างสร้างสรรค์และได้รับประโยชน์ทางการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ซึ่งต้องมีทักษะในการเรียนรู้ และรู้เท่าทันสื่อด้วยทักษะต่าง ๆ ดังนี้

(1) ทักษะการเข้าถึงสื่อ: การเข้าถึงสื่อของเยาวชนนั้น คือ การที่เยาวชนได้เข้าถึงสื่อได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วทุกที่ทุกเวลาในปัจจุบัน ซึ่งเยาวชนสามารถรับรู้และเข้าใจในเนื้อหาของสื่อในประเภทต่าง ๆ ได้เช่นใน เว็บไซต์, เว็บบอร์ด, เครือข่ายสังคมออนไลน์ และ Wikipedia แหล่งข้อมูลออนไลน์ สิ่งเหล่านี้เยาวชนต้องมีทักษะความสามารถในการเข้าถึงและ การใช้งานสื่อได้ พร้อมทั้งต้องทำความเข้าใจเนื้อหา ความหมาย ประโยชน์ และคุณค่าของสื่ออย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง พร้อมทั้งสามารถจดจำ เข้าใจข้อมูลเนื้อหา ความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคที่ใช้ในการสื่อสารในสื่อต่างนั้น ๆ ได้ โดยเยาวชนต้องสามารถเลือกคัดกรองข้อมูลของสื่อที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตนเองที่ต้องการได้

(2) ทักษะการคิดวิเคราะห์สื่อ: การคิดวิเคราะห์สื่อของเยาวชนนั้น คือ การที่เยาวชนสามารถคิดวิเคราะห์ตีความเนื้อหาของสื่อได้ว่าสิ่งไหนดี สิ่งไหนไม่ดี สิ่งที่สื่อนำเสนอขึ้นส่งผลกระทบอะไรบ้างต่อสังคม การเมือง หรือเศรษฐกิจ โดยเยาวชนนั้นจะต้องใช้พื้นฐานความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ การสอน การปลูกฝังจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุและผล โดยใช้หลักการวิเคราะห์พื้นฐานของสื่อ โดยเยาวชนจะต้องสามารถคิดวิเคราะห์ที่ใช้การเปรียบเทียบสื่อไหนดี ไม่ดี หาความแตกต่าง ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น เหตุและผลของสื่อที่เชื่อถือได้ หรือเชื่อถือไม่ได้ในโลกดิจิทัลนี้ได้

(3) ทักษะการประเมินค่าสื่อ: การประเมินค่าของสื่อสำหรับเยาวชนนั้น เป็นผลจากการเชื่อมโยงที่เยาวชนสามารถคิดวิเคราะห์สื่อที่ผ่านเข้ามาได้ว่าสิ่งไหนดีหรือไม่ดี เชื่อถือได้หรือไม่ได้ จนทำให้เยาวชนมีทักษะความสามารถที่จะประเมินคุณภาพของสื่อและเนื้อหาสื่อที่พบเจอแล้วสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิดคุณค่ากับตนเองและผู้อื่นได้ คุณค่าที่เกิดขึ้นนั้นเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นทางใจ อารมณ์ ความรู้สึก หรือมีคุณค่าทางศีลธรรม จรรยาบรรณ สังคม วัฒนธรรมหรือประเพณี ความสามารถในการประเมินสื่อของเยาวชนสร้างความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ประสบการณ์มุมมองความเห็นในแง่มุมที่หลากหลายของเยาวชนเองได้

(4) ทักษะการสร้างสรรค์สื่อ: การสร้างสรรค์เรียนรู้สื่อของเยาวชนนั้นคือการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบฉบับของเยาวชนขึ้นมาเอง เมื่อเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในตัวของตัวเองและเนื้อหาสื่อ เขาจะสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ ประเมินค่าของสื่อได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งเยาวชนจะต้องวางแผนเขียนเนื้อหา ค้นคว้าข้อมูลเนื้อหาประกอบ ทำความเข้าใจความสามารถในการสร้างสรรค์เนื้อหา โดยการเขียนบรรยายความคิด ใช้คำศัพท์ เสียง หรือการสร้างภาพให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลายในแบบวิธีการสร้างสรรค์สื่อแบบฉบับของตนเอง ดังนี้ เยาวชนจะต้องใช้ประโยชน์จากทักษะการเรียนรู้นำมาสร้างสรรค์สื่อตามขั้นตอนโดยการระดมสมองวางแผน เรียบเรียง และแก้ไขสื่อได้ เยาวชนจะต้องใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดตามหลักของภาษาศาสตร์ในการสื่อสารในโลกดิจิทัล จนสุดท้ายจะทำให้เยาวชนมีทักษะในการสร้างสรรค์สื่อได้เป็นอย่างดี

ข้อมูลทุติยภูมิ
เป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสาร
ส่วนข้อมูลปฐมภูมิได้จากการประชุมกลุ่ม
ผู้ทรงคุณวุฒิและครูที่เข้าร่วมโครงการ
แล้วนำมาเปรียบเทียบข้อค้นพบ
ในแต่ละสถานศึกษา วิเคราะห์
ตามกรอบการประเมิน
ตามแบบ CIPP



บทที่ 3

วิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพผสมการศึกษาเชิงปริมาณ ด้วยการวิเคราะห์ผลการถอดบทเรียน (Lesson study) และพัฒนาตัวแบบ การเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษา โดย 1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากเอกสารโครงการเกี่ยวกับ ความซื่อตรง ที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้า ที่โรงเรียน แต่ละแห่งจัดทำขึ้น จำนวน 12 โรงเรียน 2) การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการสนทนากลุ่มและเก็บแบบสอบถามจากครูและนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการ 3) การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8-10 ท่าน แล้ววิเคราะห์ ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (Mean) จากนั้นนำผลการวิเคราะห์บางส่วนมาพัฒนาเป็นตัวแบบ เพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียนกรณีศึกษา เพื่อพัฒนาต่อยอด สำหรับสถานศึกษาอื่นต่อไป รายละเอียดวิธีวิจัย มีดังนี้

3.1 การเก็บและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน

การเก็บและรวบรวมข้อมูลมาจากสองส่วนสำคัญ ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

(1) ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลทุติยภูมิเป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารโครงการเกี่ยวกับความซื่อตรง ที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้า ที่โรงเรียนแต่ละแห่งจัดทำขึ้น ตลอดจนผลของการถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่สำนักวิจัยและพัฒนาได้มีการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรง ระหว่าง พ.ศ. 2559 - 2563 จำนวนทั้งสิ้น 12 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา
2. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา จังหวัดพะเยา
3. โรงเรียนกุดขอนแก่นพิทยาคม จังหวัดขอนแก่น
4. โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
5. โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน จังหวัดร้อยเอ็ด
6. โรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร จังหวัดร้อยเอ็ด
7. โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า จังหวัดร้อยเอ็ด
8. โรงเรียนบ้านสารจิตร จังหวัดสุโขทัย

9. โรงเรียนโคกกระท้อนกิตติวุฒิวินิจฉัย จังหวัดสระบุรี
10. โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร
11. โรงเรียนบ้านทุ่งลาน จังหวัดพัทลุง
12. โรงเรียนอนุบาลจอมบึง จังหวัดราชบุรี

(2) ข้อมูลปฐมภูมิ

ส่วนข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8-10 ท่าน และครูที่เข้าร่วมโครงการจากทั้ง 12 โรงเรียน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้บริหารโรงเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการดำเนินโครงการโรงเรียนสุจริตหรือโรงเรียนคุณธรรม ไม่น้อยกว่า 5 ปี เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อกระบวนการเสริมสร้างความซื่อตรงในยุคดิจิทัล โดยกำหนดประเด็นหลักในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. ข้อคิดเห็นเบื้องต้นต่อผลการถอดบทเรียน
2. ความท้าทายด้านซื่อตรงของกลุ่มเยาวชนไทยในปัจจุบัน
3. เนื้อหาหรือประเด็นในการเสริมสร้างความซื่อตรงแก่เยาวชนในยุคดิจิทัล
4. แนวทางเสริมสร้างความซื่อตรงแก่กลุ่มเยาวชนไทยในยุคดิจิทัล
5. แนวทางการวัดและประเมินผลการเสริมสร้างความซื่อตรงในยุคดิจิทัล

สำหรับครูที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 12 โรงเรียน เป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและประชุมกลุ่มตัวแทนครูผู้รับผิดชอบโครงการ ด้วยการถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ได้มีการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงระหว่าง พ.ศ. 2559 - 2563 โดยการสนทนากลุ่มครูและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจากโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 12 โรงเรียนตามข้อ (1) เพื่อเป็นการถอดบทเรียนจากการดำเนินโครงการหลังการดำเนินงานที่เรียกว่า “Retrospect” (พิสิฐ โอ่งเจริญ, 2560, น.6) ประเด็นประชุมกลุ่ม (Dudley, 2014; พิสิฐ โอ่งเจริญ, 2560, น.29 – 31) ได้แก่

- การทบทวนกิจกรรม / โครงการที่โรงเรียนได้ดำเนินการภายใต้โครงการเสริมสร้างความซื่อตรงกับสถาบันพระปกเกล้า เช่น จำนวนโครงการ ชื่อโครงการ วัตถุประสงค์ กิจกรรมที่นักเรียนดำเนินการ
- พัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มนักเรียนที่ดำเนินกิจกรรมโดยตรง และนักเรียนกลุ่มอื่น
- กระบวนการที่ใช้ (บรรยายแนวคิดเบื้องต้น – บัตรคำ – การจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม – ดำเนินกิจกรรมและประเมินผล – นำเสนอผล) ทำให้นักเรียนพัฒนาความซื่อตรงได้อย่างไร
- ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียน
- กระบวนการ / วิธีการ / เรื่อง ที่ควรมีการปรับปรุงหากจะมีการนำไปใช้กับโรงเรียนอื่น

ส่วนการเก็บแบบสอบถาม มีการประเมินโดยตัวแทนครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้กรอบของโมเดลชิปปี้ (CIPP) ที่เป็นการประเมินด้านสาระ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต (นิตินพ ธาระรูป และ ญัฐวดี ลิ้มเลิศเจริญวิช, 2560; วิริญรัฐณา รัตน์, 2563) ดังนี้

- **ด้านสาระ** ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักความซื่อตรง และความจำเป็นของสถานศึกษา
- **ด้านปัจจัยนำเข้า** ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการมีความเหมาะสมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และทรัพยากรที่สนับสนุน
- **ด้านกระบวนการ** ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการมีการวางแผนงาน และดำเนินกระบวนการอย่างเหมาะสม
- **ด้านผลผลิต** ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความซื่อตรง และความพึงพอใจต่อกิจกรรม

เครื่องมือที่ใช้จัดสร้างขึ้นเองตามแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มากที่สุด / 4 หมายถึง มาก / 3 หมายถึง ปานกลาง / 2 หมายถึง น้อย / 1 หมายถึง น้อยที่สุด (วิริญรัฐณา รัตน์, 2563, น.66, ละเอียด ศิลา น้อย และกันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ, 2562)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลจากการถอดบทเรียนของทั้ง 12 โรงเรียน และผลการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อค้นพบในแต่ละสถานศึกษา วิเคราะห์ตามกรอบการประเมินตามแบบ CIPP ที่เป็นการประเมินด้านสาระ (Content evaluation) ปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) กระบวนการ (Process evaluation) และ ผลผลิต (Product evaluation) (นิตินพ ธาระรูป และ ญัฐวดี ลิ้มเลิศเจริญนิช, 2560; วิญญูรัฐธมา รัตน์, 2563) ดังนี้

- **ด้านสาระ** ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักความซื่อตรง และความจำเป็นของสถานศึกษา (เช่น ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ภารกิจ ยุทธศาสตร์)
- **ด้านปัจจัยนำเข้า** ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการมีความเหมาะสมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และทรัพยากรที่สนับสนุน (แผนการดำเนินงาน ความเหมาะสมของกิจกรรม ความรู้ความเข้าใจของคณะทำงาน)
- **ด้านกระบวนการ** ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการมีการวางแผนงาน และดำเนินกระบวนการอย่างเหมาะสม (กระบวนการจัดกิจกรรม รูปแบบกิจกรรม การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ)
- **ด้านผลผลิต** ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความซื่อตรง และความพึงพอใจต่อกิจกรรม (ความรู้ความเข้าใจ การส่งเสริมการทำงาน การต่อยอดองค์ความรู้และขยายผล)

ส่วนผลการศึกษาจากการประเมินด้วยแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ในรูปแบบค่าเฉลี่ยรวมของทุกสถานศึกษา และวิเคราะห์โดยรวมทุกประเด็น และแยกประเด็น การแปลผลตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 3.1 การแปลผลการประเมินโครงการเสริมสร้างความซื่อตรงตามแบบ CIPP

| การแปลผล | ระดับคะแนนของการดำเนินโครงการเสริมสร้างความซื่อตรง |
|-------------|--|
| 4.20 – 5.00 | มากที่สุด |
| 3.40 – 4.19 | มาก |
| 2.60 – 3.39 | ปานกลาง |
| 1.80 – 2.59 | น้อย |
| 1.00 – 1.79 | น้อยที่สุด |

หมายเหตุ: อ้างอิงการแปลผลและการแบ่งช่วงชั้นจาก ละเอียต ศีลาน้อย และกันติมาลัย จินดาประเสริฐ (2562, น.119)

(2) นำผลการวิเคราะห์ตามข้อ 1 มาประกอบการปรับปรุงตัวแบบการเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัลที่เหมาะสม

(3) นำตัวแบบที่ปรับปรุงไปทดลองใช้กับโรงเรียนนำร่องเพื่อนำผลการดำเนินการมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ตัวแบบมีความสมบูรณ์และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น ก่อนที่จะนำไปขยายผลในระยะต่อไป

ความซื่อตรง
ถือเป็นคุณค่าและพฤติกรรม
ที่ควรปลูกฝังในสังคมไทย
คนที่ซื่อตรงจะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ
ในการปฏิบัติหน้าที่ มีความมุ่งมั่น
ขยัน อดทน ซื่อสัตย์สุจริต
และยึดความถูกต้อง



บทที่ 4

กิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรง จากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และถอดบทเรียน

บทนี้เป็นการสรุปเนื้อหาโดยย่อแบ่งเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่เป็นกระบวนการเสริมสร้างความซื่อตรง ซึ่งทุกโรงเรียนใช้กระบวนการแบบเดียวกัน กับส่วนที่เป็นผลการดำเนินงานกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงของทั้ง 12 โรงเรียน

4.1 กระบวนการเสริมสร้างความซื่อตรง

กระบวนการเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษาที่คณะผู้วิจัยดำเนินการ เป็นการพานักเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านความซื่อตรง แล้วให้ทุนสนับสนุนแก่นักเรียนในการดำเนินกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้ จากนั้นจะมีการนำเสนอผลการดำเนินงานและประเมินผลร่วมกัน

หลังจากที่นักเรียนได้ดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ในส่วนนี้จะนำเสนอเพียงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเท่านั้น

การจัดกระบวนการเพื่อจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม เริ่มต้นจากการบรรยายเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อตรงในหัวข้อ “ความหมาย ขอบเขต และสถานการณ์ความซื่อตรงในสังคมไทย” เพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับความซื่อตรงอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดแผนเชิงปฏิบัติการ

การบรรยายเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อตรงโดยนักวิชาการจากสถาบันพระปกเกล้า เริ่มต้นด้วยความหมายของความซื่อตรง สถานการณ์ด้านความซื่อตรง การปลูกฝังค่านิยมความซื่อตรงในประเทศต่าง ๆ เพื่อเป็นการเน้นให้นักเรียนเข้าใจว่า ความซื่อตรงถือเป็นคุณค่าและพฤติกรรมที่ควรปลูกฝังในสังคมไทย คนที่ซื่อตรงจะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ มีความมุ่งมั่น ขยันอดทน ซื่อสัตย์สุจริต และยึดความถูกต้อง ประพฤติตนดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ภายหลังจากที่นักเรียนได้ฟังการบรรยาย มีการจัดกระบวนการให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นก่อนไปสู่ขั้นตอนพัฒนาเป็นแผนเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรง กระบวนการระดมความคิดเห็นเป็นการใช้บัตรคำแสดงความคิดเห็น นักเรียนเขียนความคิดเห็นตนเอง 1 บัตรคำ 1 ความคิด ตามคำถามในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ 1) เมื่อพูดถึงความซื่อตรงเรานึกถึงสิ่งใด 2) เคยทำสิ่งใดที่ไม่ซื่อตรงบ้าง และ 3) เราจะทำอย่างไรบ้างให้เกิดความซื่อตรงในโรงเรียน แต่ละบัตรคำจะถูกจัดหมวดหมู่ให้เป็นกลุ่มเดียวกัน

หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยได้พาให้นักเรียนคิดต่อไปว่าหากนักเรียนได้ทำให้เกิดความซื่อตรงในโรงเรียนแล้วจะเกิดผลดีอย่างไรบ้าง เรียกว่าเป็น “หัวใจแห่งชัยชนะ” ใช้ 1 บัตรคำ 1 ความคิดเช่นเดิม โดยใช้คำถามว่า

เมื่อทำแล้วสมาชิกทุกคนจะได้อะไร และเมื่อทำแล้วสมาชิกทุกคนจะพูดถึงเราว่าอะไร จากนั้นคำถามต่อไป เป็นการพาให้นักเรียนเห็นภาพรวมทั้งสังคม โดยถามนักเรียนว่า สังคมจะชื่นชมเราว่าอย่างไร นอกจากนี้ นักเรียนจำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อดีและข้อจำกัดที่อาจขัดขวางไม่ให้เกิดความเชื่อตรง โดยนักเรียนแสดงความคิดเห็นในบัตรคำเช่นกัน และก่อนที่จะไปสู่การจัดทำแผนเชิงปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนที่เรียกว่า “สัญญาใจ” เพื่อให้นักเรียนแสดงความมุ่งมั่นที่จะทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเชื่อตรง ทั้งนี้ การพัฒนาแผนเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างความเชื่อตรงในโรงเรียนจะเป็นการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจของแต่ละคนเพื่อร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการด้านความเชื่อตรงในโรงเรียน ประกอบด้วย ชื่อโครงการ วัตถุประสงค์ กิจกรรม วิธีดำเนินการ ระยะเวลา ตัวชี้วัด วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด แหล่งงบประมาณ/แหล่งทุน และผู้รับผิดชอบ

4.2 ผลการดำเนินงานกิจกรรมเสริมสร้างความเชื่อตรงของทั้ง 12 โรงเรียน

กิจกรรมเสริมสร้างความเชื่อตรง ระหว่าง พ.ศ. 2559 - 2563 จำนวนทั้งสิ้น 12 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีผลการดำเนินงานทั้งที่เหมือนและต่างกันดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2559 ผลการวางแผน และกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) การปฏิบัติตามระเบียบโรงเรียน เพื่อให้จำนวนนักเรียนผิดระเบียบลดลง โดยบันทึกสถิติภาพนิ่งและวิดีโอ มอบเกียรติบัตรรวบรวมข้อมูล

ลงรูปเล่ม 2) สร้างจิตสำนึกในการแต่งกาย เพื่อให้นักเรียนแต่งกาย
 ถูกระเบียบมากขึ้น โดยทำวิดีโอแนะนำการแต่งกายที่ถูกต้องลง
 โซเชียล เปิดในคาบเรียนบางคาบ สํารวจ เก็บสถิติ และตรวจระเบียบ
 ก่อนเข้าเรียน 3) การจัดระเบียบแถว เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมต้น
 เข้าแถวตรงเวลาเป็นระเบียบ 80% โดยกำหนดเวลาในการเข้าแถว
 ประชาสัมพันธ์ ประกวดจัดแถว ประกาศรางวัลผู้ชนะในแต่ละห้อง
 4) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลอกข้อสอบ เพื่อให้นักเรียนทำข้อสอบ
 ได้ด้วยตนเองและมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน เก็บสถิติของนักเรียน
 ที่ลอกข้อสอบ สังเกต วิเคราะห์ข้อมูล และแก้ปัญหา

2. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์

พะเยา จังหวัดพะเยา

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2559 ผลการวางแผนและ
 กิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) วินัยการรับประทานอาหาร
 เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบของนักเรียนขณะทานอาหาร
 โดยสังเกตพฤติกรรม ดูแลแนะนำ ทำแบบสำรวจความพึงพอใจของ
 คณะครู สรุปและรวบรวมข้อมูล 2) ค่ายปลูกฝังจิตสำนึกตามหลัก
 พอเพียง โดยประชุมวางแผน เตรียมการจัดค่าย ประชาสัมพันธ์
 และจัดกิจกรรมค่าย ทำแบบประเมินความพึงพอใจ สรุปและจัดทำ
 รายงาน 3) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (การตรงต่อเวลา) โดยมีการวางแผน
 ปรึกษาคณะครู ประชุมและแบ่งหน้าที่ ชี้แจงให้นักเรียนทราบ
 ทดลองใช้กิจกรรม สังเกตพฤติกรรมและบันทึกผล

3. โรงเรียนกุดขอนแก่นพิทยาคม จังหวัดขอนแก่น

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2560 - 2561 ผลการวางแผนและกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 12 โครงการ ได้แก่ 1) โต้ไปไม่โกง เพื่อปลูกฝังความซื่อสัตย์ ลดการทุจริต โดยมีหลากหลายกิจกรรม เช่น แบ่งกลุ่มทำใบงานอ่านนิทานให้น้อง ๆ เขียนคติพจน์เรื่องการไม่คดโกง ทำกิจกรรมของหายได้คืนที่มีการทำสมุดบันทึกของหายแล้วชื่นชมนักเรียนหน้าเสาธง กิจกรรมจิตอาสา เก็บขยะกวาดลานวัด กิจกรรมคู่มือร่วมมือช่วยกันทำการบ้าน เพื่อลดความเห็นแก่ตัวและสร้างความสามัคคี วัดผลโดยใช้แบบวัดความพึงพอใจ 2) สุขาสดใส เพื่อสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และวินัยการใช้ห้องน้ำ โดยการรณรงค์และจัดให้นักเรียนช่วยกันดูแลการใช้ห้องน้ำ วัดผลด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ 3) เยาวชนสดใส ห่างไกลโซเชียล เพื่อให้นักเรียนลดเวลาเล่นโซเชียล โดยจัดกิจกรรมเสวนาข้อดีข้อเสียของการใช้โทรศัพท์ จัดทำข้อตกลงร่วมการและรณรงค์ให้นักเรียนใช้โทรศัพท์อย่างเหมาะสม วัดผลโดยสังเกตติดตาม 4) ส่งงานดีเกรดสีทูกวิชา เพื่อให้นักเรียนรับผิดชอบในการส่งงาน โดยมีการทำตารางการบ้านติดในห้องเรียนกลุ่มเป้าหมาย รณรงค์จัดกลุ่มแนะนำสอดส่องให้ส่งงานตามกำหนด วัดผลโดยการสังเกตและติดตาม 5) ส่งเสริมระเบียบวินัย เพื่อให้นักเรียนยึดมั่นระเบียบและตรงต่อเวลา โดยมีแบบสำรวจนักเรียนที่แต่งกายไม่ถูกระเบียบและมาเรียนไม่ตรงเวลา จากนั้นทำการตักเตือน หรือชมเชย วัดผลจากแบบบันทึกการสำรวจ 6) การบ้านดีมีงานส่งชื่อตรงต่อเวลา เพื่อส่งเสริมนักเรียนให้ทำการบ้านตรงเวลา โดยมีการสร้างข้อตกลงกับกลุ่มเป้าหมาย ทำบันทึกการบ้าน ติดตามให้คำแนะนำ วัดผลด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ แบบบันทึกการบ้าน และสังเกต

7) โรงเรียนที่ไม่มีขยะ เพื่อสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังวินัยรักความสะอาด โดยทำกิจกรรมขยะแลกของรางวัลและรณรงค์ทิ้งขยะให้ถูกวิธี ผ่านเสียงตามสาย วัดผลด้วยแบบสอบถาม 8) รับผิดชอบที่ไม่มีติดรอ เพื่อให้นักเรียนเป้าหมายส่งงานครบทุกวิชา โดยการรณรงค์และประสานความร่วมมือกับครูผู้ปกครอง วัดผล ด้วยตารางบันทึกการส่งงาน

9) ลดเกมสัปดาห์ชีวิตสดใส เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยมีการสำรวจนักเรียนที่ติดเกม จัดทำข้อตกลง ติดตามตักเตือน จัดกิจกรรมเสียงตามสาย วัดผลด้วยแบบสอบถามปัญหาการติดเกม

10) เด็กดีมีแสดมป์ เพื่อส่งเสริมการทำความดีทุกรูปแบบ ผ่านกิจกรรมทำความดีแลกแสดมป์ แล้วนำไปแลกรับของรางวัล วัดผลด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการทำความดี

11) รวมพลังประหยัดพลังงาน เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานคุ้มค่ามีวินัยและรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีการทำป้ายรณรงค์ ประเมินการปิดเปิดไฟและพัดลม รวบรวมข้อมูลและมอบรางวัลให้ห้องที่มีความรับผิดชอบ วัดผลด้วยแบบสำรวจการปิดเปิดไฟและพัดลมในห้องเรียน และบิลค่าไฟ

12) ลูก ก.ข.ว. สวยใสไร้เครื่องสำอาง เพื่อลดพฤติกรรมแต่งหน้า มาโรงเรียนและให้ปฏิบัติตามระเบียบ มีการอบรม จัดทำข้อตกลง รณรงค์จัดทำสื่อแผ่นพับ และสังเกตติดตาม วัดผลด้วยการสังเกต และแบบสำรวจพฤติกรรม

4. โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2560 ผลการวางแผน และกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) การไม่ลักขโมย เพื่อฝึกความซื่อสัตย์ของตนเองและบุคคลในโรงเรียน มีการติดป้าย ประชาสัมพันธ์ และ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย ให้ความรู้เกี่ยวกับ

โทษของการลักขโมย ทำสถิติบันทึกของหายได้คืนและแบบประเมินความพึงพอใจ มอบเกียรติบัตรแก่ผู้ทำความดี 2) การทำดียกให้เด่นเป็นตัวอย่าง เพื่อให้เยาวชนโตเป็นคนมีคุณภาพ โดยมีการจัดกิจกรรมเชิญชวนทำดีด้านความรับผิดชอบ มีวินัย และซื่อสัตย์ แล้วประกาศยกย่องหน้าเสาธง มอบเกียรติบัตร วัตถุประสงค์ด้วยแบบประเมินการแต่งกายและแบบวัดความซื่อสัตย์ 3) รมณรงค์ด้านความซื่อตรงเพื่อคนรุ่นใหม่โตไปไม่โกง โดยมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย ประกาศหน้าเสาธงและมอบเกียรติบัตร วัตถุประสงค์ด้วยแบบสอบถามและแบบประเมิน 4) สร้างตัวแบบที่ดี เพื่อให้เยาวชนมีคุณธรรมจากแบบอย่างที่ดี โดยการจัดป้าย รมณรงค์ ประกวดแต่งคำขวัญ วาดภาพระบายสี และแต่งนิทานเรื่องความซื่อสัตย์ วัตถุประสงค์ด้วยแบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจ

5. โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน จังหวัดร้อยเอ็ด

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2560 ผลการวางแผนและกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) พี่ช่วยน้อง เพื่อให้น้องทำการบ้านเองและรักการเรียน โดยใช้เวลาวางช่วงเช้า กลางวัน เย็นสอนน้อง ป.4-6 จำนวน 20 คน ทำการบ้านเอง วัดผลด้วยการสังเกตน้องและถามเพื่อนของน้องที่สอนไปว่าเขาทำการบ้านเองหรือไม่ 2) สำนึกดีไม่มีขโมย เพื่อให้ความรู้และไม่ให้มีการลักขโมย โดยมีการประชาสัมพันธ์รมณรงค์แล้วคณะทำงานสังเกตและสอบถามโดยใช้สมุดบันทึกกิจกรรม 3) แต่งกายดีมีวินัย เพื่อให้นักเรียนแต่งกายถูกระเบียบ โดยตรวจสอบการแต่งกายของน้อง ๆ ตอนเช้าว่าถูกระเบียบหรือไม่ วัดผลด้วยการสังเกตแล้วจดบันทึก 4) ทิ้งขยะลงถังสร้างวินัย ให้นักเรียน เพื่อปลูกฝังวินัย โดยจัดเวรทำความสะอาดในช่วงเวลาเช้าและเที่ยง วัดผลด้วยการสังเกตปริมาณขยะ

6. โรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร จังหวัดร้อยเอ็ด

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2560 ผลการวางแผน และกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) ฝึกนิสัยรักการออม (โรงเรียนธนาคาร) เพื่อให้นักเรียนรักการออม วางแผน และมีวินัยในการใช้เงิน โดยมีกลุ่มนักเรียนผู้รับผิดชอบเป็นผู้จัดทำสมุดบันทึกการรับฝากเงิน ช่วยฝึกวินัยในการใช้จ่ายของนักเรียน วัดผลด้วยแบบสังเกตพฤติกรรม 2) สำนึกพลเมืองดีมีวินัย เพื่อให้ นักเรียนรู้จักหน้าที่และมีวินัย โดยมีการทำสมุดบันทึกการมาโรงเรียน แบ่งกลุ่มผู้ติดตามการมาโรงเรียน ประชุมหารือเพื่อแก้ไขปัญหา วัดผลด้วยแบบบันทึกการมาโรงเรียนเปรียบเทียบในแต่ละเดือน 3) ขอยุทธยาได้คืน เพื่อให้ นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต โดย ประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้นักเรียนที่เก็บของได้นำมามอบให้กับครู หรือคณะทำงานเพื่อติดตามหาเจ้าของ วัดผลจากจำนวนนักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการ 4) รักรักษ์น้ำรักรักษ์ไฟใส่ใจสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจัดกลุ่ม นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบปิดน้ำปิดไฟและดูสภาพแวดล้อม ภายใตโรงเรียน วัดผลด้วยการสังเกตและจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วม กิจกรรม

7. โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า จังหวัดร้อยเอ็ด

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2560 ผลการวางแผน และกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) ทำเองได้ง่ายจัง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทำการบ้านเองและสนใจการเรียนเพิ่มขึ้น โดยประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเชิญชวน ตั้งกลุ่มผู้สนใจร่วมกันตัว และชวนมาทำการบ้านร่วมกันหลังเลิกเรียน วัดผลใช้แบบสำรวจ แบบสอบถาม และการตรวจงานของครู 2) คนดีศรีหนองหญ้าม้า

เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนซื้อสัตย์ไม่ลักขโมย โดยประชาสัมพันธ์โครงการ เมื่อมีคนมาแจ้งของหายก็บันทึกสถิติและประมอบบใบประกาศแก่คนแจ้ง วัดผลด้วยสมุดบันทึกสถิติ 3) ประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ประชาธิปไตยไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง โดยรับสมัครและรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในโรงเรียน วัดผลด้วยบันทึกผลคะแนนเลือกตั้ง 4) มีความรับผิดชอบปลูกผักบำรุงไร่สารพิษ เพื่อให้นักเรียนรับผิดชอบและเกิดความสามัคคี โดยมีการแบ่งกลุ่มกันปลูกผักไร่สาร วัดผลด้วยบันทึกการปลูก ภาพถ่ายและเมนูอาหาร

8. โรงเรียนบ้านสารจิตร จังหวัดสุโขทัย

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2562 ผลการวางแผนและ กิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) เข้าเรียนตรงเวลา เพื่อให้นักเรียนมีความตรงต่อเวลา โดยเช็คชื่อนักเรียนที่มาสาย และรณรงค์นักเรียน ป.1-6 วัดผลจากสมุดบันทึกการเข้าเรียน 2) เด็กดีไม่เลี้ยงแกะ เพื่อให้นักเรียนไม่พูดโกหก โดยมีการรวบรวม นิทานจากห้องสมุด ช่วยกันแต่งและเล่านิทานให้ห้อง ๆ ฟัง วัดผลด้วย แบบสังเกตพฤติกรรม 3) ชิดขวาหน้าตรง เพื่อให้นักเรียนเข้าแถว เป็นระเบียบ โดยการจัดให้นักเรียนเข้าแถวในกิจกรรมต่าง ๆ วัดผล โดยสังเกตพฤติกรรม 4) สารจิตรร่วมใจสร้างวินัยทิ้งขยะ เพื่อปลูกฝัง การทิ้งขยะให้ถูกที่ ด้วยการสอนห้อง ๆ ให้รางวัลนักเรียนที่ทำถูกต้อง นำขยะมาประดิษฐ์ของเล่นและประกวดชุดรีไซเคิล วัดผลโดย แบบประเมินความพึงพอใจ 5) เด็กไทยห่างไกลอบายมุข เพื่อให้ เยาวชนห่างไกลเหล้าบุหรี่ยาเสพติด โดยประชาสัมพันธ์และรณรงค์ มีการแสดงสาริต วัดผลโดยใช้แบบสอบถามและดูความประพฤติ 6) ส.จ.รักษาสีสิ่งแวดล้อม เพื่อลดขยะในโรงเรียน โดยทิ้งขยะให้ลงถัง ชักชวนผู้อื่นให้มีการใช้ถุงผ้าและแก้วน้ำ วัดผลโดยการสังเกตขยะที่ลดลง

9. โรงเรียนโคกกระท้อนกิตติวุฒิวินิจฉัย จังหวัดสระบุรี

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2562 ผลการวางแผน และกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 10 กิจกรรม ได้แก่ 1) ส่งงานตรงเวลาน่าชื่นชม เพื่อให้นักเรียนส่งงานตรงเวลา โดยจัดทำสมุดบันทึกภาระงาน วัดผลโดยการรวบรวมตารางภาระงานว่านักเรียนส่งงานครบตรงเวลาหรือไม่ 2) เพื่อนช่วยเพื่อน ทิวเตอร์มือโปร เพื่อให้ นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนคนอื่น โดยจัดกิจกรรมช่วยสอนน้องหรือเพื่อนนอกเวลาเรียน วัดผลจากแบบทดสอบ นักเรียนสอบได้มากขึ้น 3) เพื่อนซื่อตรงสร้างสามัคคีเขตพื้นที่รับผิดชอบสะอาด เพื่อให้ นักเรียนรักษาความสะอาด โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบและแบ่งคนทำงาน เอาขยะไปทิ้ง 4) เปลี่ยนพฤติกรรมด้านการเรียน เพื่อให้ นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนให้ดีขึ้น โดยสร้างแรงบันดาลใจ หากิจกรรม สร้างสรรค์ให้ทำและให้รางวัลคนทำดี วัดผลโดยดูพฤติกรรมและ สมุดบันทึกการเรียนในห้อง 5) ถูระเบียบแล้วสบาย เพื่อรณรงค์ ให้ทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยมีการจัดทำสื่อรณรงค์และ หากิจกรรมอื่นประกอบ วัดผลโดยสังเกตและมีแบบบันทึกผล 6) มีวินัยใส่ใจลงถ้ง เพื่อฝึกวินัยการทิ้งขยะและทำให้โรงเรียนสะอาด โดยให้ความรู้การคัดแยกขยะ ประกวดความสะอาดเขตพื้นที่ วัดผล โดยแบบสังเกตการณ์ตรวจพื้นที่ 7) แค่วงก็หล่อแล้ว เพื่อให้ นักเรียน ใส่ถุงเท้าตามกฎ ฝึกความซื่อสัตย์ โดยมีการตักเตือน ยึดถุงเท้า ให้บำเพ็ญประโยชน์และให้ผลิตถุงเท้าใส่เอง วัดผลโดยแบบสังเกต และแบบบันทึก 8) นิทานเตือนใจ เพื่อรณรงค์ผ่านนิทานให้นักเรียน มีความรับผิดชอบในการส่งงาน โดยแบ่งหน้าที่กันจัดทำนิทาน และเผยแพร่ในโรงเรียน วัดผลจากพฤติกรรมและแบบประเมิน ความพึงพอใจ 9) สร้างระเบียบวินัยในตนเองด้านการแต่งกาย เพื่อให้ นักเรียนเป็นระเบียบมากขึ้น โดยตรวจสอบการแต่งกายของตนเอง

สมาชิกในห้องเรียน และของโรงเรียน วัดผลโดยคณะกรรมการนักเรียน ช่วยตรวจสอบการแต่งกาย 10) สร้างเด็กใหม่ เพื่อให้นักเรียน ม.1 ปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยหากลุ่มเป้าหมายที่เสี่ยงทำผิดระเบียบ แล้วจ้ตอบรมประเมินผล วัดผลโดยแบบบันทึกกิจกรรม

10. โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2562 ผลการวางแผน และกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) เกשמพิทยา ศรัทธาในคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนมีมารยาททาง เป็นระเบียบเรียบร้อย โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย รมรงค์ สาธิตให้ดู เป็นตัวอย่าง วัดผลโดยทดสอบการไหว้และมารยาทโดยครูที่ปรึกษา 2) เยาวชนช่วยกันนำประเทศสู่ความซื่อตรง เพื่อให้นักเรียนพัฒนา คุณธรรมเป็นพลเมืองดี โดยการประชาสัมพันธ์ สังเกตพฤติกรรม คัดเลือกและมอบรางวัลนักเรียนที่มีพฤติกรรมดี วัดผลโดยดูจาก ผู้ที่ได้รับรางวัล 3) เกשמพอเพียงคงความซื่อตรง เพื่อเน้นให้นักเรียน รู้จักการออม โดยนักเรียนแกนนำประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เรื่อง ความพอเพียง ทำสมุดบันทึกการออมของนักเรียน วัดผลจากสมุดบันทึก ของนักเรียน 4) Tomorrow by together เพื่อสอดแทรกคุณธรรม ความซื่อตรงให้มีความสุขสนุกสนาน โดยการทำละครไปแสดงให้เพื่อน และน้องดูในช่วงพักกลางวันหรือที่ไม่กระทบการเรียน วัดผลด้ว การสังเกต 5) เด็กรุ่นใหม่ต่อต้านการทุจริต เพื่อให้นักเรียนเป็น แบบอย่างที่ดีและต่อต้านการทุจริต โดยรมรงค์ต่อต้านคอร์ปชัน ให้ความรู้ด้วยบอร์ด เสียงตามสาย วัดผลด้วแบบสอบถามการสังเกต 6) ตรงต่อเวลา เพื่อให้นักเรียนมีวินัย โดยการประชาสัมพันธ์ ใช้ข้อมูล เรื่องความซื่อตรงและความตรงต่อเวลาผ่านเสียงตามสายโรงเรียน ในช่วงพักกลางวัน วัดผลด้วแบบบันทึกและการสังเกต

11. โรงเรียนบ้านทุ่งลาน จังหวัดพัทลุง

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2563 ผลการวางแผน และกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 5 กิจกรรม ได้แก่ 1) พี่ช่วยน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อสอนการบ้านให้นักเรียนที่มีงานค้าง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นักเรียนเสียสละ และให้นักเรียนรับผิดชอบมากขึ้น เน้นกลุ่มที่มีงานค้าง 2 วิชาขึ้นไป วัดผลด้วยแบบสำรวจนักเรียนที่มีงานค้าง แบบสอบถามกับครู และแบบสำรวจความพึงพอใจ 2) ของหาย ได้คืน (ไม่ลักขโมย) เพื่อปลูกฝังคุณธรรมไม่ลักขโมย โดยประชาสัมพันธ์ คัดเลือกนักเรียนที่เป็นแบบอย่างด้านการไม่ลักขโมย ติดป้ายรณรงค์ ให้ความรู้ จัดกิจกรรมรับแจ้งของหายและยกย่องผู้ที่น่าชื่นชมมาคืน วัดผลโดยสถิติบันทึกของหาย แบบบันทึกสมุดความดี และแบบประเมินความพึงพอใจ 3) เด็กเลี้ยงแกะกลับใจ เพื่อให้มีคุณธรรมด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการไม่พูดโกหก ให้ซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น โดยมีการเตรียมบทและซ้อมการแสดง ประชาสัมพันธ์ และแสดงละครสรุปให้ความรู้กับผู้ชม วัดผลด้วยแบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจ 4) นักคิดจิตซื่อตรง เพื่อให้นักเรียนตระหนักและกล้าแสดงออกในเรื่องความซื่อตรง โดยมีการศึกษาข้อมูล บทความ บทกลอน เรื่องสั้น นิทานเกี่ยวกับความซื่อตรง แล้วนำมาประยุกต์แต่งเป็นของตนเอง จากนั้นนำบทความ บทกลอน เรื่องสั้น และนิทานที่ประยุกต์แล้วนำเสนอเป็นต้นแบบหน้าเสาธงและเสียงตามสาย จัดการประกวดและมอบรางวัล วัดผลด้วยตัวผลงาน และแบบประเมินความพึงพอใจ 5) พุดดีเป็นศรีแก่ปาก เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรมไม่พูดคำหยาบและพูดสิ่งที่เป็นประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมเป็นการแสดงละครหุ่นมือเรื่องลูกวัวพุดจาไพเราะ ตัดทำเป็นหนังสือสั้น ให้นักเรียนดูสรุปข้อคิด และมีสมุดบันทึกพุดดีเป็นศรีแก่ปาก และมอบเกียรติบัตร วัดผลด้วยแบบประเมินความพึงพอใจและสมุดบันทึก

12. โรงเรียนอนุบาลจอมบึง จังหวัดราชบุรี

เป็นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. 2563 ผลการวางแผน และกิจกรรมที่นักเรียนชั้นประถม 4 – 5 คิดและดำเนินกิจกรรมขึ้นเอง 8 กิจกรรม ได้แก่ 1) ห้องเรียนสะอาดด้วยมือเรา มีการจัดอบรมนักเรียนเกี่ยวกับความสะอาด เป็นตัวอย่างความดีและมอบรางวัลแก่นักเรียนที่ทำความดี 2) รณรงค์เพื่อสร้างคนดี มีการรณรงค์เพื่อให้ความรู้เรื่อง ๆ เกี่ยวกับความสะอาด 3) หนังสือสื่อความสะอาด (สร้างสรรค์ด้วยมือเรา) มีการให้ความรู้เรื่องข้อเสียโดยจัดนิทานเกี่ยวกับความสะอาด มาให้เหมาะกับวัย 4) อนุบาลจอมบึงสร้างสรรค์ (ของหายได้คืน) โดยนักเรียนในกลุ่มร่วมกันวางแผนจะให้เป็นเรื่องสั้นที่ให้ข้อคิด แล้วเปิดให้นักเรียนได้ดูผ่านทางทีวี หลังเคารพธงชาติ 5) พลังแห่งความสะอาดชุมชนแห่งความสะอาด มีการอบรมให้ความรู้ และมีละครคุณธรรมบทบาทสมมติส่งเสริมไม่ให้พูดโกหกไม่คดโกง ต่อตนเองและผู้อื่น 6) หนูน้อยแห่งความสะอาด มีการจัดทำหรือ นิทานเรื่องความพอเพียงและความสะอาดให้นักเรียนอนุบาล ในโรงเรียนได้อ่าน แล้วจัดกิจกรรมชิงรางวัลเกี่ยวกับนิทานความสะอาด 7) ดาวแห่งความสะอาด (การทำความดีด้วยความสะอาด) มีการ รณรงค์ให้ความรู้เรื่องไม่ทุจริตและทำความดี มีการแนะนำให้เพื่อน ๆ ส่งการบ้านตรงเวลา ให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในการเก็บขยะและ ไม่ทิ้งขยะ 8) สุจริต...จิตอาสา มีการจัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ และจัดประกวดการเขียนเรียงความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสะอาด ทั้ง 8 กิจกรรมใช้การวัดผลเป็นแบบสอบถามเพื่อวัดว่านักเรียนรู้จัก และเข้าใจความสะอาดหรือไม่ และยังวัดผลด้วยแบบสังเกตและ แบบสัมภาษณ์ด้วย

หลังการดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียนของทั้ง 12 สถานศึกษา คณะผู้วิจัยได้จัดให้มีการนำเสนอผลงานของทุกกลุ่มในแต่ละโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการพิจารณาออบรางวัลให้กับทุกกลุ่มพร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการทำกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงในโอกาสต่อไป นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้พานักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมถอดบทเรียนสองแบบ ได้แก่ การเสนอปัจจัยความสำเร็จในการทำกิจกรรม (ผ่านรูปแบบการทำกราฟ ไยแมงมุม) และการถอดบทเรียนด้วยการใช้แผนที่ความคิด พบว่า ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ความสามัคคี ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่น ความร่วมมือ ความคิดสร้างสรรค์

สำหรับผลการถอดบทเรียน พบว่า *สิ่งที่นักเรียนส่วนใหญ่เรียนรู้* ได้แก่ ความรู้และและความหมายของความซื่อตรง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับความซื่อตรง ความซื่อสัตย์ ตรงเวลา การทำงานเป็นกลุ่ม ความสามัคคี ระเบียบวินัย การรับฟัง ความกล้าแสดงออก ความรับผิดชอบ *โดยนักเรียนรู้สึก*ว่า ฟังพอใจ มีความสุข ดีใจ ภูมิใจ ยินดี รู้สึกเป็นผู้ใหญ่ อยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง สนุก เหนื่อยแต่คุ้ม มีแรงผลักดัน รักเพื่อนมากขึ้น เพลิดเพลิน ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ กล้ามากขึ้น เกิดความคิดสร้างสรรค์ และสนิทกันมากขึ้น *สิ่งที่นักเรียนชอบมากที่สุด* ได้แก่ การนำเสนอผลงาน การทำงานเป็นกลุ่ม ความมีน้ำใจ การเขียนบัตรความคิด การวาดรูประบายสี ความร่วมมือ เพื่อนร่วมโครงการ พิธีกรและวิทยากรให้ความรู้ ได้ช่วยกันทำงาน การสานสัมพันธ์พี่น้องแต่ละชั้นปี มิตรภาพใหม่ ๆ การกล้าแสดงออก การได้ทำกิจกรรมใหม่ ๆ และ*สิ่งที่นักเรียนจะนำไปใช้ต่อ* ได้แก่ เผยแพร่และพัฒนาโรงเรียน นำไปปฏิบัติ คุณธรรม จิตสำนึก ประสบการณ์ การประพฤติตน วินัย ความอดทน ความรับผิดชอบ การนำเสนอและวางแผนงาน การทำงานกับผู้อื่น การควบคุมตนเอง และตรงต่อเวลา

4.3 ผลจากการถอดบทเรียนกลุ่มครู ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

4.3.1 ผลการสัมภาษณ์

1) ผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับนักเรียน (ผลผลิตและผลลัพธ์)

ข้อคำถาม จากการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรง ท่านเห็นว่า ผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทั้งในส่ว นักเรียนแกนนำที่เข้าร่วมโครงการและนักเรียนคนอื่น ๆ เป็นอย่างไร มีข้อค้นพบดังนี้

1. โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา

นักเรียนมีการทำกิจกรรมต่อเนื่องในบางกิจกรรม มีการนำโครงการไปดำเนินการต่อเมื่อเรียนชั้น ม.6 และประสบความสำเร็จ ในส่วนตัวบุคคลเด็กกลุ่มนี้มีพฤติกรรมดีขึ้นและได้ขยายผลกับ รุ่่น้อง มีการนำไปผนวกกับการสร้างเสริมลักษณะนิสัยของนักเรียน เรื่องวินัยด้วย ยกตัวอย่างเช่น การจัดระเบียบแถวและการแต่งกาย ครูฝ่ายปกครองได้ทำกิจกรรมต่อเนื่องโดยร่วมกับนักเรียนหัวหน้า ระดับชั้นและครูที่ปรึกษา มีการรณรงค์ให้นักเรียนทำตามระเบียบ ของโรงเรียน ส่วนผู้บริหารนำไปจัดทำเป็นนโยบาย

2. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา จังหวัดพะเยา

โดยภาพรวมนักเรียนทั้งที่เป็นแกนนำและที่เข้าร่วมโครงการ มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น นักเรียนแกนนำมีความเป็นผู้นำ ส่วนนักเรียนซึ่งเป็นผู้ตามก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ มีความรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง ครูไม่ต้องคอยตามหรือบอกกล่าว ยกตัวอย่าง กิจกรรมรับประทานอาหารเช้ามีวินัย นักเรียนจะมีการจัดระเบียบการเข้าแถวก่อนไปรับประทานอาหารเช้าโดยมีรุ่นพี่เป็นผู้ดูแล ซึ่งแต่ละห้องจะมีการแบ่งกลุ่มโต๊ะอาหารของรุ่นน้อง มีหัวหน้าโต๊ะและเวรประจำวันดูแลเรื่องการจัดอาหาร และเก็บอุปกรณ์ในการรับประทานอาหารเช้าแต่ละมือ ทำให้นักเรียนมีบุคลิกภาพในการรับประทานอาหารเช้าที่ดีขึ้น มีการจัดระเบียบกันเอง รวมทั้งนักเรียนไม่คุยกันในขณะรับประทานอาหาร

3. โรงเรียนกุดขอนแก่นพิทยาคม จังหวัดขอนแก่น

นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ตามเป้าหมายของโครงการ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี เช่น กิจกรรมสวีสไสรไคร่ห้องสำอาง หลังทำกิจกรรมเด็กก็ลดการแต่งหน้ามาโรงเรียนไปมาก โครงการงดใช้โทรศัพท์ หรือกลุ่มเด็กส่งงานดีได้เกรด 4 เด็กกลุ่มนี้มุ่งพัฒนาการเรียนของตนเพื่อให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ โดยมีสมุดโน้ตขนาดเล็กพกใส่กระเป๋าไว้สำหรับจดการบ้านและทบทวน หรือกิจกรรมระเบียบวินัย ที่พฤติกรรมมาเรียนตรงเวลาดีขึ้น เมื่อมาสายก็ไม่โกหก เพราะเด็กยอมรับผลที่เกิดขึ้น การแต่งกายก็มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน หรือโครงการการบ้านดีที่นักเรียนมีการบันทึกสมุดส่งงานและให้คุณครูประจำวิชาลงนามรับรอง หรือโครงการ

สุขภาพดีที่เป็นการเปิดมุมมองเรื่องความสุขในการใช้ห้องน้ำสะอาด และเด็กนำเรื่องนี้ไปทำต่อบ้านด้วย

4. โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

นักเรียนทั้งที่เป็นแกนนำและนักเรียนกลุ่มอื่นมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เช่น กิจกรรมเก็บได้ให้คืนที่นักเรียนเมื่อเก็บเงินหรือเก็บของได้ จะรีบมาแจ้งรุ่นพี่ที่เป็นแกนนำในการทำโครงการ เมื่อสิ้นปีการศึกษา หากยังไม่มีผู้มารับเงินนี้ก็จะนำไปเป็นทุนการศึกษาของเด็ก หรือกิจกรรมที่เน้นเรื่องการไม่ลอกการบ้าน นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงชัดเจนที่สุด คือ การกล้าแสดงออก กล้าคิด และสามารถนำเสนอเรื่องความซื่อสัตย์ที่เป็นนามธรรมออกมาเป็นรูปธรรม เด็กมีพฤติกรรมความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจนออกปากว่า “ไม่คิดว่าเรื่องเล็ก ๆ ที่เราทำ จะกลายเป็นเรื่องใหญ่ได้” หรือกิจกรรมทำดียกให้เด่นเป็นตัวอย่าง (เด็กดีมีวินัย) ในเรื่องการเข้าคิวซื้ออาหาร สวมเครื่องแบบถูกระเบียบ โดยให้เด็กตรวจสอบกันเองแล้วพูดคุยตักเตือนกัน เด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้อง ม.3/5 ที่เป็นแกนนำ มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงชัดเจน แกนนำมีการทำป้ายโฆษณาเชิญชวนน้องเข้าร่วมกิจกรรม ทำดีก็ชมเชย หรือกิจกรรมวัยรุ่นรุ่นใหม่ไม่พูดโกหก ที่ทำกิจกรรมจบแล้วเด็กชั้น ม.2 มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

5. โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน จังหวัดร้อยเอ็ด

พฤติกรรมของเด็กที่ได้ร่วมกิจกรรมเป็นไปเชิงบวกและมีพัฒนาการที่ดีขึ้นมาก แม้ก่อนหน้านี้โรงเรียนจะมีการทำกิจกรรมเหล่านี้อยู่บ้างแล้วก็ตาม แต่โครงการโรงเรียนชื่อตรงทำให้กิจกรรม

มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ยกตัวอย่าง นักเรียนมีการกำหนดเวรทำความสะอาดพื้นที่ตั้งแต่ตอนเช้า และมีการคัดแยกขยะที่เป็นวงจรไปถึงการแยกขยะรีไซเคิลในเขตพื้นที่ของตนเองนำมาขายและแปลงเป็นเงินฝากได้ กิจกรรมนี้ไม่เพียงส่งผลในกลุ่มนักเรียนแกนนำ แต่ยังส่งผลให้นักเรียนกลุ่มอื่นมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นด้วย เช่น การแต่งกายเรียบร้อยขึ้น มาโรงเรียนแต่เช้า จัดระเบียบแถวดีขึ้น มีการทำการบ้านส่งอย่างต่อเนื่องเพราะมีกลุ่มนักเรียนที่เป็นแกนนำไปช่วยสอน บริเวณโรงเรียนสะอาด มีความซื่อสัตย์ในเรื่องของการเก็บของหาย มีความรับผิดชอบส่งงานตรงเวลา เป็นต้น

6. โรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร จังหวัดร้อยเอ็ด

นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ยกตัวอย่าง กิจกรรมโรงเรียนธนาคารที่ทำให้เด็กมีความรับผิดชอบในการทำบัญชี ส่วนผู้ฝากเงินก็มีวินัยในการออม หรือกิจกรรมสำนึกดีมีวินัยที่ฝึกวินัยการมาโรงเรียนเช้า ซึ่งมีวิธีการแก้ไขให้เด็กที่มักมาสายปรับพฤติกรรมทำให้มาโรงเรียนเข้าชั้น เป็นต้น

7. โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า จังหวัดร้อยเอ็ด

ในการจัดกิจกรรมครั้งนั้น ให้นักเรียนแกนนำระดับ ม.2-ม.3 เข้าร่วมโครงการ และโครงการของหายได้คืนเป็นโครงการที่ทำต่อเนื่องอยู่แล้ว กิจกรรมการประกาศเสียงตามสาย และประกาศเกียรติคุณก็เป็นสิ่งที่ทำอยู่แล้ว เมื่อสถาบันฯ เข้ามาดำเนินการก็มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์มากขึ้น มีสถิติการเก็บของและนำมาส่งคุณครูมากขึ้น โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ เด็กจะกระตือรือร้น

ผลัดเปลี่ยนกันไปดูแลแปลงผัก และเห็นชัดเจนไม่ใช่เฉพาะเด็กที่เป็นแกนนำเท่านั้น แต่เด็ก ๆ นักเรียนคนอื่นก็สนใจเข้าร่วมด้วย

8. โรงเรียนบ้านสารจิตร จังหวัดสุโขทัย

เด็ก ๆ มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปคิดว่าน่าจะเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป เด็ก ๆ เริ่มจะมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์ และกิจกรรมทั้งหมดเกือบทุกกิจกรรม มีการนำมาต่อยอดทำเป็นกิจกรรมของโรงเรียน และหน่วยงานทางโรงเรียนของเราอย่าง สฟฐ. ก็มีในส่วนของโครงการโรงเรียนคุณธรรม จึงได้ทำกิจกรรมทั้ง 6 นั้น เป็นกิจกรรมของโรงเรียนในส่วนของโครงการโรงเรียนคุณธรรม ในส่วนเรื่องอธิบายमुखคุณครูประจำห้องเรียนก็พยายามให้ความรู้ในเรื่องพวกนี้แต่ไม่ได้ดำเนินการต่อ แต่ในที่นี่ไม่ใช่ว่าจะหยุดไปเลยก็คือ ในส่วนของอธิบาย मुख โรงเรียนไม่ได้ทำเชิงลึกมาก มีการขอให้หน่วยงานราชการส่งคนมาอบรมเรื่องยาเสพติด มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและสถานีตำรวจมาร่วมให้ความรู้ นอกจากนี้ยังมีการตรวจยาเสพติดในเด็กที่โรงเรียนเห็นว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง

9. โรงเรียนโคกกระท้อนกิตติวุฒิกวิทยา จังหวัดสระบุรี

ในโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน ตัวเตอร์มือโปร หลังจากดำเนินโครงการเด็ก ๆ สนใจทำงานมากขึ้นและมีผลงานดีขึ้น เพื่อนๆ นักเรียนช่วยเหลือกันทำให้พฤติกรรมการเรียนดีขึ้น มีการกระจายงาน ทางกลุ่มมีรางวัลมอบให้เป็นแรงจูงใจด้วย ในส่วนโครงการนิทานเตือนใจนักเรียนแกนนำช่วยเหลือกัน ช่วยเพื่อนจนเรียนจบ ตอนเล่านิทานให้ฟังก็สนุกสนาน เมื่อนำมาคิดต่อก็ได้ความรู้และนำไปปฏิบัติได้

สำหรับโครงการเพื่อนซื่อตรง สร้างสามัคคี เขตพื้นที่รับผิดชอบ สะอาด และโครงการมีวินัยใส่ใจลงถึง เด็ก ๆ ก็จะแบ่งหน้าที่กันทำความสะอาดพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ เช่น ห้องเรียน สวน โดยคุณครูคอยสังเกตการณ์ โครงการสร้างระเบียบวินัยในตนเองด้านการแต่งกาย แต่ละห้องจะมีแกนนำในการดูแล เด็ก ๆ ตรวจสอบกันเองตอนเช้าแถว ช่วงเช้า คนที่แต่งกายผิดระเบียบก็จะถูกนำตัวออกมานอกแถว และมีการอบรม เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่งมีการกระตุ้นโดยคุณครู เด็ก ๆ ก็มีความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือกันดีเพื่อให้โรงเรียนมีระเบียบวินัยมากขึ้น เด็ก ๆ จะเกิดความรู้สึกละอายใจเมื่อแต่งกายผิดระเบียบของโรงเรียน และพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น สำหรับนักเรียนที่แต่งกายถูกระเบียบก็จะได้รับรางวัล เกียรติบัตร หรือการชมเชย หน้าเสาธง ทำให้จูงใจนักเรียนรุ่นน้องก็อยากจะได้รับรางวัลอย่างรุ่นพี่บ้าง

10. โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร

ในภาพรวมการดำเนินโครงการ ทางโรงเรียนรู้สึกขอบคุณที่สถาบันพระปกเกล้า มาส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงบทบาทในมุมประชาธิปไตยในโรงเรียน หล่อหลอม ปลูกฝังเรื่องนี้ให้แก่นักเรียน เด็ก ๆ ที่เข้าร่วมโครงการช่วงนั้นเรียนอยู่ในชั้น ม.1 และ ม.2 ซึ่งปัจจุบันเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว เด็กกลุ่มนั้นมีบทบาทมากขึ้น มีภาวะความเป็นผู้นำมากขึ้น ทั้งด้านความคิดและการพฤติกรรม ส่วนนักเรียนรุ่นน้องมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ ทางโรงเรียนมีการเสริมทักษะความรู้เรื่องความซื่อตรง ซื่อสัตย์ในชั่วโมงโฮมรูม และในชั่วโมงลูกเสือเนตรนารีด้วย ซึ่งการกระตุ้นเกิดจากการให้โอกาสของสถาบันฯ ที่นำมาซึ่งสิ่งเหล่านี้

11. โรงเรียนบ้านทุ่งลาน จังหวัดพัทลุง

สิ่งที่เกิดขึ้น สรุปได้ดังนี้ โครงการเด็กเลี้ยงแกะกลับใจ หลังจากที่ได้ดำเนินโครงการไปแล้ว นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในการอยู่ร่วมกับเพื่อนๆ ในสังคม รวมถึงที่บ้านด้วย โดยรวมแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น สำหรับโครงการของหายได้คืน พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด ทั้งเด็กที่เข้าร่วม เป็นแกนนำและนักเรียนคนอื่นในโรงเรียน มีความซื่อสัตย์ขึ้น เพราะปฏิบัติจนเป็นนิสัย มีการลงบันทึกความดี บอกต่อกันจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง เวลาเก็บของได้ก็นำมาคืน โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกเด็กนักเรียนที่เป็นแกนนำ เป็นเด็กที่เรียนดี อยู่แล้ว ส่วนเด็กที่เข้าร่วมโครงการก็เป็นเด็กที่มีงานค้างอยู่แล้ว เมื่อได้รับคำแนะนำจากเพื่อน ๆ พี่ ๆ ก็จะมีความตั้งใจทำงานมากขึ้น และส่งงานครบถ้วน ในส่วนโครงการนักคิดจิตซื่อตรง นักเรียนได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ในการเรียนวิชาต่าง ๆ นักเรียนปฐมวัยชอบฟังนิทาน อยู่แล้ว มีการยกตัวอย่าง สาธิต การใช้อุปกรณ์ช่วยในการนำเสนอ ซึ่งสร้างความสนใจให้แก่นักเรียนรุ่นน้องที่เป็นผู้ชม และสำหรับโครงการพูดเป็นศรีแก่ปาก นักเรียนได้นำมาใช้ทั้งในและนอกห้องเรียน มีการคิดก่อนพูด เพราะสอนให้คิดดี พูดดี พูดเพราะ มีการนำไปใช้ ทั้งกับครูและเพื่อนๆ ด้วย จากเดิมมีการพูดจาหยาบคายกันบ้าง แต่เมื่อนักเรียนที่พูดจาไพเราะได้รับรางวัล เด็กคนอื่นที่อยากได้ ก็จะไปพูดจาไพเราะขึ้น

12. โรงเรียนอนุบาลจอมบึง จังหวัดราชบุรี

พฤติกรรมของนักเรียนเป็นไปในทางบวก หลังจากที่นักเรียนรุ่นพี่ได้ไปทำกิจกรรมให้น้อง ๆ อนุบาล จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ทำร่วมกัน อย่างเช่น กลุ่มอนุบาลก็จะมีระเบียบวินัยเพิ่มมากขึ้น มีความซื่อสัตย์ไม่หยิบสิ่งของของผู้อื่นก่อนที่เขาจะอนุญาต อันนี้เป็นเสียงสะท้อนจากคุณครูของพวกเขา แล้วก็มีเรื่องการจัดระเบียบรองเท้าที่ทำได้ดีขึ้น และก็มีพวกพี่ ๆ ไปเล่านิทานเกี่ยวกับเรื่องระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์ให้ฟัง มีการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ทุกวันในตอนเช้าก่อนจะเข้าแถวเข้าชั้นเรียน

2) การขยายผล (ผลลัพธ์และผลกระทบ)

ข้อคำถาม หลังจากการดำเนินโครงการเสริมสร้างความซื่อตรงที่สถาบันฯ ได้ดำเนินการไปนั้น ทางโรงเรียนได้มีการขับเคลื่อน/ขยายผล/ดำเนินการสิ่งใดต่อหรือไม่ อย่างไร มีข้อค้นพบดังนี้

1. โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา

ในระหว่างที่ทำโครงการโรงเรียนแห่งความซื่อตรง ครูที่ปรึกษามีการประชุมติดตามงานกับทีมนักเรียนแกนนำทั้งสองสัปดาห์ หลังจากเสร็จสิ้นโครงการโรงเรียนพะเยาพิทยาคม มีการขยายผลโดยนำโครงการที่ได้ทำกับสถาบันพระปกเกล้า ไปบูรณาการกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม และในปี 2560 นำเรื่อง

เกี่ยวกับคุณธรรมและความซื่อตรงไปแข่งขันทักษะวิชาการของ
 สถานักเรียนจนได้รับการยอมรับและได้รับรางวัล และนำโครงการ
 โรงเรียนซื่อตรงไปเป็นผลงานหนึ่งในโครงการโรงเรียนพระราชทาน
 ด้วย นอกจากนี้มีการนำโครงการไปเสนอในงานพะเยาฟอรัม
 ซึ่งได้รับความสนใจของกรรมการจัดงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรม
 เสริมสร้างความซื่อตรงเรื่องการลอกข้อสอบและการสร้างจิตสำนึก

2. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์

พะเยา จังหวัดพะเยา

พบว่า โรงเรียนมีการขยายผลโดยการขับเคลื่อนกิจกรรม
 ต่อเนื่องโดยมีนักเรียนรุ่นน้องมาสานต่อ เช่น โครงการเข้าแถวเพื่อ
 ความเป็นระเบียบ มีการทำอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา 5 ปี หลังจาก
 ช่วง โควิด 19 มีการปรับโดยไม่ให้มีการเข้าแถวเปลี่ยนเป็นเดินไปที่
 โต๊ะอาหารของตนเองโดยเว้นระยะห่าง นอกจากนี้ยังบูรณาการกิจกรรม
 ที่เคยทำเข้ากับโครงการโรงเรียนคุณธรรมของมูลนิธิยุวพัฒน์ด้วย

บางโครงการ โรงเรียนได้มีการดำเนินการอยู่แล้วก่อนหน้า
 ที่จะมีโครงการของสถาบันพระปกเกล้าเข้ามา เช่น กิจกรรมตรวจ
 ห้องเรียน ทำมาก่อนที่จะมีโครงการซื่อตรง แต่สิ่งที่เพิ่มเติม คือ
 มีการประเมินเพื่อคัดเลือกห้องเรียนสะอาด และมีการปรับเกณฑ์
 ในการตรวจห้องเรียน เพื่อฝึกเรื่องของความซื่อตรงในการให้คะแนน
 ระหว่างตรวจชั้นเรียนของสถานักเรียน จากนั้นนำคะแนนของห้องเรียน
 มาประกาศหน้าเสาธงทุกวัน เพื่อจะให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ
 เมื่อเข้าสู่ช่วงสิ้นเทอมจะมีรางวัลให้สำหรับห้องที่สะอาดและมอบรางวัล
 ให้แก่นักเรียน โดยใช้งบประมาณจากที่สถาบันพระปกเกล้าอุดหนุน
 กลุ่มละ 1,000 บาท ในส่วนของผู้ตรวจจะได้รับเกียรติบัตร

3. โรงเรียนกุดขอนแก่นพิทยาคม จังหวัดขอนแก่น

โรงเรียนมีการขยายผลต่อเนื่องในบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมการเข้าเรียน ทางโรงเรียนจะมีแบบสรุปในแต่ละเดือน ทั้งการมาเรียนตรงเวลาและเข้าเรียนตรงเวลา หรือกิจกรรมในโครงการ โรงเรียนปลอดภัย ที่มีการตั้งคณะกรรมการดูแลและดำเนินการ มาจนปัจจุบัน นักเรียนแกนนำได้ส่งต่อกิจกรรมไปถึงรุ่นน้อง หรือโครงการพลังงานไฟฟ้า ที่ให้นักเรียนฝึกการรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยการปิดไฟปิดพัดลมทุกครั้งก่อนออกจากห้อง ซึ่งมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องจนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลายเป็นนิสัย

นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีการบูรณาการกิจกรรมโครงการ ซื่อตรงที่ทำร่วมกับสถาบันพระปกเกล้าไปพร้อมกันกับโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ โครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนปลอดภัย โรงเรียนสีขาว โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการอยู่ จนถึงปัจจุบัน เป็นโครงการลักษณะเดียวกันและสามารถผนวกรวม ดำเนินการไปด้วยกันได้ โดยกิจกรรมเหล่านี้ถูกบรรจุอยู่ในแผนการศึกษาของโรงเรียนและมีงบประมาณของโรงเรียนสนับสนุนอยู่ และโครงการที่ขับเคลื่อนอยู่นี้ทางโรงเรียนจะรวบรวมเพื่อนำไปขอรับรางวัลจากองค์กรเกี่ยวข้อง

4. โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า นักเรียนแกนนำชั้นมัธยมต้นที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม ยังคงดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง โดยปัจจุบันเรียนชั้นมัธยมปลายแล้ว และยังคงมีการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมต่อ อีกทั้ง การดำเนินโครงการ

โรงเรียนแห่งความเชื่อตรงของสถาบันพระปกเกล้ามีความสอดคล้องกับโครงการที่โรงเรียนได้มีการดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว แต่การจัดกระบวนการของสถาบัน ฯ ทำให้กิจกรรมของโรงเรียนมีรูปแบบมากขึ้น เช่น กิจกรรมเก็บใต้ให้คืน มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยกลุ่มนักเรียนแกนนำเป็นผู้รับผิดชอบโครงการและมีการจัดบันทึกอย่างเป็นทางการทำให้รุ่นน้องทราบว่าต้องนำไปแจ้งที่ใคร ทำให้เป็นการส่งเสริมให้พฤติกรรมชัดเจนขึ้น กิจกรรมนี้ยังสอดคล้องกับโครงการคนดีศรีร้อยเอ็ด (โครงการนี้มีมาก่อนนานแล้วประกอบด้วย 9 เป้าหมาย คือ การมีระเบียบวินัย สถานักเรียน ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย จิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติตามหลักธรรม การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากสิ่งเสพติด ซื่อสัตย์) ทางโรงเรียนได้นำไปผนวกเข้าด้วยกันแล้วนำเสนอในระดับจังหวัด จนได้รับเสียงชื่นชมจากหน่วยงานต่าง ๆ

5. โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน จังหวัดร้อยเอ็ด

โรงเรียนมีการทำโครงการอย่างต่อเนื่องและทำควบคู่ไปกับโครงการของหน่วยงานอื่น อย่างเช่น โครงการโรงเรียนคุณธรรมของมูลนิธิยุวพัฒน์เน้นเรื่องความซื่อสัตย์ ขณะที่อัตลักษณ์ของโรงเรียนคุณธรรมซึ่งโรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวันเน้นมีอยู่ 3 ด้าน ก็คือ ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ ทางโรงเรียนได้นำกิจกรรมของสถาบันพระปกเกล้าไปเป็นกิจกรรมเด่นของโครงการโรงเรียนคุณธรรมด้วย

6. โรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร จังหวัดร้อยเอ็ด

กิจกรรมซื่อตรงที่โรงเรียนได้ทำเป็นโครงการพื้นฐานที่ทางโรงเรียนดำเนินการอยู่แล้ว และมีการบูรณาการกับโครงการคนดีศรีร้อยเอ็ดซึ่งสามารถตอบโจทย์ของคนดีศรีร้อยเอ็ดได้ในหลายด้าน เช่น โครงการรักน้ำรักไฟใส่ใจสิ่งแวดล้อมช่วยให้โรงเรียนประหยัดเงินได้มาก และเป็นต้นแบบให้ที่อื่นมาดูงาน และยังนำโครงการนี้เข้าบรรจุในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน เป็น zero waste school หรือโครงการโรงเรียนธนาคารของโรงเรียนวัดป่าเรไร เป็นโครงการต้นแบบที่ให้โรงเรียนอื่นมาดูงานและยังขยายผลสู่โรงเรียนเครือข่ายอีกหลายแห่งด้วย

โรงเรียนยังมีการขยายผลจากรุ่นสู่รุ่น โดยมีการส่งมอบงานจาก ม.3 ที่เรียนจบไปสู่ม.2 ที่ขึ้นมาทำงานแทนที่ ซึ่งเด็กกลุ่มแกนนำ (สภานักเรียน) จะทราบว่าต้องทำอะไรในแต่ละปี และทำหน้าที่เชื่อมโยงงานกับผู้รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ เพื่อให้งานต่อเนื่องกันไป โดยทำงานร่วมกับคุณครูประจำชั้นและคุณครูที่ปรึกษา

นอกจากนี้ ยังมีการบูรณาการงานซื่อตรงเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น เรื่องหน้าที่พลเมือง โดยใช้ชื่อว่าความซื่อสัตย์สุจริต มีการอบรมคุณธรรมวิถีธรรมวิถีไทยให้กับนักเรียน และเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้กับนักเรียนในเรื่องความซื่อตรงซื่อสัตย์ด้วย หรือการสอนภาษาต่างประเทศหน้าเสาธง อย่างภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ก็จะสอดแทรกศัพท์เกี่ยวกับความซื่อตรงในภาษาต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันปรับมาใช้รูปแบบออนไลน์

7. โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าบัว จังหวัดร้อยเอ็ด

โครงการนี้บูรณาการร่วมกับรายวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ เด็กเล็ก ๆ รู้สึกสนุกสนานและอยากมีส่วนร่วมทำกิจกรรมด้วย โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ก็นำมาต่อยอดได้เป็นการทำต่อเนื่องโดยอัตโนมัติ ไม่มีการของบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่น นอกจากนี้ ยังมีโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โครงการปลอดขยะ ปลอดยาเสพติด โครงการเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมที่ทำต่อเนื่องอยู่แล้ว จะเน้นการปลูกจิตสำนึกให้แก่นักเรียน โดยจะนำโครงการทั้งหมดมาบูรณาการร่วมกัน และทำร่วมในลักษณะ “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน

8. โรงเรียนบ้านสารจักร จังหวัดสุโขทัย

นักเรียนกลุ่ม ป.6 ปีที่แล้วที่ขึ้นมา ม.1 ในปีนี้ของเรา ได้นำกลุ่มนี้ไปอยู่ในสถานนักเรียน และก็มีกิจกรรม 5 กิจกรรมนี้ เด็ก ๆ ช่วยกันทำอย่างดีมา ม.1 เองก็รับผิดชอบกิจกรรมขีดขวาง หน้าตรงเป็นของเขาเองโดยตรง เขาจะมาเป็นแกนนำที่จะขับเคลื่อน ลง ๆ ให้ทำกิจกรรมตรงนี้ และเราถือว่ากิจกรรมนี้ให้เป็นโครงการคุณธรรมประจำห้องเรียนของนักเรียน โรงเรียนมีโครงการคุณธรรมที่เริ่มทำตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาเป็นการเรียนรู้จากพี่สู่น้อง เมื่อรุ่นพี่เรียนจบไปแล้วได้เลื่อนชั้นก็จะมาเป็นรุ่นพี่ที่ไปอบรมน้อง ต่ออีกที ในส่วนของความแตกต่าง ก็คือ เด็กที่ได้เรียนรู้ในส่วนของคุณธรรมไปแล้ว 1 ปี เมื่อได้เลื่อนชั้นขึ้นมาก็เหมือนว่าจะมีน้ำหนักในการเรียนส่วนนี้มากขึ้น เช่น จากที่เคยต่อแถวรับอาหารไม่เป็น

ระเบียบ ซึ่งตอนนี้นักเรียนมีการบอกต่อกันเองว่า คนไหนมาก่อนให้อยู่หน้าไม่แซงคิวนะ ในเรื่องขยะ สังเกตเห็นชัดเลยว่า ไม่จำเป็นต้องบอกนักเรียนบ่อยมากเหมือนเมื่อก่อน เมื่อเดินผ่านมาและเห็นขยะนักเรียนก็จะหยิบขยะไปที่ถังขยะเอง หรือ เรื่องของการทำการบ้าน ใช้วิธีการสอบถาม จากก่อนหน้านี้นักมีบางส่วนหลีกเลี่ยงที่จะพูดความจริง มีบางส่วนที่เริ่มจะยอมรับความจริง เหมือนบอกตามความเป็นจริงว่าไม่ได้ทำมา ซึ่งก่อนหน้านี้เหมือนนักเรียนจะพยายามหาเหตุผลอะไรหลาย ๆ อย่างที่จะเข้าข้างตนเองว่าไม่ผิด อันนี้ก็ เป็นอีกส่วนหนึ่งที่เริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลง กับสิ่งที่ได้ร่วมทำกับนักเรียนจริง ๆ เป็นต้น

9. โรงเรียนโคกกระกอนกิตติวุฒิวินิจฉัย จังหวัดสระบุรี

ทางโรงเรียนได้นำทุกโครงการไปบูรณาการกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยดำเนินการต่อเนื่องโดยเน้นเรื่องความสะอาดของพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น ห้องเรียนใกล้พื้นที่ใดก็รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้น และมีกลุ่มประธานนักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบความสะอาดและมอบรางวัล ทางโรงเรียนมีการจัดงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมสำหรับเป็นรางวัล และการประกวดระดับห้องเรียน ผู้ชนะจะได้รับเกียรติบัตร นักเรียนที่เคยทำโครงการปัจจุบันเรียนอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็ยังมีพฤติกรรมที่ซื่อตรงต่อเวลาเข้าเรียนออนไลน์ตรงเวลาโดยไม่ต้องตาม ซึ่งคุณครูมองว่าเป็นพฤติกรรมติดตัวเขาไป

10. โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร

ด้วยสองปีมานี้อยู่ในช่วงสภาวะการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้การดำเนินโครงการต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบไปให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น การส่งเสริมคุณลักษณะด้านความซื่อตรงก็สอดแทรกไปกับกิจกรรม day camp โดยให้คุณครูและนักเรียนแกนนำที่ผ่านการอบรม เป็นวิทยากรให้คำแนะนำกับเพื่อนๆ นื่องๆ เป็นต้น

11. โรงเรียนบ้านทุ่งลาน จังหวัดพัทลุง

จากการดำเนินโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน ได้มีการต่อยอดเป็นโครงการยุวเกษตร เลี้ยงไก่ เพาะเห็ด โดยนักเรียนได้วางแผนร่วมกัน ลงมือทำร่วมกัน จนมีผลผลิตและจัดจำหน่าย มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย เด็ก ๆ ก็จะนำความรู้เรื่องความซื่อตรงในการจัดการการเงินไปใช้ต่อ และแกนนำจากกลุ่มต่าง ๆ ก็เข้ามาร่วมรับผิดชอบงานในแต่ละฐานของโครงการยุวเกษตร ซึ่งแต่ละฐานก็มีการทำบัญชี นักเรียนที่เป็นแกนนำมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น สามารถพูดจาสื่อสารได้ดี มีความคิดความอ่านที่ดีขึ้น มีการนำเทคนิคการถอดบทเรียนแบบโครงการซื่อตรงมาใช้ในการถอดบทเรียนโครงการยุวเกษตรด้วย ส่วนโครงการเด็กเลี้ยงแกะกลับใจ มีการนำมาต่อยอด โดยเฉพาะในภาวะที่มีการเรียนออนไลน์ นักเรียนก็ทำงานด้วยตนเอง เรียนเอง ไม่ให้ผู้ปกครองช่วยทำแทน ซึ่งถือเป็นประโยชน์จากการทำโครงการซื่อตรง

12. โรงเรียนอนุบาลจอมบึง จังหวัดราชบุรี

กิจกรรมทุกกิจกรรมก็จะสอดแทรกเรื่องจริยธรรม ความซื่อตรงเอาไว้ อย่างเช่น มีกิจกรรมเรื่องของบัณฑิตน้อย ป.6 ก็จะมีการสอดแทรกโดยใช้กิจกรรมนี้เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเรื่อง ระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา เราจะมีปฏิทินเวลาเอาไว้ว่า เวลา ก็โมงต้องทำอะไร หรือ ในปีที่แล้วมีการจัดทำกิจกรรมคนดีไม่มีโกง เป็นกิจกรรมที่ทำต่อจากที่น้อง ๆ ทำทั้ง 8 กลุ่ม มีการเชื่อมโยงต่อ เป็นของโรงเรียน อย่างเช่น ทุกวันนี้ถ้ามีนักเรียนคนใดเก็บเงินได้ ก็จะต้องมาที่ห้องประชาสัมพันธ์เพื่อประกาศเรียกหาเจ้าของมารับคืน ถ้าไม่มีคนมารับคืนเราก็จะนำเงินนี้ไปใส่กรอบเอาไว้แล้วเมื่อมีการทำบุญในวันสำคัญเราก็จะนำเงินจากกล่องนี้ไปทำ บางคน เงินหายไม่รู้ตัว มันเป็นการสร้างความซื่อสัตย์ถ้าไม่ใช่เงินของเขาก็ไม่มีใครมาเอา แล้วก็มีการเรื่องของการประกวดการเขียน อย่างเช่น ในวันภาษาไทยจะมีการเขียนเรียงความ แต่งกลอน แต่งคำขวัญ อะไรพวกนี้

3) กระบวนการเสริมสร้างความซื่อตรงที่ใช้กับการพัฒนาความซื่อตรงที่เกิดขึ้น (กระบวนการ)

ข้อคำถาม ท่านเห็นว่า ตามกระบวนการที่สถาบันฯ ได้จัดกิจกรรมให้กับท่านนั้น (การจัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ การนำเสนอผลงาน) สามารถช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจและเกิดการพัฒนาความซื่อตรงได้มากน้อยเพียงใด มีข้อค้นพบดังนี้

1. โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา

พบว่า กระบวนการที่นำมาใช้มีความเหมาะสมในแง่ที่ว่า เป็นการช่วยเด็กที่เข้าร่วมกระบวนการได้คิดระดมสมองร่วมกัน ซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นความซื่อตรงที่เด็กๆ พบในชีวิตประจำวัน และสะท้อนปัญหาของเด็กนักเรียนด้วยตัวเอง กระบวนการนี้ยังช่วยเสริมด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ทำให้เด็กจะเห็นสาเหตุของความวุ่นวายในสังคมอันเกิดจากการขาดคุณธรรม ซึ่งครูนำไปเชื่อมโยงและสอนในวิชาสังคมได้ด้วย

2. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา จังหวัดพะเยา

พบว่า กระบวนการที่ดำเนินการ ทำให้นักเรียนบอกถึงความคิดและความรู้สึกของตนเอง ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในระดับที่ดี รวมไปถึงทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของความซื่อตรงและความซื่อสัตย์ ซึ่งแสดงออกให้เห็นในรูปแบบพฤติกรรม

เพราะนักเรียนมีความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเองในเรื่องของงานที่ได้รับมอบหมาย สามารถนำประสบการณ์ที่ได้ลงมือไปปฏิบัติได้และปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ยกตัวอย่างในเรื่องของความรับผิดชอบและความมีวินัย ส่วนใหญ่ที่พบร้อยละ 95 มีการแต่งกายเรียบร้อยมากยิ่งขึ้นในชุดเครื่องแบบของโรงเรียน

3. โรงเรียนกุดขอนแก่นพิทยาคม จังหวัดขอนแก่น

พบว่า กระบวนการที่ใช้ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้นในชั้นเรียน จากเดิมที่ไม่กล้าพูด ก็สามารถแสดงออกต่อหน้าบุคคลที่ไม่คุ้นเคย มีการวางแผน ซักซ้อมเตรียมความพร้อมเพื่อให้การนำเสนอตรงประเด็นและเกิดประโยชน์ ซึ่งควรมีกิจกรรมลักษณะนี้ในการพัฒนาเด็กนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

4. โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า กระบวนการใช้บัตรคำเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย ทำให้เกิดการรวบรวมความคิดจากเล็กไปสู่อะไรที่ใหญ่ นำความคิดของเด็กทุกคนมาจัดเป็นหมวดหมู่จนได้หัวข้อใหญ่แล้วนำมาจัดกิจกรรม ถือเป็นกระบวนการที่น่าชื่นชม เพราะทำให้เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรม มีความสนุกและกระตือรือร้น กล้าแสดงออกและสามารถเขียนแสดงความคิดเห็นของตนเองให้เพื่อนทราบ รู้สึกรู้สีก่อนมีบทบาท ในกิจกรรมนั้นและมีภาวะผู้นำมากขึ้น ทำให้เห็นได้ว่าการออกแบบกิจกรรมมีความสำคัญช่วยให้เด็กคิดและตระหนักได้เอง โดยไม่ต้องพูดต้องสอน

5. โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน จังหวัดร้อยเอ็ด

โรงเรียนกล่าวว่า กระบวนการที่ใช้ทำให้เด็กเกิดความคิดร่วมกัน วางแผนในการทำงาน มีความเป็นผู้นำ มีความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนที่ทำให้เพื่อนในโรงเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น และมีการสานต่อกิจกรรมให้นักเรียนรุ่นน้องทำอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทางโรงเรียนได้มีการนำมาขยายผลโดยมีการนำไปประชุมและจัดทำเป็นกิจกรรมที่ให้ทำต่อเนื่องมา

6. โรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร จังหวัดร้อยเอ็ด

นักเรียนที่ร่วมทำกิจกรรมเรื่องความซื่อตรงกับสถาบันฯ ได้นำรูปแบบมาปรับใช้ และจากการฝึกดังกล่าวช่วยให้เด็กกล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำมากขึ้น เรียนรู้วิธีการจัดกระบวนการเมื่อมีการทำโครงการโตขึ้นมาใหม่ เด็กแกนนำก็รู้จักนำเสนอผลงาน มีความคิดมาแลกเปลี่ยนหารือกับครู อันเป็นผลเนื่องมาจากทักษะที่ได้ฝึกให้เด็กได้คิดอย่างเป็นระบบในกระบวนการของโครงการซื่อตรง

7. โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า จังหวัดร้อยเอ็ด

จากกระบวนการที่จัดทำให้นักเรียนได้คิดได้เขียนด้วยตัวเอง จะช่วยให้เด็กรู้จักเรียบเรียงความคิด เป็นการช่วยพัฒนาสมองและความคิด กระบวนการที่สถาบันฯ นำมาใช้ มีส่วนช่วยกระตุ้นพฤติกรรมด้านดีของเด็ก เนื่องจากทุกคนอยากได้รับการยอมรับ เช่น โครงการทำเองได้ง่ายจัง นักเรียนสามารถใช้ระบบไอทีเข้ามาช่วยในการทำงานได้โดยไม่ต้องระแวงการลอกกัน

8. โรงเรียนบ้านสารจิตร จังหวัดสุโขทัย

กิจกรรมที่ทางสถาบันพระปกเกล้า นำมาจัดให้ทางโรงเรียน นั้นดีมาก เพราะเรามีเด็กที่พิเศษที่เราไม่รู้จะจัดการอย่างไร เขายัง สนใจมาเข้าร่วม และได้แสดงความสามารถของเขา แสดงความคิดเห็น ของพวกเขา และเขียนหรือวาดภาพไปแทนสิ่งที่เขาจะเขียน หลังจาก กิจกรรมในวันนั้น ทำให้รู้ว่าเด็กกลุ่มนี้ มีทักษะในส่วนของกรวาดรูป เพิ่มเข้ามา จึงนำการวาดรูปไปใส่ในรูปแบบของการเรียนการสอน สิ่งที่เป็นผลตามมา ก็คือ เด็กบอกว่าพวกผมขอวาดเป็นภาพได้ไหม อันนี้เป็นความต่อเนื่องของเขาที่ว่า เขาไม่ได้วาดแค่แผนที่ แต่เขา ขอวาดแต่ละภาคด้วย เป็นการจุดประกายให้พวกเขา ซึ่งจากเดิม ที่เราสอนเขาแล้วเขาแทบไม่ตอบสนองเราเลย เขาจะไม่ยอมคุย ไม่ยอมพูด แต่ว่าเรารู้ว่าเขาสามารถวาดภาพได้ เราบู๊จก้นำรูปเรขาคณิต ต่าง ๆ มาต่อกันให้เป็นรูปภาพขึ้นมา สอนให้เขาผูกไม้ไผ่ตีเป็น รูปปร่างต่าง ๆ หลังจากนั้นเขาก็เริ่มเข้ามาคุยมากขึ้น รู้สึกว่าเขาตอบสนอง เราดีขึ้น จากจุดเริ่มต้นที่ทางสถาบันพระปกเกล้าเข้ามาทำกิจกรรม

9. โรงเรียนโคกกระท้อนกิตติวุฒิวินิจฉัย จังหวัดสระบุรี

กิจกรรมทำให้นักเรียนได้มีการผ่อนคลาย ได้คิด ได้แสดง ความคิดเห็นของตนเอง โดยไม่เป็นวิชาการมากเกินไป มีการเข้ากลุ่ม ลงมือเขียนโครงการ เด็ก ๆ จะรู้จักการแบ่งหน้าที่แบ่งงานกันทำ ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ทำให้กิจกรรมกลุ่มประสบความสำเร็จได้ รู้จักแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่ปลายทาง นอกจากนี้ เด็กที่เข้าร่วม โครงการมีความรับผิดชอบ ร่วมมือร่วมใจกัน มีความสามัคคี มีภาวะผู้นำ และมีสังคมในโรงเรียนที่มีความรับผิดชอบมากขึ้น

รวมทั้ง เป็นการเสริมแรง สร้างความตระหนัก ให้นักเรียนมีส่วนร่วม มีความซื่อสัตย์ซื่อตรง สามารถแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ได้ ทั้งแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม เวลาสอนคุณครูก็ สอดแทรกเรื่องคุณธรรมเหล่านี้ไปได้ด้วยเพื่อให้นักเรียนเติบโตไป เป็นคนดีของสังคม

10. โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร

กิจกรรมที่สถาบันฯ เข้ามาจัดเป็นรูปแบบที่ลงตัวแล้ว ถือเป็นกลไกหนึ่งที่จะพัฒนาคุณลักษณะของเด็กได้ โดยเฉพาะ เด็กในยุคนี้ สถาบันฯ ได้ใช้กลวิธีในการละลายพฤติกรรมก่อน สร้างความคุ้นชินกับกระบวนการ มีการเปิดใจรับฟังความคิดเห็น ของเด็กๆ รับฟังมุมมองของเด็ก แล้วค่อยๆ สอดแทรกสิ่งต่างๆ เข้าไป มีการเปิดโอกาสให้เค้าได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กๆ สมัยนี้ต้องการ และคุณครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ ส่วนเด็กๆ ได้เป็นคนคิดเอง ลงมือทำเอง กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และมีความสุขกับ กิจกรรมที่ทำ นอกจากนี้ นักเรียนสนุกสนานกับโครงการ ได้มองเห็น กระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ คิดเอง เขียนเอง วางแผนการใช้เงินเอง ทำให้เด็ก ๆ โตขึ้นเมื่อได้ลงมือทำของจริง และได้สวมบทบาท ความเป็นผู้นำสอนรุ่นน้อง เด็ก ๆ ได้อะไรเยอะมาก เขามาสะท้อนให้ฟัง

11. โรงเรียนบ้านทุ่งลาน จังหวัดพัทลุง

นักเรียนได้มีทักษะในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมประเมินผลและถอดบทเรียน เด็ก ๆ ได้รู้จักทำงานอย่างเป็นระบบ จากกิจกรรมวันแรกที่เขียนความคิดเห็นลงกระดาษ เป็นรูปแบบที่ เด็กไม่เคยพบในห้องเรียน เป็นสิ่งใหม่ที่ทำให้เด็กสนใจ และกล้าคิด

กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา ซึ่งบางคนไม่ชอบการแสดงความคิดเห็น กลัวผิด กลัวโดนดู แต่เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมนี้ เด็ก ๆ ได้ฝึกฝนการกล้าคิดกล้าแสดงออก โดยกิจกรรมทั้งห้าเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แขนงนำนักเรียนเป็นตัวเอกในการดำเนินการ เด็ก ๆ สามารถนำไปใช้ในทุกลุุ่มสาระวิชา และตอบโจทย์คุณลักษณะของผู้เรียนได้ทุกข้อ นอกจากนี้ การสอดแทรกความซื่อตรงให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ จากบัตรคำที่แยกเป็นคำ สามารถนำไปรวมกันเป็นประเด็นและเป็นโครงการ จนกระทั่งสรุปเป็นแผนภูมิไยมงมมในตอนสุดท้าย เด็ก ๆ สามารถพัฒนาต่อไปเป็นโครงการได้ สิ่งนี้ช่วยให้นักเรียนรู้จักวางแผนและเกิดการเรียนรู้ได้ เห็นพัฒนาการของเด็กหลายคนอย่างชัดเจน

12. โรงเรียนอนุบาลจอมบึง จังหวัดราชบุรี

ครั้งที่แล้วเรื่องอบรมถือว่าทำดีแล้ว กระบวนการจัดการเรียนรู้ถือว่าทำได้ดีแล้ว ครูที่ได้เข้าร่วมในโครงการนี้ ก็มีการนำความรู้ไปใช้ด้วย นำไปใช้จริงในห้องเรียนเป็นการต่อยอดกระบวนการทุกอย่างดีหมดแล้ว ความรู้ที่ให้ดีหมดแล้ว

4) ปัจจัยอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จ (บริบท)

ข้อคำถาม ท่านเห็นว่า ปัจจัยใดที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียน (ปัญหา อุปสรรค ความท้าทาย) มีข้อค้นพบดังนี้

1. โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา

พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียนพะเยาพิทยาคม ได้แก่ การขาดความสนใจเรื่องคุณธรรม โดยเด็กรุ่นใหม่ค่อนข้างห่างเหินจากศีลธรรม เพราะขาดแกนกลางยึดเหนี่ยว ตัวอย่างที่ดีมีน้อยลง และหันไปยกย่องกับสิ่งที่ถูกใจมากกว่า ความถูกต้อง รวมถึงการสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งผลของการพัฒนาความซื่อตรงเกิดขึ้นได้ช้าและต้องรอคอยจึงขัดกับสังคมในยุคปัจจุบันที่เร่งรีบ

2. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา จังหวัดพะเยา

พบว่า ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหาร การติดตามและงบประมาณ โดยกลุ่มผู้บริหารมีความสำคัญต่อความสำเร็จ ส่วนการติดตามหากมีการติดตามปีละ 1 ครั้ง จะเป็นการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง การเว้นช่วงนานเกินไปทำให้เกิดความรู้สึกว่าทำไปเรื่อย ๆ โดยไม่ต้องมีการประเมินจึงขาดแรงกระตุ้น สำหรับงบประมาณอาจ

ไม่จำเป็นมาก แต่ก็มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนกิจกรรมซื่อตรงในระยะแรก เพราะสามารถนำมาใช้เป็นการกระตุ้นสร้างแรงจูงใจในการทำงานหรือเป็นรางวัลสำหรับคนที่ทำความดี

3. โรงเรียนกุดขอนแก่นพิทยาคม จังหวัดขอนแก่น

พบว่า ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ แรงกระตุ้น การมีส่วนร่วม และงบประมาณ โดยแรงกระตุ้นและความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง และเพื่อนมีความสำคัญ เพราะเด็กบางคนสมาธิสั้น ส่วนการมีส่วนร่วมมีความสำคัญเพราะเด็กมีส่วนร่วมคิดและลงมือทำจะเกิดความภาคภูมิใจ หากได้รับการสนับสนุนต่อเนื่องด้วยก็จะเสริมแรงให้ดีขึ้น ส่วนงบประมาณนั้นหากมีการสนับสนุนที่เพียงพอจะช่วยให้เกิดแรงจูงใจมากขึ้น

สำหรับอุปสรรคที่พบ ได้แก่ ความแตกต่างของนักเรียน ความไม่ชัดเจนของการประเมินผล และความเป็นนามธรรม โดยนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมอาจมีพื้นฐานที่ต่างกันทำให้การทำกิจกรรมบรรลุผลไม่เท่ากัน เช่น โครงการเกรด 4 เด็กมีความชัดเจนในประเด็นที่จะทำ เมื่อทำกิจกรรมก็ดำเนินไปโดยง่าย ในขณะที่เด็กบางกลุ่มยังไม่เข้าใจทิศทางโครงการ ก็จะขับเคลื่อนกิจกรรมได้ยาก ส่วนการวัดและประเมินผลยังคงไม่ชัดเจน ทำให้การบรรลุเป้าหมายไม่ชัดเจน และมีความยากตามไปด้วย นอกจากนี้ โครงการซื่อตรงมีความเป็นนามธรรมสูงและเข้าใจยาก จึงควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงจะเห็นผล การสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรอย่างต่อเนื่องน่าจะช่วยให้เกิดผลที่ดีและนำไปสู่ความสำเร็จ

4. โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากร ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็ก รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เวลาและช่วยส่งเสริมกิจกรรม เช่น โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณบางส่วน ครูทุกคนในโรงเรียนให้เวลาและโอกาสในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมให้กับเด็ก ยกตัวอย่างกิจกรรมแตงนิทานและประกวดคำขวัญ ชั้น ม.2 มีการนำโครงการมาบูรณาการกับวิชาอื่น คุณครูสอนศิลปะ ก็ช่วยให้คำปรึกษาแก่เด็กในเรื่องการวาดภาพ รวมทั้งครูวิชาอื่น ก็ให้คำแนะนำกับเด็กเพื่อให้ได้ผลงานที่ดี

สำหรับอุปสรรคที่พบ ได้แก่ ระยะเวลา กับการตั้งคำถาม เรื่องความซื่อตรงในสังคม โดยพบว่า ระยะเวลาการดำเนินงาน คร่อมปีการศึกษาและส่งผลกระทบต่อเวลาของเด็ก กล่าวคือ เด็กเริ่มทำโครงการตอน ม.2 และนำเสนอตอนเรียนชั้น ม.3 ค่อนข้างกระทบเวลาเรียน ทำให้รวมตัวทำกิจกรรมและนำเสนอผลได้ยาก เพราะเด็กกลุ่มนี้ต้องเตรียมตัวสอบโอเน็ตและหาที่เรียนต่อ ส่วนอุปสรรคด้านการตั้งคำถามเรื่องความซื่อตรง เป็นข้อสงสัยของเด็กต่อกรณีที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เช่น ข่าวสารข้อมูลความไม่ซื่อสัตย์ ของผู้นำระดับสูง การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่เรียกร้องให้ยกเลิก การแต่งเครื่องแบบนักเรียน การโกหกเพื่อความสบายใจถูกต้อง หรือไม่ หรือการโฆษณาเกินจริงที่พบเห็นตามสื่อต่าง ๆ

5. โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การทำโครงการอย่างต่อเนื่อง เพราะโรงเรียนมีการปูพื้นฐานทำให้เด็กเข้าใจเรื่องคุณธรรมและความซื่อตรงแล้ว ตลอดจนมีการทำโครงการอย่างต่อเนื่อง และยังมีอีกหลายโครงการที่มีลักษณะของความซื่อตรง ซึ่งการทำกิจกรรมไม่พบอุปสรรคเพราะโรงเรียนเน้นอัตลักษณ์ด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความพอเพียงอยู่แล้ว

6. โรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจัยสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหาร การสนับสนุนจากภายนอก และการปรับตัวของโรงเรียน โดย 1) ผู้บริหารเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการ ที่แสดงถึงความเอาใจใส่ เช่น มีการพูดหน้าเสาธง ซึ่งเป็นตัวอย่างหนึ่งของการหลอมรวมความซื่อตรงให้เป็นคุณลักษณะของนักเรียน “ลูกวัดป่าเรไร” ซึ่งได้รับคำชมจากผู้บริหารท้องถิ่น (เทศบาล) 2) การสนับสนุนจากภายนอก ยกตัวอย่าง โครงการธนาคารโรงเรียน ได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครอง ที่ส่งเสริมให้มีการออม ซึ่งผู้ปกครองบางคนก็มาร่วมออมเงินกับทางโรงเรียนด้วย หรือการสนับสนุนจากธนาคาร ธกส. มีการลงโปรแกรมด้านการฝากเงิน หรือการมีรางวัล หรือมีใบรับรองจากหน่วยงานเช่นสถาบันพระปกเกล้า มามอบโล่ให้กับทางโรงเรียน ก็ถือเป็นกำลังใจที่จะหนุนเสริมให้ทีมโรงเรียนมีกำลังใจมากขึ้น 3) การปรับตัวของโรงเรียน ท่ามกลางสถานการณ์ท้าทายทำให้เกิดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียนมากขึ้น ทางโรงเรียนใช้วิธีตั้งกลุ่มไลน์สำหรับผู้ปกครองหนึ่งกลุ่ม และไลน์สำหรับนักเรียน

อีกกลุ่ม เพื่อเป็นพื้นที่พูดคุยแลกเปลี่ยน โดยครู 1 คน รับผิดชอบเด็กประมาณ 10 คน ตามสัดส่วนของนักเรียนต่อครู (ชื่อโครงการครูพ่อครูแม่) ทำหน้าที่คล้ายผู้ปกครองเด็กมีการออกเยี่ยมนักเรียนถึงบ้าน และดูแลใกล้ชิดเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาค้นหาได้ทันทันที

7. โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้ามา จังหวัดร้อยเอ็ด

การสอนให้คนทำความดีอาจไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น มีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อง เช่น พื้นฐานครอบครัว การรับรู้ของตัวเอง พฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก สภาพสังคมแวดล้อม ถ้าอยากให้ต่อเนื่องต้องเริ่มปลูกจิตสำนึกตั้งแต่ตอนอยู่บ้าน สถาบันครอบครัวสำคัญ ส่วนโรงเรียนเป็นแหล่งต่อมาที่จะช่วยกลม่อกล่า (คุณครูกล่าทุกวันเลย) ทั้งพูดหน้าเสาธงและในห้องเรียน ในบางโครงการ เช่น โครงการทำเองได้ ง่ายจัง จะสอนวิธีคิดให้ทำทุกอย่างให้ได้ด้วยตนเอง เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตัวเองที่ทำได้ โดยใช้สื่ออินเตอร์เน็ตเข้ามาช่วย ไม่ต้องลอกเพื่อน แต่การเข้าถึงระบบอินเตอร์เน็ตก็มีค่าใช้จ่าย ซึ่งนักเรียนต้องใช้เงินมาเติมส่วนนี้ สำหรับการมีนโยบายที่สนับสนุนก็เป็นส่วนสำคัญ ทางโรงเรียนไม่ได้มองว่าการทำโครงการชื่อตรงร่วมกับสถาบันพระปกเกล้าเป็นการเพิ่มภาระงาน เพราะเป็นโครงการที่ทำอยู่แล้ว ได้นำโครงการชื่อตรงไปบูรณาการกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่ดำเนินการต่อเนื่องในแผนการเรียนรู้อยู่ โดยไม่ได้แยกออกมาเป็นโครงการเดี่ยว จึงสามารถทำร่วมกันไปได้ด้วยดี และมีการประเมินผลงานเสมอ ๆ

8. โรงเรียนบ้านสารจิตร จังหวัดสุโขทัย

ประเด็นแรกเป็นในเรื่องของลักษณะของการทำอะไรภายใต้กิจกรรมโครงการซึ่งอาจจะยังไม่เข้าสู่การเป็นลักษณะนิสัยของเขาในชีวิตประจำวันของเขา ก็ต้องใช้ความอดทนที่จะต้องคอยย้ำ คอยพูดทวนไปเรื่อย ๆ กับอีกเรื่องหนึ่งก็คือ เรื่องของภูมิหลังที่บ้าน คือ การอบรมเลี้ยงดู สภาพครอบครัว ซึ่งเวลาที่เขาต้องมาอยู่ในกติกาของโรงเรียนก็อาจจะมี ความยาก เพราะที่บ้านเขาอาจจะไม่ได้ถูกฝึก มาแบบนั้น ถ้ามองไปที่ตัวเด็กก็ยังมีอีกสิ่งหนึ่งก็คือ บางทีอย่างเช่น แขนงนำอย่างที่เราบอกก็คือ กลุ่มเด็กมีการหมุนเปลี่ยนหมุนเวียน สลับกันเป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม เราอาจจะไปเจอกลุ่มเด็กที่เขาอาจ จะมีการปฏิบัติหรือว่ามีภาวะผู้นำที่ไม่อาจจะสามารถนำเพื่อน ๆ พี่ ๆ หรือน้อง ๆ ทำกิจกรรมได้ซึ่งอาจมีปัญหาในส่วนของนักเรียน ที่เป็นแกนนำในบางปีอาจจะทำไม่ได้ เพราะเขามีภาวะการเป็นผู้นำ ที่น้อยมาก ซึ่งมองว่า มีส่วนทำให้กิจกรรมของเราประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลว

9. โรงเรียนโคกกระท้อนกิตติวุฒิวินิจฉัย จังหวัดสระบุรี

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ การที่คุณครูเอาใจใส่และ นักเรียนมีแรงจูงใจ ก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ห้อง ๆ ได้ คุณครูและ นักเรียนแกนนำมีความร่วมมือร่วมใจกัน ช่วยกันคิด ช่วยกันขับเคลื่อน ไปพร้อมกัน และหาโครงการใหม่ ๆ เข้ามาสอดแทรก สำหรับปัญหา ที่พบ คือ ช่วงที่เด็กนักเรียนแกนนำยังเรียนอยู่ ทุกอย่างยังดี แต่เมื่อ แกนนำชุดแรกเรียนจบไปแล้ว ก็ขาดความต่อเนื่อง ต้องเริ่มต้นสร้าง เด็กใหม่เรื่อย ๆ ทักษะของเด็กแต่ละรุ่นต่างกัน คุณครูก็ต้องเข้าไป

เสริมด้วย โครงการต่าง ๆ เข้ามาเยอะจึงอาจไม่มีเวลาดำเนินการ ต่อเนื่องได้ทุกโครงการ ประกอบกับเด็กรุ่นใหม่ ๆ โหม่นน้ำวาก นอกจากนี้ หากมีเวลามากพอและทางโรงเรียนเปิดโอกาสให้ทำกิจกรรม คุณครู กับนักเรียนวางตรงกันก็จะสามารถทำกิจกรรมได้ดี แต่ในสถานการณ์ ปัจจุบันซึ่งมีโรคระบาดโอกาสในการพบปะกันน้อย ต้องผ่านออนไลน์ การทำกิจกรรมและถ่ายทอดความรู้ เสริมความเข้าใจก็เป็นเรื่องยาก

10. โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร

ปัจจัยแรกแห่งความสำเร็จ คือ ความร่วมมือกัน ทุกคนมองเห็นสิ่งเดียวกัน คุณครูเองก็ได้ปรับสไตล์การเรียนรู้และวิถีคิดของเด็กในยุคปัจจุบัน เป็นจุดเติมเต็มให้ทางโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรม ร่วมกับเด็ก ๆ ในอนาคตได้ อีกประการหนึ่ง คือ การรับฟังความคิดเห็น ของเด็ก ๆ เมื่อความคิดของเขาได้รับการยอมรับ เขาก็จะมุ่งมั่น ผลักดันไปสู่ความสำเร็จ สำหรับโรงเรียนเอกชน จะมีอุปสรรคเรื่อง ความต่อเนื่องของคุณครู จึงต้องแทรกไปในกิจกรรมอื่นของโรงเรียน มีการส่งต่อกัน และอาจมีอุปสรรคเรื่องเวลาการทำกิจกรรมบ้าง เด็ก ๆ ต้องสละเวลาช่วงพักกลางวันบ้าง ช่วงเย็นบ้างเพื่อมาทำกิจกรรม ความท้าทาย คือ ทั้งครูและเด็กมีความตื่นตัวในการทำกิจกรรม เริ่มทำงานและเรียนรู้ไปพร้อมกัน มีการคิดค้น คัดเลือกโครงการด้วย ตนเอง และดำเนินการเองตลอดทั้งโครงการและความท้าทายเรื่อง การคัดเลือกแกนนำในการทำกิจกรรม หากเลือกเด็กที่มีพฤติกรรม ที่ดีอยู่แล้วก็ไม่ท้าทาย ดังนั้น จึงเลือกเด็กที่พฤติกรรมไม่ค่อยดีบ้าง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างทาง และปรับพฤติกรรมของตนเองไปในที่สุด โดยไม่ต้องมีคนไปบอกไปสอน

11. โรงเรียนบ้านทุ่งลาน จังหวัดพัทลุง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ เช่น โครงการที่ช่วยน้องเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนได้เห็นปัจจัยที่เป็นผลกระทบต่อนักเรียนรุ่นน้อง ฉะนั้น ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ ความร่วมมือจากพี่ๆ แกนนำที่มีใจและมีความพยายามอยากช่วยเหลือ ในส่วนโครงการของหายได้คิน นับว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จเด็ก ๆ เกิดพฤติกรรมที่ดี และทำจนเป็นนิสัย เพราะมีการประชาสัมพันธ์หน้าเสาธง มีการประกาศ รณรงค์ มีการบันทึกความดี ปลูกฝังและตอกย้ำไปเรื่อย ๆ ทำให้นักเรียนซึมซับสิ่งนั้นและนำมาสู่พฤติกรรมที่ดี สำหรับคุณครู ในรายวิชาต่าง ๆ ช่วยกันนำสาระความรู้เรื่องความซื่อตรงไปสอดแทรก ในรายวิชาของตนถือเป็นความร่วมมือของคุณครู ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จ ของโครงการ ปัจจัยที่เป็นความท้าทาย ได้แก่ เวลาจำกัด และ ในภาวะโควิด การที่นักเรียนชั้น ป.5 ป.6 ต้องใช้เวลาหลังเลิกเรียน มาทำงานร่วมกัน เป็นการยากที่ต้องจัดสรรเวลาเพื่อให้นักเรียน ต่างระดับชั้นมีเวลาทำงานร่วมกัน อีกทั้ง การทำงานให้สำเร็จภายใต้ สถานการณ์โควิด ถือเป็นความตึงเครียดอย่างสูง ควรเพิ่มระยะเวลา ให้ยาวขึ้น และควรมีการติดตามเด็ก ๆ กลุ่มนี้ไปจนโตว่าพฤติกรรม เหล่านี้อยู่กับเขาไปจนโตหรือไม่

12. โรงเรียนอนุบาลจอมบึง จังหวัดราชบุรี

ปัญหาในเรื่องของเวลา กิจกรรมของโรงเรียนมีค่อนข้างมาก ต่อมา คือ เรื่องของสถานการณ์โควิด-19 ทำให้กิจกรรมไม่ปะติดปะต่อ ขาดความต่อเนื่อง

5) ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรง

ข้อคำถาม ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น มีข้อค้นพบดังนี้

1. โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา

โรงเรียนมีข้อเสนอ 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) การสร้างความต่อเนื่อง ที่ผู้จัดทำโครงการควรทำแผนให้ชัดเจนและระดมรงค์ให้บรรจुरื่องความซื่อตรงเข้าสู่แผนของโรงเรียน รวมถึงมอบหมายผู้ประสานงานของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง โดยอาจนำไปผนวกกับกิจกรรมของสภานักเรียนแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของสภานักเรียนและช่วยให้ทำงานด้านความซื่อตรงได้ง่ายมากขึ้น 2) การจัดอบรมให้ครูที่ปรึกษา พร้อมมอบเกียรติบัตรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับครู และกำหนดเป็นหลักเกณฑ์การประเมินครู เพื่อให้ครูสามารถนำเรื่องซื่อตรงเข้าไปสู่การจัดการเรียนการสอนได้ 3) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับเรื่องคุณธรรมและกำหนดเป็นนโยบาย การสร้างเสริมคุณธรรมควรได้รับการเชิดชูและส่งเสริมอย่างเท่าเทียมกันกับงานวิชาการสายวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์ 4) การบูรณาการโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อไม่ให้กระจุกกระจายและเป็นภาระในการทำงานมากนัก เพราะมีหลายหน่วยงานส่งเสริมโครงการด้านคุณธรรม จึงควรใช้ชื่อเดียวกัน เช่น “โครงการโรงเรียนคุณธรรม” เพราะคำว่าคุณธรรมมีความครอบคลุมได้ทุกเรื่อง

2. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์

พะเยา จังหวัดพะเยา

โรงเรียนมีข้อเสนอ ได้แก่ นโยบายผู้บริหาร การติดตาม การบูรณาการกับหน่วยงานอื่น และการพัฒนาครู 1) ความซื่อตรง ควรเป็นนโยบายจากผู้บริหาร อาจมีการจัดอบรมผู้บริหารหรือให้ผู้บริหารสั่งการเป็นนโยบายของโรงเรียน 2) ควรจัดกิจกรรมความซื่อตรงอย่างต่อเนื่อง เพราะการสร้างจิตสำนึกความซื่อตรงจะหายไปหากไม่ได้ฝังรากลึก การทำกิจกรรมครั้งเดียวแล้วปล่อยให้โรงเรียนทำต่อเองบางครั้งอาจไม่เต็มที่เพราะโรงเรียนมักมีภารกิจอื่นแทรกซ้อน 3) ควรมีการบูรณาการร่วมกับหลายหน่วยงาน เพราะโรงเรียนได้รับการประสานและความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เช่น มูลนิธิยุวพัฒน์ที่เน้นโครงการความซื่อสัตย์สุจริต จึงควรบูรณาการกันเพื่อไม่ต้องไปแยกโครงการกันซึ่งสิ้นเปลืองเวลา 4) ควรพัฒนาครูควบคู่กันไปด้วย เพราะการประเมินความซื่อตรงต้องอาศัยการสังเกตและไม่สามารถประเมินแบบลงลึกได้

3. โรงเรียนกุดขอนแก่นพิทยาคม จังหวัดขอนแก่น

โรงเรียนเสนอแนะเรื่องความต่อเนื่อง การเพิ่มระยะเวลา การคัดเลือกเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรม การมีแนวทางของกิจกรรม และการมีรูปแบบกิจกรรมที่จูงใจ 1) ความต่อเนื่อง โครงการควรมีความต่อเนื่อง 1-2 ปี โดยวิทยากรอาจติดตามกิจกรรมหรือนิเทศงานและกระตุ้นการทำงานของเด็กเพื่อให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ตนเองทำมากขึ้น หรืออาจมีแบบสอบถามมาติดตามเป็นระยะก็ได้ 2) การเพิ่มระยะเวลา ควรให้เด็กมีระยะเวลาดำเนินการมากขึ้น

ในการทำกิจกรรมที่ตัวเองคิดขึ้นมา 3) การคัดเลือกเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรม อาจมีหลายแนวทาง เช่น เลือกจากรุ่นพี่เพื่อให้น้องดูเป็นตัวอย่าง หรือคัดเลือกเด็กที่ไม่มีภาระงานมากนักเพื่อไม่ให้กิจกรรมเสริมเป็นภาระของเด็กมากเกินไป หรือหากคัดเลือกเด็กที่ไม่ค่อยกล้าพูดกล้าคิดเข้ามาก็ต้องมีการส่งเสริมให้แสดงออกมากขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็ก หรืออาจกำหนดกิจกรรมสำหรับระดับชั้นอื่นด้วยเพื่อให้เด็กทุกระดับชั้นได้แสดงออก 4) การมีแนวทางการกิจกรรม ควรมีแนวทางการทำโครงการให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง เพราะเด็กอาจเลือกกิจกรรมที่ตนเองอยากทำ โดยที่ยังไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “ซื้อตรง” และ 5) การมีรูปแบบกิจกรรมที่จูงใจ ควรมีรูปแบบกระบวนการที่สร้างความตระหนักให้ทั้งครูและนักเรียน ทำโครงการให้สนุกเพื่อให้เด็กรู้สึกอยากทำ โดยอาจนำโครงการที่ทำสำเร็จแล้วและเป็นตัวอย่างที่ดีมา让孩子ดูเป็นตัวอย่าง

4. โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะของโรงเรียน ได้แก่ การขยายผลกิจกรรม และการเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยการขยายผลกิจกรรมควรขยายกิจกรรมเหล่านี้ไปสู่เด็กในในทุกช่วงชั้นทั้งประถม/มัธยมต้น/มัธยมปลายชั้นที่สูงขึ้น และมีการขยายผลโดยการสนับสนุนกิจกรรมต่อเนื่องทุกปี เพื่อให้เด็กมีผลงานต่อเนื่อง ยกตัวอย่าง กิจกรรมไม่พูดโกหกที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกับห้องสมุด มีเด็กสนใจหนังสือการ์ตูนหน้าเดียวที่เกิดจากการทำโครงการนี้ แต่ด้วยความไม่ต่อเนื่องผลงานดังกล่าวก็หายไปหมด นอกจากนี้ สถาบันฯ ในฐานะหน่วยงานภายนอกอาจมอบโอกาสและเวทีให้เด็กได้นำเสนอผลงาน เพื่อให้เด็กเกิดความตื่นตัวที่จะได้แสดงออกมากขึ้น ในส่วนของการเลือกกลุ่มเป้าหมาย

ในกรณีที่ทำกิจกรรมได้กับนักเรียนเฉพาะบางกลุ่ม ควรเริ่มทำกับเด็กช่วงชั้น ป.4/ม.1/ม.4 เพื่อให้สามารถทำกิจกรรมต่อเนื่องได้ 3 ปี

5. โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน จังหวัดร้อยเอ็ด

โรงเรียนมีข้อเสนอแนะ ได้แก่ ความต่อเนื่องในการติดตามผลการขยายผล และงบประมาณ โดยความต่อเนื่องของการขยายผล หากมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องทุกปีจะมีความเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียนคล้ายการทำ Open House ส่วนการขยายผลควรทำกิจกรรมในโรงเรียนอื่นให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น และงบประมาณควรมีการจัดสรรเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรม

6. โรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร จังหวัดร้อยเอ็ด

โรงเรียนมีข้อเสนอแนะ ได้แก่ การสนับสนุนด้านสื่อ และการสร้างแกนนำนักเรียน โดยการสนับสนุนด้านสื่อ ควรมีโปสเตอร์หรือสื่อที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความซื่อตรงที่เห็นแล้วรู้เลยว่า “ซื่อตรง” เพื่อเป็นการย้ำเตือน หรือเป็นสื่อรณรงค์สั้น ๆ ที่เข้าใจง่ายด้วยภาพ เพราะเด็กชอบดูรูปมากกว่าอ่านข้อความ หรือเป็นสื่อออนไลน์ที่ให้ความรู้คู่คุณธรรมสำหรับการเรียนการสอนที่เห็นเป็นรูปธรรมให้กับเด็ก ส่วนการสร้างแกนนำ สถาบันฯ ควรเข้าไปช่วยโรงเรียนในการสร้างแกนนำนักเรียนรุ่นต่อไป

7. โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าบัว จังหวัดร้อยเอ็ด

รูปแบบและกระบวนการที่เหมาะสมดีแล้ว หากทางสถาบันฯ จะสนับสนุนการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องได้ก็จะเป็นการดี นอกจากนี้ โครงการแต่ละโครงการมีบริบทต่างกัน ใช้งบประมาณไม่เท่ากัน ถ้าเป็นโครงการที่ทำอยู่แล้วก็อาจไม่ต้องใช้งบประมาณ หรือหากมีงบประมาณที่สนับสนุนมากก็จะนำไปเพิ่มเติมให้ทำได้ดีขึ้นอีก การเสริมแรงเป็นตัวที่ทำให้เกิดผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น เช่น การประกาศหรือประชาสัมพันธ์จากทางสถาบันฯ ว่านักเรียนจากโรงเรียนใดทำอะไรเป็นผลงานเด่น ก็จะช่วยยกย่องเชิดชูเขา และเป็นการประกาศผลงานออกสื่อในวงกว้าง ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสนใจในโครงการมากยิ่งขึ้น

8. โรงเรียนบ้านสารจิตร จังหวัดสุโขทัย

ในเรื่องของงบประมาณที่ทางโรงเรียนได้รับในการจัดกิจกรรมมาทั้งหมด 6 กลุ่ม ในความเป็นจริง อาจจะมีบางกลุ่มที่จะใช้งบประมาณน้อย กับบางกลุ่มอาจจะต้องใช้งบประมาณมาก ควรจะต้องมีการถ่วงเฉลี่ยกันเช่น บางกลุ่มอาจจะไม่จำเป็นต้องได้ถึง 1,000 บาท บางกลุ่มอาจจะได้เกือบ 1,000 บาท ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ทางสถาบันฯ กำหนด นอกจากนี้ ต้องการให้ทางสถาบันฯ มาจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนทุก ๆ ปี ตั้งแต่ที่ให้เด็กแสดงความคิดเห็นให้เด็กได้คิดหัวข้อ เพราะเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้เด็ก มากกระตุ้นให้เด็กเขาอยากทำ

9. โรงเรียนโคกกระก้อนกิตติวุฒิกวิทยา จังหวัดสระบุรี

มีข้อเสนอให้ในการทำโครงการ เป็นลักษณะมุ่งเป้าหมายหลักในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จได้ง่าย โดยการทำให้โครงการใหญ่เพียงเรื่องเดียว เพื่อให้ดูแลโครงการได้ง่ายและไม่ต้องทำหลายเรื่อง และการดำเนินโครงการจำนวนน้อยจะนำไปสู่ผลสำเร็จได้ง่ายกว่าทำพร้อมกันจำนวนมาก ๆ

10. โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร

หากมีการคุยกันเร็วขึ้นระหว่างสถาบันฯ และโรงเรียน ก็จะส่งผลเรื่องการวางแผนได้ดีขึ้น เช่น ในปีการศึกษานี้ ใช้การชี้แจงตั้งแต่ต้นภาคเรียน ให้เวลานักเรียนได้ศึกษา วางแผนในการจัดกิจกรรม และการขยายผลไปในระดับชั้นอื่น ๆ รวมทั้ง หากปรับกระบวนการให้เข้ากับสาระวิชา ก็จะไม่เป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้น ทางโรงเรียนสามารถคิดกิจกรรมร่วมกับนักเรียนได้ในช่วงโฮมรูม และชั่วโมงแนะแนว หากวางแผนไว้ตั้งแต่ต้น ก็จะไม่ต้องใช้เวลาของการเรียนการสอนปกติ

11. โรงเรียนบ้านทุ่งลาน จังหวัดพัทลุง

ต้องการให้ทีมของสถาบันฯ มาทำกิจกรรมกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ อีก เนื่องจากรุ่นเดิมกำลังจะจบการศึกษาไป นอกจากนี้ ต้องการให้สถาบันฯ ผลิตสื่อที่สอนกระบวนการคิด และรวบรวมไปสู่การเขียนเป็นกิจกรรมโครงการสำหรับทางโรงเรียนนำไปใช้สอนต่อได้ รวมทั้ง ต้องการให้เพิ่มงบประมาณในการดำเนินโครงการ

12. โรงเรียนอนุบาลจอมบึง จังหวัดราชบุรี

มีข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้เพิ่มในเรื่องของปริมาณนักเรียนที่เข้าอบรม ซึ่งเห็นว่า ควรจะมีแค่นักเรียนชั้น ป.4-ป.5 เพราะว่า ป.5 ปีนั้นเมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้ว เขาจะอยู่ ป.6 เขาก็จะจบออกไป ก็จะอยู่เหลือแค่ส่วนหนึ่งที่เป็น ป.4 ขึ้นมา ป.5 ตอนนี้ เพราะฉะนั้น ควรต้องหาส่วนเสริมด้วย คือ การนำชั้น ป.4 เข้าด้วย นำนักเรียนชั้น ป.4 มาฝึกกับน้อง ๆ ก็เลยต้องเปลี่ยนชื่อกันแบบว่า ผิดถูกบ้างอยู่ประมาณสัก 10 คน แล้วก็ให้นักเรียนย้ายเข้าย้ายออก กระบวนการทุกอย่างดีหมดแล้ว ความรู้ที่ให้ดีหมดแล้ว คุณครูแนะนำว่าอยากให้อบรมเป็นช่วงชั้น คือ หมายถึงว่า อาจให้เป็น ป.4-6 เลย เพราะจะได้ต่อยอดได้

ข้อค้นพบสรุปดังตาราง 4.2

ตาราง 4.2 สรุปผลการถอดบทเรียนจากการสัมภาษณ์

| โรงเรียน | ผลลัพธ์เชิงพฤติกรรม ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน | การขยายผล |
|--|---|---|
| 1. พะเยาพิทยาคม | ระดับบุคคล นักเรียนมีการทำโครงการต่อเนื่องและขยายผลสู่รุ่นน้อง | นำไปบูรณาการกับโรงเรียนคุณธรรม และส่งประกวด ได้รับการยอมรับและได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ |
| 2. เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ | มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เด็กแกนนำมีความเป็นผู้นำ ส่วนเด็กกลุ่มอื่นรู้หน้าที่ของตนเองมากขึ้น | ขับเคลื่อนกิจกรรมต่อเนื่อง โดยมีนักเรียนรุ่นน้องมาสานต่อ |
| 3. กุดขอนแก่นพิทยาคม | นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามกิจกรรมที่ทำไปในทางที่ดีขึ้น | ขยายผลต่อเนื่องในบางกิจกรรม และบูรณาการกิจกรรมกับโครงการของหน่วยงานอื่น |
| 4. วัดสระทอง | แกนนำและนักเรียนกลุ่มอื่นมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น | นักเรียนแกนนำยังดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง และผนวกกิจกรรมเข้าด้วยกันกับโครงการของโรงเรียน |

| กระบวนการกับการพัฒนาความซื่อตรง | ปัจจัยอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จ | ข้อเสนอแนะ |
|---|---|--|
| <p>ทำให้นักเรียนได้คิดและสะท้อนปัญหาของตนเอง ครุ่นนำไปเชื่อมโยงการเรียนการสอนในวิชาสังคมได้</p> | <p>ปัจจัยอุปสรรค ได้แก่ ความห่างเหินจากศีลธรรม เรื่องความซื่อตรงต้องใช้เวลาในการปลูกฝัง ขณะที่สถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว</p> | <p>การสร้างความต่อเนื่อง จัดอบรมครูที่ปรึกษา นโยบายโรงเรียนให้มีความสำคัญกับคุณธรรมเท่ากับงานวิชาการ และบูรณาการกับโครงการอื่น ๆ</p> |
| <p>ทำให้นักเรียนแสดงออกถึงความคิดและความรู้สึกของตนเอง มีพัฒนาการในระดับที่ดี</p> | <p>ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหาร การติดตาม และงบประมาณ</p> | <p>นโยบายผู้บริหาร การติดตาม การบูรณาการกับหน่วยงานอื่น และการพัฒนาครู</p> |
| <p>ทำให้เห็นถึงความสำคัญของความซื่อตรงและความซื่อสัตย์ กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น</p> | <p>ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ แรงกระตุ้น การมีส่วนร่วม และงบประมาณ อุปสรรค ได้แก่ ความแตกต่างของนักเรียน ความไม่ชัดเจนของการประเมินผล และความเป็นนามธรรม</p> | <p>ความต่อเนื่อง การเพิ่มระยะเวลา การคัดเลือกเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรม การมีแนวทางของกิจกรรม และการมีรูปแบบกิจกรรมที่จูงใจ</p> |
| <p>ทำให้เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุขและกระตือรือร้น กล้าแสดงออก</p> | <p>ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากร อุปสรรคที่พบ ได้แก่ ระยะเวลา กับการตั้งคำถามเรื่องความซื่อตรงในสังคม</p> | <p>ขยายผลกิจกรรม และเลือกกลุ่มเป้าหมาย</p> |

| โรงเรียน | ผลลัพธ์เชิงพฤติกรรม ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน | การขยายผล |
|----------------|--|--|
| 5. วัดเวฬุวัน | พฤติกรรมเป็นไปเชิงบวกและมีพัฒนาการที่ดีขึ้นมากทั้งนักเรียนแกนนำและกลุ่มอื่น | ดำเนินการต่อเนื่องและควรรวมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม |
| 6. วัดป่าไร่ | พฤติกรรมและวินัยดีขึ้น | บูรณาการกับโครงการและสาระการเรียนรู้ ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น |
| 7. หอนงหญ้ามา | นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น และเห็นความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งนักเรียนที่เป็นแกนนำและนักเรียนคนอื่น ๆ | นำมาบูรณาการร่วมกับรายวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ และต่อยอดกับโครงการของโรงเรียน และสร้างความร่วมมือแบบ “บวร” |
| 8. บ้านสารจิตร | นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์มากขึ้น มากกว่าร้อยละ 80 | ดำเนินการต่อในโครงการคุณธรรมของโรงเรียน |
| 9. โศกกระทอน | นักเรียนสนใจทำงานส่งคุณครูมากขึ้น พฤติกรรมการเรียนดีขึ้น นักเรียนช่วยเหลือกัน ส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกต่อกันมากขึ้น | นำไปบูรณาการกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง |

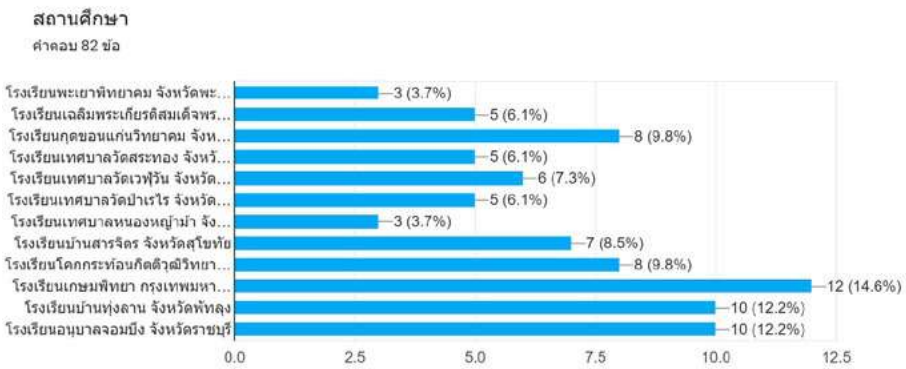
| กระบวนการกับการพัฒนาความซื่อตรง | ปัจจัยอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จ | ข้อเสนอแนะ |
|--|--|--|
| เกิดความคิดร่วมกัน วางแผนในการทำงาน มีความเป็นผู้นำ มีความภูมิใจ | การทำโครงการอย่างต่อเนื่อง | ความต่อเนื่องในการติดตามผล การขยายผล และงบประมาณ |
| เด็กกล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำ เรียนรู้การจัดกระบวนการ นำเสนอผลงาน | ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหาร การสนับสนุนจากภายนอก และการปรับตัวของโรงเรียน | การสนับสนุนด้านสื่อที่เข้าใจง่าย และการสร้างนักเรียนแกนนำ |
| นักเรียนได้คิดได้เขียนด้วยตนเอง ช่วยในการเรียบเรียงความคิด กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวก | ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การได้รับนโยบายสนับสนุน ปัจจัยอุปสรรคคือ ระบบอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อกิจกรรมบางกิจกรรมรวมทั้ง พื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียนก็มีส่วนสำคัญ | ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องทุกปี และควรมีการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนผลงานในโครงการที่มีความโดดเด่น เพื่อสร้างแรงจูงใจมากขึ้น |
| ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น และยังทำให้ค้นพบความสามารถพิเศษของเด็กในการมีส่วนร่วม โดยใช้การวาดภาพ | คุณภาพและลักษณะของนักเรียนมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการให้ประสบความสำเร็จ | การจัดสรรงบประมาณ อาจจัดสรรให้แปรผันตามลักษณะของโครงการเพื่อความเหมาะสม และต้องการให้มีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องทุกปี |
| กิจกรรมไม่เป็นวิชาการมากเกินไป นักเรียนจึงไม่เครียด และให้ความสนใจ กิจกรรมได้ฝึกกระบวนการทำงานและความรับผิดชอบ | ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ความเอาใจใส่ของคุณครู นักเรียนมีแรงจูงใจที่อยากจะทำ และมีความร่วมมืออันดีระหว่างกัน ปัจจัยอุปสรรค คือ ระยะเวลาที่จำกัด และโครงการอื่น ๆ ของโรงเรียนมีปริมาณมากในเวลาเดียวกัน | ต้องการให้ลดจำนวนโครงการลงให้เป็นโครงการใหญ่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ |

| โรงเรียน | ผลลัพธ์เชิงพฤติกรรม ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน | การขยายผล |
|------------------|--|---|
| 10. เกษมพิทยา | นักเรียนแกนนำมีบทบาทมากขึ้น ได้รับการพัฒนาทางความคิดและภาวะผู้นำมากขึ้น รับฟังผู้อื่นมากขึ้น | นำกิจกรรมไปสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมค่าย โดยจัดให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด |
| 11. บ้านทุ่งลาน | นักเรียนประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ในชีวิตประจำวัน โดยรวม นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น | ต่อยอดโครงการในโครงการ ยุทธศาสตร์ |
| 12. อนุบาลจอมบึง | พฤติกรรมนักเรียนเป็นไปในทางบวก มีระเบียบวินัยมากขึ้น ความซื่อสัตย์ในเรื่องการหยิบสิ่งของผู้อื่นมีมากขึ้น | นำไปสอดแทรกในกิจกรรม ทุกกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เรื่องความตรงต่อเวลา ของหายได้คืน เป็นต้น |

| กระบวนการกับการพัฒนาความซื่อตรง | ปัจจัยอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จ | ข้อเสนอแนะ |
|---|---|---|
| <p>กิจกรรมเป็น Active learning ค่อยๆ สอดแทรกเรื่องซื่อตรง ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนได้ฝึกความกล้าแสดงออกมากขึ้น</p> | <p>ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ความร่วมมือของทุกคน และการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักเรียน และมีการยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ ปัจจัยอุปสรรค คือ จำนวนบุคลากรครู และ ระยะเวลาที่จำกัด</p> | <p>ควรมีการวางแผนการทำกิจกรรมตั้งแต่เริ่มปีการศึกษา และปรับกิจกรรมให้เข้ากับวิชาที่มีการสอนอยู่ของโรงเรียน</p> |
| <p>นักเรียนมีทักษะในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา และร่วมประเมินผล รวมทั้งได้ฝึกกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้ง มีความกล้าแสดงออกในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น</p> | <p>ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ ความร่วมมือจากนักเรียนแกนนำ และมีความพยายามในการช่วยเหลือกัน ปัจจัยอุปสรรค คือ ระยะเวลาที่มีจำกัด</p> | <p>ต้องการให้มีการจัดอบรมให้นักเรียนทุกปี เพื่อให้โครงการเกิดความต่อเนื่อง</p> |
| <p>นำไปประยุกต์ใช้ ต่อในห้องเรียนได้</p> | <p>ปัจจัยอุปสรรค คือ ความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจากสถานการณ์โควิด และระยะเวลามีจำกัด</p> | <p>ต้องการให้เพิ่มจำนวนและระดับชั้นของนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อทำให้เกิดความต่อเนื่องของการทำโครงการในปีต่อ ๆ ไป</p> |

4.3.2 ผลจากแบบสอบถาม

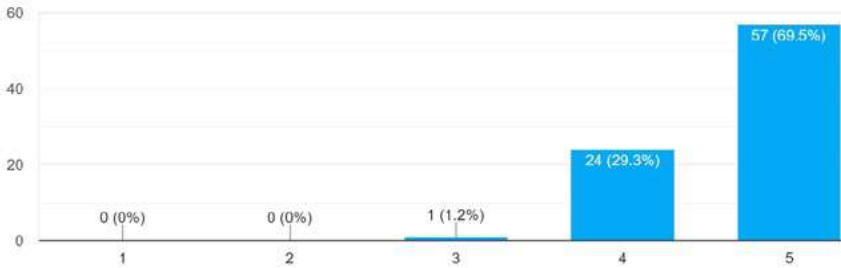
จากการถอดบทเรียน มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 82 ท่าน จำนวนผู้ตอบแต่ละสถานศึกษาแตกต่างกันตามจำนวนโครงการและครูที่ปรึกษาของแต่ละโรงเรียน ดังภาพต่อไปนี้



ภาพ 4.1 สถานศึกษาผู้เข้าร่วมการถอดบทเรียนและตอบแบบสอบถาม

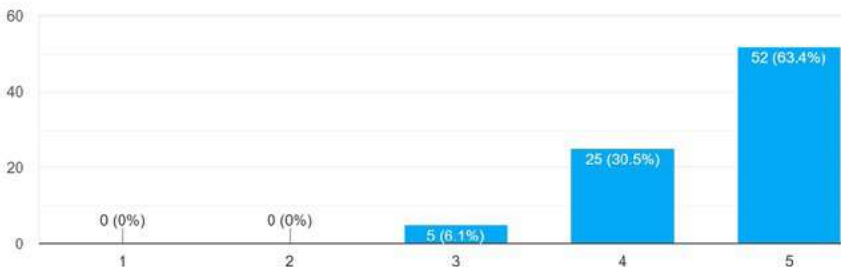
เมื่อสอบถามเกี่ยวกับสาระซึ่งแบ่งคำถามเป็นสองข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ตอบคำถามในระดับมากที่สุดทั้งในประเด็น กิจกรรมที่ดำเนินการ มีความสอดคล้องกับความซื่อตรง และกิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องกับความจำเป็นของสถานศึกษา ดังภาพต่อไปนี้

1.1 กิจกรรมที่ดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักความซื่อตรง
 คำตอบ 82 ข้อ



ภาพ 4.2 ร้อยละของความคิดเห็นกิจกรรมที่ดำเนินการ
 มีความสอดคล้องกับหลักความซื่อตรง

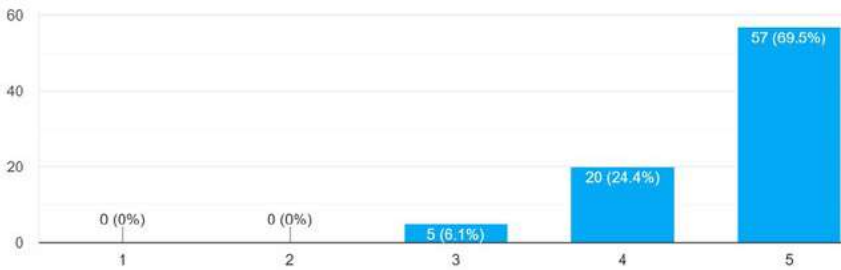
1.2 กิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องกับความจำเป็นของสถานศึกษาท่าน
 คำตอบ 82 ข้อ



ภาพ 4.3 ร้อยละของความคิดเห็นกิจกรรมที่ดำเนินการ
 สอดคล้องกับความจำเป็นของสถานศึกษา

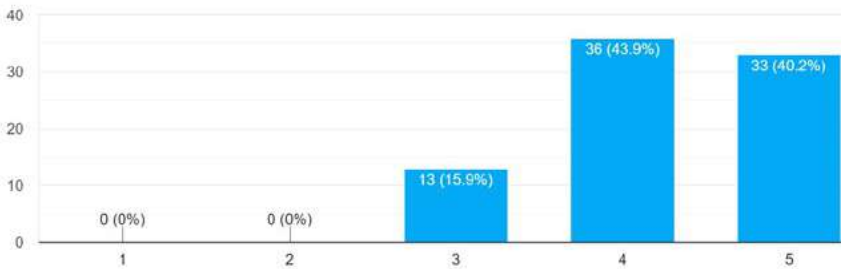
เมื่อสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าซึ่งแบ่งคำถามเป็นสองข้อ พบว่าส่วนใหญ่ตอบคำถามในระดับมากที่สุดในระดับต้น กิจกรรมที่ดำเนินการมีความเหมาะสมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และส่วนใหญ่ตอบคำถามในระดับมากในระดับต้น กิจกรรมที่ดำเนินการมีการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเหมาะสม ดังภาพต่อไปนี้

2.1 กิจกรรมที่ดำเนินการมีความเหมาะสมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
คำตอบ 82 ข้อ



ภาพ 4.4 ร้อยละของความคิดเห็นกิจกรรมที่ดำเนินการมีความเหมาะสมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2.2 กิจกรรมที่ดำเนินการมีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเหมาะสม
คำตอบ 82 ข้อ

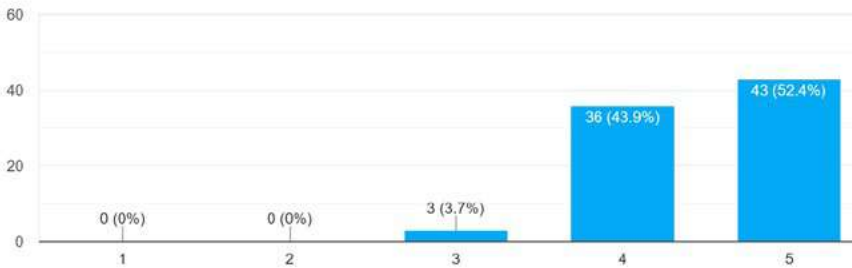


ภาพ 4.5 ร้อยละของความคิดเห็นกิจกรรมที่ดำเนินการมีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเหมาะสม

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการซึ่งแบ่งคำถามเป็นสองข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ตอบคำถามในระดับมากที่สุดทั้งสองข้อ ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการ มีการวางแผน และกิจกรรมที่ดำเนินการมีกระบวนการอย่างเหมาะสม ดังภาพต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมที่ดำเนินการมีการวางแผนงาน

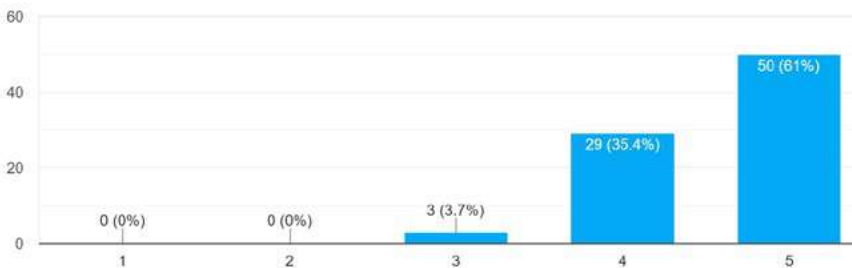
คำตอบ 82 ข้อ



ภาพ 4.6 ร้อยละของความคิดเห็นว่ากิจกรรมที่ดำเนินการ มีการวางแผน

3.2 กิจกรรมที่ดำเนินการ มีกระบวนการอย่างเหมาะสม

คำตอบ 82 ข้อ

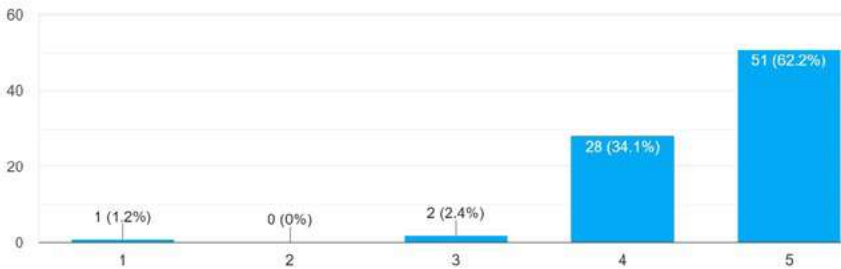


ภาพ 4.7 ร้อยละของความคิดเห็นว่ากิจกรรมที่ดำเนินการ มีกระบวนการอย่างเหมาะสม

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับผลผลิตของกระบวนการซึ่งแบ่งคำถามเป็นสองข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ตอบคำถามในระดับมากที่สุดทั้งสองข้อ ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความซื่อตรง และกิจกรรมที่ดำเนินการทำให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจ ดังภาพต่อไปนี้

4.1 กิจกรรมที่ดำเนินการทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความซื่อตรง

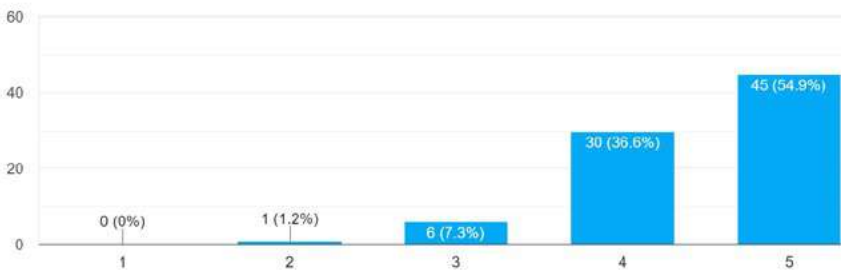
ค่าตอบ 82 ข้อ



ภาพ 4.8 ร้อยละของความคิดเห็นว่ากิจกรรมที่ดำเนินการทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความซื่อตรง

4.2 กิจกรรมที่ดำเนินการทำให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจ

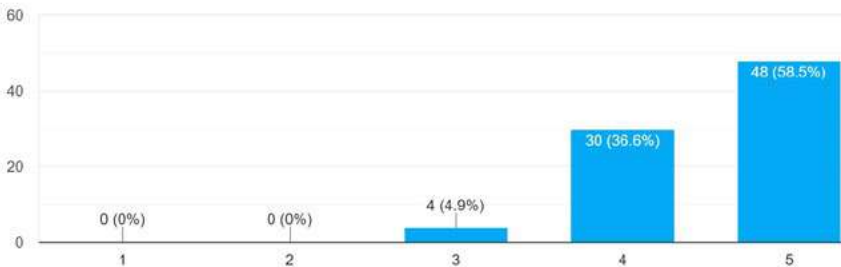
ค่าตอบ 82 ข้อ



ภาพ 4.9 ร้อยละของความคิดเห็นว่ากิจกรรมที่ดำเนินการทำให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องพึงพอใจ

นอกจากนี้ ยังมีคำถามเพื่อประเมินความคิดเห็นหลังเสร็จสิ้นโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่ตอบคำถามในระดับมากที่สุดทั้งสามประเด็น ได้แก่ **ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความซื่อตรง** (จากการที่วิทยากรบรรยายถึงความหมาย แนวคิด และขอบเขตของความซื่อตรง ท่านคิดว่าการบรรยายทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด) **กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการซื่อตรง** (จากกระบวนการระดมความคิดเห็นด้วยการเขียนบัตรความคิดจนถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด) และ**ผลจากการนำโครงการที่ได้จากการทำแผนปฏิบัติการไปดำเนินการ** (จากการนำโครงการที่คิดไปลงมือปฏิบัติจริงภายในโรงเรียน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด) ดังภาพต่อไปนี้

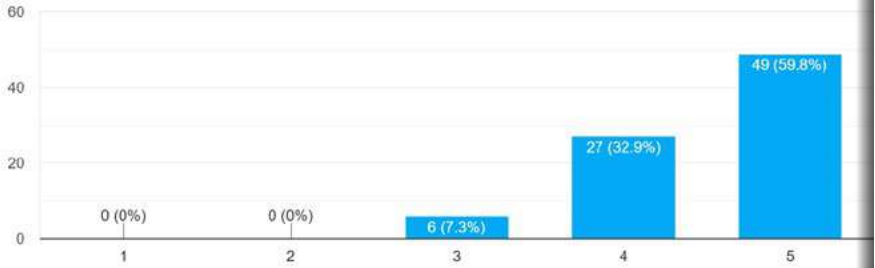
5. จากการที่วิทยากรบรรยายถึงความหมาย แนวคิด และขอบเขตของความซื่อตรง ท่านคิดว่าการบรรยายทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด
คำตอบ 82 ข้อ



ภาพ 4.10 ร้อยละของความคิดเห็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความซื่อตรงหลังเสร็จสิ้นโครงการ

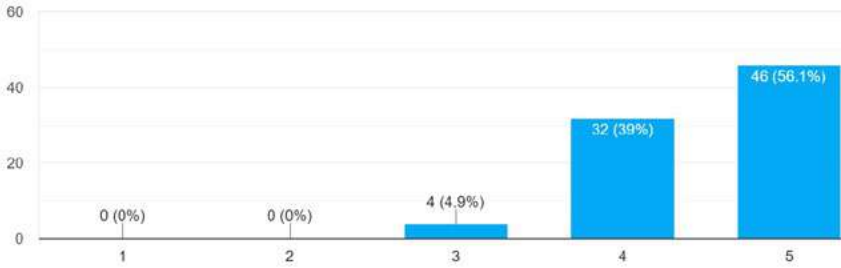
6.

จากกระบวนการระดมความคิดเห็นด้วยการเขียนบัตรความดี...มีความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด
คำตอบ 82 ข้อ



ภาพ 4.11 ร้อยละของความคิดเห็นกระบวนการที่ส่งผลต่อ
ความรู้ความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงหลังเสร็จสิ้นโครงการ

7. จากการนำโครงการที่คิดไปลงมือปฏิบัติจริงภายในโรงเรียน
 ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด
 ค่าตอบ 82 ข้อ



ภาพ 4.12 ร้อยละของความคิดเห็นการนำโครงการที่ได้จากการทำแผนปฏิบัติการไปดำเนินการหลังเสร็จสิ้นโครงการ

สำหรับค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นของแบบสอบถาม สรุปดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 ค่าเฉลี่ยข้อค้นพบจากแบบสอบถาม

| สาระ | | ปัจจัยนำเข้า | | กระบวนการ | |
|---|--|---|---|---|--|
| 1.1 กิจกรรม ที่ดำเนินการ มี ความ สอดคล้อง กับ หลัก ความซื่อตรง | 1.2 กิจกรรม ที่ดำเนินการ สอดคล้องกับ ความจำเป็น ของสถาน ศึกษา | 2.1 กิจกรรม ที่ดำเนินการ มี ความ เหมาะสม ด้านบุคลากร ที่เกี่ยวข้อง | 2.2 กิจกรรม ที่ดำเนินการ มีทรัพยากร สนับสนุน อย่างเหมาะสม | 3.1 กิจกรรม ที่ดำเนินการ มีการวางแผน งาน | 3.2 กิจกรรม ที่ดำเนินการ มีกระบวนการ อย่างเหมาะสม |
| 4.68 | 4.57 | 4.63 | 4.24 | 4.49 | 4.57 |
| 4.63 (มากที่สุด) | | 4.44 (มากที่สุด) | | 4.53 (มากที่สุด) | |

| ผลผลิต | | ผลหลังเสร็จสิ้นโครงการ | | |
|---|---|---|---|--|
| 4.1 กิจกรรมที่ดำเนินการ ทำให้นักเรียนมี พฤติกรรมด้าน ความซื่อตรง | 4.2 กิจกรรมที่ดำเนินการ ทำให้ภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจ | 5. การบรรยาย ทำให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมได้รับ ความรู้ และ ความเข้าใจเรื่อง ความซื่อตรง | 6. กระบวนการ ระดมความคิดเห็น ทำให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมมีความรู้ และความเข้าใจ เรื่องความซื่อตรง | 7. การนำ โครงการที่คิดไป ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมได้รับ ความรู้ และ ความเข้าใจเรื่อง ความซื่อตรง |
| 4.56 | 4.45 | 4.54 | 4.52 | 4.51 |
| 4.51 (มากที่สุด) | | 4.52 (มากที่สุด) | | |

ในส่วนท้ายของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด มีผู้ให้ข้อเสนอแนะในส่วนนี้ จำนวน 33 ท่าน แบ่งเป็นความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม ประโยชน์และความเหมาะสมของกิจกรรม ความเหมาะสมของระยะเวลา และงบประมาณกับการสนับสนุนด้านสื่อ ตามลำดับ ในส่วนของ**ข้อเสนอแนะเรื่องความต่อเนื่องของการทำกิจกรรม**มีผู้ให้ข้อคิดเห็นไว้มากที่สุดจำนวน 15 ความคิดเห็น ยกตัวอย่างเช่น ควรมีการดำเนินกิจกรรมสู่โรงเรียนอย่างต่อเนื่องโดยอาจจะเป็นในรูปแบบบูรณาการ ควรมีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นต่อรุ่น (รุ่นพี่กับรุ่นน้อง) เพื่อปลูกฝังคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เพิ่มจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมชั้นป.3-5 เพื่อความต่อเนื่องของกิจกรรม ควรมีการติดตามผลต่อเนื่องให้เป็นปัจจุบันทุกปีการศึกษา เพราะจะทำให้เกิดประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม

ส่วนด้านประโยชน์และความเหมาะสมของกิจกรรมมีผู้ให้ความคิดเห็นไว้ จำนวน 10 ความคิดเห็น ยกตัวอย่าง เช่น นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนากระบวนการคิด เป็นโครงการที่ดีมากสามารถใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เป็นโครงการที่ดีสามารถนำมาพัฒนากิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้กับนักเรียนได้ดีมาก โครงการนี้ช่วยฝึกความเป็นผู้นำของนักเรียนในด้านความซื่อตรง และเป็นแบบอย่างได้ อยากให้มีกิจกรรมความซื่อตรงทุกโรงเรียนเพราะมีประโยชน์สำหรับเด็ก

ในส่วน**ความเหมาะสมของระยะเวลา**มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้จำนวน 3 ความคิดเห็น เช่น ควรเพิ่มวันอบรม แต่บางท่านเห็นว่าการจัดกิจกรรมมีอุปสรรคในเรื่องของเวลาเรียนอยู่เช่นกัน นอกจากนี้ มีผู้แสดงความคิดเห็นประเด็นละท่าน ในเรื่องของการขอให้มิ่งบประมาณในการสนับสนุนโครงการ และอยากให้ทางสถาบันพระปกเกล้าผลิตสื่อนวัตกรรมออกมาในรูปแบบวีดิทัศน์ รวมทั้งควรมีรางวัลให้กับครูที่ปรึกษาด้วย

4.4 ผลจากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะผู้วิจัยเริ่มจากการพัฒนาโดยประชุมกลุ่มผู้บริหารในวันที่ 15 ธันวาคม 2564 ณ ห้องประชุม 6 สถาบันพระปกเกล้า ผ่านโปรแกรม Zoom เพื่อนำเสนอกระบวนการเสริมสร้างความซื่อตรงที่คณะผู้วิจัย สถาบันพระปกเกล้าได้ดำเนินการในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2559 จากนั้นคณะผู้บริหารที่เข้าร่วมนำเสนอโครงการเกี่ยวกับความซื่อตรงที่กำลังดำเนินการอยู่ ความคิดเห็นด้านความท้าทายของการเสริมสร้างความซื่อตรงในปัจจุบัน เนื้อหาที่ควรมีในการเสริมสร้างความซื่อตรง กระบวนการที่ควรนำมาใช้ และการประเมินผลด้านความซื่อตรง ดังนี้

(1) โครงการเกี่ยวกับความซื่อตรงที่โรงเรียนดำเนินการอยู่

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เปิดเผยว่า โรงเรียนมีการทำโครงการและกิจกรรมด้านคุณธรรมอยู่แล้ว โดยโรงเรียนรับนโยบายโรงเรียนสุจริต โครงการโรงเรียนคุณธรรม แล้วดำเนินกิจกรรมในโรงเรียนหลายรูปแบบ ได้แก่ การบรรจุเป็นรายวิชาเพิ่มเติม โดยถือว่าหลักสูตรของโรงเรียนสุจริต มีการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบที่ทำให้ผู้เรียนได้รับบทเรียนความรู้เรื่องความซื่อตรงในเรื่องของเนื้อหาที่สอดแทรกในรายวิชา มีหลักสูตรด้านทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สพฐ.เช่นกัน โดยบูรณาการให้ครูสอดแทรกในทุกวิชา เช่น การใช้คำพูด ความซื่อตรงต่อชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ บางโรงเรียนบรรจุรายวิชา มี 1 คาบต่อสัปดาห์ในทุกระดับชั้น และตั้งครูสังคมศึกษาเป็นหัวหน้างานโรงเรียนสุจริต เป็นผู้ประสาน-จัดหลักสูตรด้านทุจริตและมีโครงการ โดยไม่ได้จัดเป็นวิชาเพิ่ม มีการประชุมครูให้จัดทำแผนเพื่อบูรณาการหลักสูตรทุจริต เป็นหลักสูตรของ สพฐ. และทุจริตศึกษา ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) โดยครูจะทำเป็นแผนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ส่วนกิจกรรมของโครงการเกี่ยวกับโรงเรียนคุณธรรม เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การประกาศความดีให้กับนักเรียน เมื่อเก็บของเพื่อนได้ มีการยกย่องชมเชยให้กำลังใจผู้ที่ปฏิบัติดี เริ่มตั้งแต่อนุบาล โดยสถานักเรียนเป็นแกนนำ การให้รุ่นพี่สถานักเรียนตรวจดูความเรียบร้อยเรื่องความสะอาด ให้เด็กจัดตั้งบริษัทการค้าโดยเด็กดำเนินงานเองและมีครูให้คำปรึกษา ทำให้เด็กได้ทำบัญชีค้าขายตั้งร้านและนักเรียนบริหาร ทำบัญชี แบ่งรายได้กันเอง ทำให้เด็กมีการทำงานเป็นทีม หรือโครงการส่งเสริมคุณธรรม เศรษฐกิจพอเพียง โครงการสุขภาพที่ให้นักเรียนรักษาร่างกายให้สะอาด กิจกรรมซื่อตรงต่อสังคมจิตใจสติปัญญา กิจกรรมทำความดีโดยการออม กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม การให้เด็กมาพูดคุยเรื่องทำความดีหน้าเสาธง กิจกรรมลูกเสือที่ทำให้เด็กมีวินัยและมีจิตสาธารณะ

บางโรงเรียนมีการทำกิจกรรมที่ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การสนับสนุน เช่น โครงการชุมชนคุณธรรม ที่บูรณาการระหว่างโรงเรียน ชุมชน ต่อเนื่องไปถึงระดับจังหวัดเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ความพอเพียง และความมีวินัยในวันสำคัญทางศาสนา หรือทุกวันพระ หรือการทำความร่วมมือกับเรือนจำ วัด ให้มีกรณีผู้ต้องขังมาเล่าให้เด็กฟังและเด็กเกิดความตระหนัก

ในขณะเดียวกัน บางโรงเรียนบุคลากรครูได้รับการให้ความรู้เรื่องธรรมาภิบาล เพื่อให้ครูซึมซับความรู้และนำไปใช้เพื่อพัฒนานักเรียนด้วย

(2) ความท้าทายในการเสริมสร้างความซื่อตรงในปัจจุบัน

ความท้าทายในการเสริมสร้างความซื่อตรงแก่กลุ่มเยาวชนในปัจจุบัน โดยทั่วไปเป็นความท้าทายเรื่องช่วงวัยที่แตกต่างกันระหว่างครูผู้ปกครองและเด็ก สังคมวัตถุนิยมที่ทำให้เกิดการเลียนแบบ ซึ่งสิ่งเร้าให้เกิดความท้าทายมากยิ่งขึ้นคือสื่อโซเชียล ในประเด็นเรื่องความท้าทายช่วงวัยที่ต่างกัน

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มกล่าวว่ามีความแตกต่างระหว่างคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ X Y Z Alpha ที่ได้รุ่นใหม่ถูกบ่มเพาะแตกต่างออกไป คนรุ่นเก่าอาจต้องมีความอดกลั้นและปรารถนาดีต่อเด็ก เด็กวัยรุ่นมีความอยากรู้อยากลองอยากเป็นผู้นำ แต่บางครั้งเป็นการแสดงออกทางลบได้ เพราะเด็กยังมีข้อจำกัดในเรื่องประสบการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข่าวสารในปัจจุบันที่มีข่าวปลอมมาก เด็กที่รับฟังข่าวสารและแสดงออกในกลุ่มของตนเองทำให้ครูและผู้ปกครองยังต้องมีความใกล้ชิดและพูดคุยกับเด็กให้มากขึ้น

ส่วนประเด็นเรื่องของวัตุนิยม เป็นความท้าทายที่มีอยู่เดิมแต่ปัจจุบันยิ่งท้าทายมากขึ้น เพราะตัวอย่างผู้นำหรือคนที่มีอิทธิพลแสดงให้เห็นถึงการนับถือเงินหรือมีพวกพ้อง ซึ่งอาจทำให้เกิดการเลียนแบบหรือลดความตระหนักเรื่องความซื่อสัตย์ซื่อตรง สภาพสังคมแบบนี้อาจขัดหรือแย้งกับสิ่งที่โรงเรียนปลูกฝังแล้วทำให้เด็กเกิดการต่อต้านได้ นอกจากนี้ บางครั้งผู้ปกครองจำเป็นต้องประกอบอาชีพ ทำให้เกิดปัญหาหาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว หรือเรื่องการพนันที่มีการเปิดบ่อนในพื้นที่ ที่ทำให้เด็กมีโอกาสเข้าไปข้องเกี่ยว หรือ บางครั้งเรื่องเล็กน้อย เด็กอาจไม่คิดว่าเป็นความไม่ซื่อตรง เช่น ช่วงโควิดที่ครูให้นำงานและชิ้นมาเอง เด็กเล็กจะเชื่อฟังครู แต่เด็กโตค่อนข้างไม่เชื่อฟังและหาทางใช้งานขามาจากแม่ครัว ซึ่งเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อยแต่นำไปสู่ความไม่ซื่อตรงที่ใหญ่กว่าได้

นอกจากนี้ วิธีการสอนที่ต้องเป็นออนไลน์ทั้งหมดในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคสูง มีความท้าทายเรื่องการเข้าเรียน การส่งงาน การวัดผล ประเมินผล ทำให้เด็กที่ส่งงานครบมีคะแนนเต็มหรือไม่ก็เกรดเฉลี่ยต่ำมากไปเลย ทำให้ไม่เห็นนักเรียนที่อยู่เกรดระดับกลาง ซึ่งถือเป็นความท้าทายในเรื่องความรับผิดชอบของเด็กนักเรียน และเป็นความท้าทายในการสอนและติดตามงานของครูด้วย

(3) เนื้อหา/ประเด็นที่ควรมีในการเสริมสร้างความซื่อตรง

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า ประเด็นที่ควรเสริมสร้างเรื่องความซื่อตรงในเยาวชนยุคใหม่เป็นความซื่อตรงต่อหน้าที่ ซึ่งแบ่งเป็นเรื่องระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ โดยเห็นว่าควรปลูกฝังเรื่องระเบียบวินัย เพราะการเรียนออนไลน์ในปัจจุบัน หากเด็กไม่มีผู้ปกครองกระตุ้น เด็กบางคนอาจไม่เข้าเรียน หรือเข้าเรียนแต่ปิดกล้อง หรือแม้กระทั่งวินัยในชีวิตประจำวัน เช่น การเดินทางขึ้นรถโดยสาร การเข้าแถวตามคิว ใช้เวลาว่างระหว่างรอรถด้วยการอ่านหนังสือ ความซื่อตรงต่อเวลาที่เด็กยุคใหม่มักนอนดึกตื่นสาย ทำให้เกิดปัญหาไปโรงเรียนไม่ทัน

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มบางท่านกล่าวต่อไปว่า การปลูกฝังเรื่องระเบียบวินัย หากทำได้ก็ครอบคลุมและนำไปสู่ความรับผิดชอบและให้เกียรติผู้อื่น กิจกรรมเพื่อความรับผิดชอบต่อที่ให้เด็กนักเรียนมารวมกลุ่มหน้าเสาธง และฟังครูโดยนักเรียนไม่ได้พูดอะไรอาจไม่มีประโยชน์ ควรให้เด็กได้พบและพูดคุยกับครูที่ปรึกษาให้มากที่สุดภายใต้กติกา เพื่อฝึกการแสดงความเห็นและรับฟังกัน เคารพกติกา นอกจากนี้ ในปัจจุบันความรับผิดชอบต่อในการเรียนและความซื่อตรงในการเรียนออนไลน์มีความท้าทาย เพราะเด็กบางคนคัดลอกงานเพื่อส่งครูได้ง่ายมากขึ้น หรือบางคนเปิดเครื่องทิ้งไว้แต่ไม่ตั้งใจเรียน หรือเล่นเกมสัขณะที่เปิดอุปกรณ์อีกเครื่องทิ้งไว้ จึงควรปลูกฝังความรับผิดชอบต่อเรื่องการทำหน้าที่ตั้งแต่เด็ก เพราะเด็กต้องไปเรียนต่อในระดับมัธยม และมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ ความซื่อตรงต่อสังคมเป็นประเด็นที่ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มเห็นว่าควรส่งเสริม ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมที่สอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ การเอาใจเขามาใส่ใจเราซึ่งกิจกรรม

ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและหน้าที่ควรนำมาใส่ไว้ในหลักสูตร จิตสาธารณะ ที่เริ่มต้นจากในครอบครัวด้วยการช่วยเหลืองานบ้านเล็กน้อยซึ่งเป็นที่ ซึมซับมาจากที่บ้านและนำไปใช้ที่โรงเรียนได้ การแสดงออกที่อยู่ภายใต้กติกา และพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือการเคารพกติกาของสังคม นอกจากนี้ ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่อาจส่งเสริมต่อความซื่อตรงได้ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ของเด็กในยุคดิจิทัล การทำความเข้าใจข่าวสารและวิเคราะห์ข้อมูล และ การใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในฐานะพลเมืองดี

(4) กระบวนการหรือแนวทางที่ควรใช้เสริมสร้างความซื่อตรงในปัจจุบัน

กระบวนการหรือแนวทางที่ควรใช้เพื่อเสริมสร้างความซื่อตรง ในปัจจุบัน ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มเห็นว่าควรเน้นไปที่การมีหลักสูตรหรือ กิจกรรมทั้งส่งเสริมและป้องกัน โดยเพิ่มช่องทางสื่อสารให้มากขึ้น และ สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่

การมีหลักสูตรหรือกิจกรรมทั้งส่งเสริมและป้องกัน ควรสร้างหลักสูตร หรือกิจกรรมที่ป้องกันสิ่งชั่วร้าย มีกิจกรรมเพื่อป้องกันเด็กเข้าไปข้องเกี่ยวกับ อบายมุขเพราะนำไปสู่ความไม่ซื่อตรงได้ จัดพื้นที่หรือหากิจกรรมให้เด็ก ได้แสดงออกอย่างถูกวิธี ส่งเสริมกิจกรรมอื่นทางอ้อม เช่น กีฬา ดนตรี ทำให้ เด็กมีวินัยได้ หรือจัดให้มีโครงการสำหรับเด็กที่อาจไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรี และกีฬา ทั้งนี้ ผู้บริหาร ครูต้องทำตัวเป็นแบบอย่างด้านการทำงาน

นอกจากการมีหลักสูตรและกิจกรรมแล้ว จำเป็นต้องมีการสื่อสาร กับเยาวชนที่มากขึ้น สร้างช่องทางให้เด็กได้คุยกับครูและผู้ปกครองมากขึ้น และสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน ศาสนา

(5) การวัดหรือประเมินผลที่ควรนำมาใช้

การวัดหรือประเมินผลที่ควรนำมาใช้ในกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับกลุ่มเยาวชน ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มเห็นว่าควรเป็นการวัดผลเชิงพฤติกรรมในระยะยาวและมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยวิธีการวัดผลอาจทำได้หลากหลาย แต่ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่หรือสภาพจริงของผู้เรียน

การวัดผลเชิงพฤติกรรมในระยะยาวและมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน อาจวัดโดยพิจารณาผลการเรียนที่ดีขึ้น มีพฤติกรรมพึงประสงค์มากขึ้น การทำผิดระเบียบน้อยลง นักเรียนมีภาพลักษณ์ที่มีความสุขมากขึ้น มีการติดตามการเรียนต่อในช่วงชั้นที่สูงขึ้น ไปจนถึงการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจใช้ระยะเวลาและมีการวิจัยในระยะยาว การวัดเช่นนี้อาจต้องมีภาคีส่วนร่วมในการวัด เช่น ผู้ปกครองร่วมในการประเมินตามเครื่องมือที่โรงเรียนส่งไปให้ ผู้ปกครองมีการรายงานซึ่งเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ เป็นการติดตามพฤติกรรมโดยผู้ปกครอง ว่าเด็กมีการปฏิบัติตัวที่บ้านด้วยหรือไม่ ซึ่งต้องมีการประสานระหว่างครูและผู้ปกครอง นอกจากนี้ ชุมชน บุคคลภายนอกอาจช่วยประเมินผลได้ ควบคู่กับการประเมินเชิงปริมาณอย่างความพึงพอใจ

สำหรับวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ได้แก่ แบบประเมินการทำแบบวัดเจตคติและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การสังเกตพฤติกรรมอย่างการแต่งกายที่ดีขึ้นและถูกระเบียบ การประเมินแบบเยี่ยมบ้านออนไลน์ เพื่อติดตามว่าเด็กอยู่ที่บ้านได้ปฏิบัติตัวอย่างไรบ้าง การเขียนเรียงความ รายงานพฤติกรรมตนเองและใช้ภาพถ่ายก่อนหลังเพื่อประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในโรงเรียนเพื่อประเมินร่วมกันว่าพฤติกรรมเด็กเปลี่ยนแปลงไปเพียงใด ทั้งนี้ การประเมินแต่ละวิธีควรประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน เพราะเด็กยุคใหม่บางคนทำความดีแต่วิธีประเมินบางรูปแบบอาจไม่สามารถวัดผลการทำความดีนั้นได้

ผลการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.2 สรุปผลการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

| 1. ความท้าทายในการเสริมสร้างความซื่อตรงในปัจจุบัน | 2. เนื้อหา/ประเด็นที่ควรมีในการเสริมสร้างความซื่อตรง | 3. กระบวนการหรือแนวทางที่ควรใช้เสริมสร้างความซื่อตรงในปัจจุบัน | 4. การวัดหรือประเมินผลที่ควรนำมาใช้ |
|---|--|---|---|
| ช่วงวัยที่แตกต่างกันระหว่างครูผู้ปกครอง และเยาวชน รวมถึงสังคมวัตถุนิยมที่ทำให้เกิดการเลียนแบบ และละเลยเรื่องความซื่อตรง โดยมีปัจจัยเร่งให้เกิดความท้าทายมากยิ่งขึ้นคือโซเชียลมีเดีย | ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ได้แก่ ระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ / ความซื่อตรงต่อสังคม ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมในภาพรวม ทักษะการเรียนรู้ของเด็กในยุคดิจิทัล และการใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในฐานะพลเมืองดี | หลักสูตรหรือกิจกรรมในเชิงส่งเสริมและป้องกัน โดยเพิ่มช่องทางสื่อสารให้มากขึ้น และสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ | การวัดผลเชิงพฤติกรรมในระยะยาวและมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น แบบประเมิน การสังเกต การติดตามพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยควรพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียน |

การใช้กระบวนการ
แบบมีส่วนร่วมเพื่อให้นักเรียน
ได้คิดรูปแบบกิจกรรมขึ้นเอง
ในบางขั้นตอนมีการปรับลักษณะ
ให้เป็นเกมส์หรือการแข่งขันมากขึ้น
เพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์และ
กระตือรือร้นในการเข้าร่วม
กิจกรรม



บทที่ 5

การพัฒนาตัวแบบโรงเรียน แห่งความซื่อตรงในยุคดิจิทัล สรุปผล และข้อเสนอแนะ

เนื้อหาส่วนนี้เกี่ยวกับการพัฒนาตัวแบบ คณะผู้วิจัยพบว่า จากการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาทั้ง 12 โรงเรียน ส่วนใหญ่มีการดำเนินกิจกรรมด้านความซื่อตรงอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยสถานการณ์โควิด บางโรงเรียนไม่ได้ดำเนินกิจกรรมดังกล่าว แต่เห็นความสำคัญว่าการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดการเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษาเกิดขึ้นได้จริง ขณะเดียวกัน จากการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ก็พบว่ามีความท้าทายในการเสริมสร้างความซื่อตรงแก่เยาวชนในยุคดิจิทัล เพราะเยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและมีอิสระทางความคิดมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้เยาวชนมีแนวคิดที่หันเหไปจากความซื่อตรงได้ง่ายขึ้น ดังนั้น เนื้อหาที่ควรส่งเสริมแก่เยาวชนควรเป็นเรื่องของวินัยในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อไม่ให้ความคิดหรือการกระทำที่คิดว่าเป็นอิสระนั้นไปกระทบต่อคนอื่น ส่วนวิธีการดำเนินการควรมีความหลากหลายในการส่งเสริม

เนื้อหาที่จะนำเสนอต่อไปนี้ คณะผู้วิจัยได้พัฒนามาจากข้อค้นพบดังกล่าว โดยคงสาระเกี่ยวกับความซื่อตรงในขั้นตอนการบรรยาย ตามที่ปรากฏในบทที่ 2 ของรายงานนี้ ส่วนกิจกรรมที่หลากหลายนั้น คณะผู้วิจัยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้คิดรูปแบบกิจกรรมขึ้นเอง โดยยังคงยึดโยงกับแนวคิดความซื่อตรง เนื้อหาต่อไปประกอบด้วย การพัฒนาและทดสอบกระบวนการ การดำเนินกระบวนการที่พัฒนาแล้ว และการประเมินและติดตามกระบวนการที่พัฒนาแล้ว ปิดท้ายด้วยบทสรุปและข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้

5.1 การพัฒนาและทดสอบกระบวนการ

การพัฒนากระบวนการหลังจากการระดมความคิดเห็นกลุ่มเริ่มจากการประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการในวันที่ 11 และ 12 มกราคม 2565 ซึ่งมีการปรับใช้กระบวนการเกมส์ สำหรับเด็กเล็ก (ชั้นประถมปลาย) กับเด็กโต (ระดับมัธยมต้นหรือมัธยมปลาย) ในเบื้องต้น คณะผู้วิจัยเพียงวางแผนให้การดำเนินกิจกรรมยังใช้กระบวนการแบบเดิมเพียงปรับรูปแบบผ่านช่องทางออนไลน์ จากนั้นจึงปรับเนื้อหาและกระบวนการอีกครั้ง แต่จากผลการประชุมกลุ่มและคณะผู้วิจัยร่วมกันสองครั้ง ประกอบกับกลุ่มเป้าหมายมีทั้งเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการในบางขั้นตอนให้มีลักษณะเป็นเกมส์หรือการแข่งขันให้มากขึ้น เพื่อให้เด็กนักเรียนที่เข้าร่วมได้มีปฏิสัมพันธ์และกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

หลังจากการประชุมคณะผู้วิจัย คณะผู้วิจัยได้มีการผลิตสื่อและทดสอบกระบวนการ จัดทำขึ้นในวันที่ 20 มกราคม 2565 เพื่อให้คณะผู้วิจัยได้ฝึกการนำกระบวนการเฉพาะบางขั้นตอนที่ได้มีการปรับรูปแบบใหม่ ได้แก่

1) ขั้นตอนของการแสดงความคิดเห็นต่อเด็กไทยในแต่ละยุค (เดิมเป็นขั้นตอนการแสดงความคิดเห็นโดยนักเรียนเขียนลงในบัตรคำข้อที่ 1-3 ได้แก่ เยาวชนไทยในอดีตเป็นอย่างไร เยาวชนไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร และ เยาวชนไทยในอนาคตเป็นอย่างไร) และ 2) การฝึกแยกแยะลักษณะที่เรียกว่า เป็นความซื่อตรงหรือลักษณะที่ไม่ใช่ความซื่อตรง (เดิมเป็นขั้นตอนการแสดงความคิดเห็นโดยนักเรียนเขียนลงในบัตรคำข้อที่ 4 และ 5 ได้แก่ เมื่อพูดถึง คำว่าซื่อตรงนึกถึงอะไร และเคยเห็นพฤติกรรมอะไรที่เรียกว่าไม่ซื่อตรงบ้าง ดังนี้

1) ขั้นตอนของการแสดงความคิดเห็นต่อเด็กไทย ในแต่ละยุค (กิจกรรมเด็กไทยในสายตาฉัน)

กิจกรรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ให้นักเรียนที่เข้าร่วมได้วิเคราะห์ลักษณะ และพฤติกรรมของเด็กไทย แบ่งเป็น พฤติกรรมเด็กในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยให้นักเรียนจำแนกบัตรคำในกลุ่มของตนเองตามสีของบัตรคำ ในระยะเวลาที่กำหนด จากนั้นนำเสนอความคิดเห็นของตนว่าทำไมจึงเห็นว่า เด็กในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเป็นเช่นนั้น จากนั้นวิทยากร (คณะผู้วิจัย) สรุปรว่าส่วนใหญ่เห็นว่าเด็กในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเป็นอย่างไร เพื่อให้ เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ลองคิดภาพรวมเกี่ยวกับคุณลักษณะของเยาวชน ที่เห็นการเปลี่ยนแปลงของเยาวชนแต่ละช่วงสมัย ก่อนนำเข้าสู่เนื้อหา การบรรยายเรื่องความซื่อตรง

หลังจากกิจกรรมนี้ เป็นการบรรยายเรื่องความซื่อตรง เกี่ยวกับ ความหมาย พัฒนาการ และการประยุกต์ใช้ ตลอดจนสถานการณ์หรือ ข่าวสารในปัจจุบันที่เกี่ยวกับความซื่อตรง โดยปรับเนื้อหาหรือเพิ่มเติมเนื้อหา บางส่วนที่ได้มาจากการระดมความคิดเห็นกลุ่ม ใช้ระยะเวลาในการบรรยาย 30-45 นาที

2) การฝึกแยกแยะลักษณะที่เรียกว่าเป็นความซื่อตรง หรือลักษณะที่ไม่ใช่ความซื่อตรง (กิจกรรม One minute พิชิต integrity)

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ลักษณะของความซื่อตรงอย่างมีส่วนร่วม หลังจากได้ฟังการบรรยายแล้ว โดยนักเรียนแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม แล้วจำแนกภาพบัตรคำที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับความซื่อตรงตามความคิดเห็น และช่องอื่น ๆ โดยจับเวลา 1-2 นาที (เด็กประถมให้เวลา 2 นาที เด็กมัธยมให้เวลา 1 นาที) จากนั้นวิทยากรเฉลยและอธิบายว่าจะอะไรเรียกว่าเป็นความซื่อตรงหรือไม่ซื่อตรง กลุ่มที่จัดกลุ่มบัตรคำถูกต้องจะได้คะแนนบัตรภาพละ 1 คะแนน แต่หากวางบัตรคำผิดกลุ่มจะถูกหักคะแนนบัตรคำละ 1 คะแนน

5.2 การดำเนินกระบวนการที่พัฒนาแล้ว

ขั้นตอนนี้แบ่งเป็นสองส่วนหลัก คือการทำความเข้าใจกระบวนการร่วมกันกับครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม กับการดำเนินกิจกรรมทั้งกระบวนการ ซึ่งโรงเรียนที่ตอบรับเข้าร่วมโครงการแบบออนไลน์ มีความจำเป็นที่ครูที่ปรึกษาต้องเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านความซื่อตรง 2 ครั้ง ครั้งแรกเป็นการทำความเข้าใจกระบวนการร่วมกัน และครั้งที่สองเป็นการดำเนินกระบวนการจริงโดยครูที่ปรึกษาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิทยากรอยู่ที่โรงเรียนปลายทาง

1) การทำความเข้าใจกระบวนการร่วมกันกับครู ในโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

คณะผู้วิจัยได้ชักชวนกระบวนการร่วมกัน จากนั้นดำเนินการประชุมร่วมกับคณะครูที่ปรึกษาผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ กระบวนการ อุปกรณ์ และบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาในวันดำเนินกิจกรรมจริง ซึ่งครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้ช่วยวิทยากรหลักในโรงเรียนปลายทาง สถานศึกษาที่เข้าร่วมกระบวนการ ได้แก่

1. โรงเรียนบ้านเจียรพัฒนา จังหวัดตราด (วันที่ 26 มกราคม 2565 และ 31 มกราคม 2565)
2. โรงเรียนชุมชนบ้านเขาสมิง จังหวัดตราด (วันที่ 26 มกราคม 2565 และ 31 มกราคม 2565)

กระบวนการทำความเข้าใจเริ่มจากการแนะนำโครงการ จากนั้นเป็นการแนะนำอุปกรณ์สำหรับใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ กระดาษ บัตรคำ ปากกาเคมี หนังสือการ์ตูนเสริมสร้างความเชื่อตรงสำหรับแก่นักเรียนทุกคน บัตรกิจกรรมเด็กไทยในสายตาฉัน บัตรเกม One minute พิชิต Integrity กระดาษกาวย่น และของรางวัลสำหรับเด็กนักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม

ต่อมาในการจัดเตรียมอุปกรณ์และสถานที่ของทางโรงเรียน คณะผู้วิจัยได้กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมในสี่ประเด็น ได้แก่ 1) ห้องประชุม แล้วแต่ทางโรงเรียนจัดสถานที่โดยคำนึงถึงมาตรการทางสาธารณสุข โดยขอให้จัดโต๊ะแบ่งตามกลุ่มของนักเรียนในเบื้องต้นเป็น 3 กลุ่ม ในระยะที่สามารถมองเห็นจอฉายภาพ 2) บอร์ด อุปกรณ์ที่ขอให้ทางโรงเรียนเตรียมเพิ่มเติมคือบอร์ดขนาดใหญ่ 2 - 3 บอร์ดสำหรับติดกระดาษฟลิปชาร์ตหมายเลข 1, หมายเลข 3, และหมายเลข 4 โดยมีบอร์ดตัวใหญ่เป็นหลัก 1 บอร์ด 3) อินเทอร์เน็ต ทางโรงเรียนอาจต้องเตรียมโทรศัพท์ส่วนตัวสำรองในกรณีที่ระบบอินเทอร์เน็ตของทางโรงเรียนไม่เสถียร หรือหากเกิดเหตุขัดข้องมาก ๆ อาจจำเป็นต้องใช้โทรศัพท์ส่วนตัวของครู 4) กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว

ทางโรงเรียนอาจมีเจ้าหน้าที่ที่ถ่ายภาพเคลื่อนไหวระหว่างทำกิจกรรม เพื่อให้วิทยากรหลักได้เห็นภาพบอร์ด บัตรคำ และการนำเสนอของนักเรียนอย่างชัดเจน

การลงทะเบียนและการจัดอาหารสำหรับนักเรียน คณะครู เป็นผู้ดำเนินการ โดยนักเรียนจะได้รับปากกาเคมี ป้ายชื่อ หนังสือการ์ตูน การเสริมสร้างความซื่อตรง

สำหรับกิจกรรมตั้งแต่การเปิดและกระบวนการตลอดทั้งวัน จะดำเนินการไปพร้อมกันหากมีหลายโรงเรียนจัดกิจกรรมในวันเดียวกัน กระบวนการหลังจากพิธีเปิด ได้แก่ 1) **กิจกรรมเด็กไทยในสายตาฉัน** ครูช่วยแบ่งกลุ่มและแจกบัตรคำให้กับเด็กแต่ละกลุ่ม 2) **การบรรยายเรื่อง ความซื่อตรง** วิทยากรหลักเป็นผู้ดำเนินการ ครูช่วยอำนวยความสะดวก ระบบภาพและเสียง 3) **เกม Two minutes พิชิต integrity** ครูช่วยแจกบัตรภาพตามกลุ่ม ติดตามการทำกิจกรรมตามเวลา และช่วยนับคะแนน แต่ละกลุ่มตามที่วิทยากรหลักเฉลย 4) **นักเรียนระดมความคิดเห็นแนวทางเสริมสร้างความซื่อตรง** ตามกระดาศฟลิปชาร์ตเบอร์ 3 เป็นข้อคำถามว่า เราจะทำอย่างไรให้เกิดความซื่อตรงในโรงเรียน โดยครูช่วยแจกบัตรคำให้เด็กเขียนความคิดเห็น ช่วยจัดกลุ่มบัตรคำที่ความคิดเห็นคล้ายกันไว้ด้วยกัน ซึ่งคณะผู้วิจัยส่งตัวอย่างบัตรคำให้ครูลองจัดกลุ่มบัตรคำด้วย จากนั้นครูช่วยถามนักเรียนเพื่อทบทวนว่าบัตรคำที่จัดเป็นกลุ่มเดียวกันหรือไม่ หรือจะปรับเปลี่ยนกลุ่ม แล้วพานักเรียนตั้งชื่อกลุ่มของบัตรคำ 5) **นักเรียนแสดงความคิดเห็นหัวใจแห่งชัยชนะ** ตามกระดาศฟลิปชาร์ตหมายเลข 4 ใช้บัตรคำสองสี ประกอบด้วยสองคำถาม ได้แก่ เมื่อทำแล้วสมาชิกทุกคนในโรงเรียนจะได้อะไร กับสมาชิกทุกคนในโรงเรียนจะพูดถึงเราว่าอย่างไร 6) **นักเรียนตั้งชื่อกลุ่มและจัดทำสัญญาใจ**ของนักเรียนที่ครูได้แบ่งกลุ่มไว้แล้ว 5 กลุ่ม นักเรียนจะได้รับกระดาศฟลิปชาร์ตและอุปกรณ์สำหรับวาดเขียน ครูพิจารณาความเหมาะสมว่านักเรียนทำชิ้นงานนี้บนโต๊ะหรือ

บนพื้นที่ห้องเรียน 7) **การจัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม** ครูช่วยนำฟลิปชาร์ตหมายเลข 3 ที่ได้จัดกลุ่มแล้วมาวางใกล้ฟลิปชาร์ตแผนปฏิทินการดำเนินโครงการโรงเรียนแห่งความเชื่อตรง ให้คำปรึกษาแก่เด็กในการออกแบบกิจกรรม ช่วยจัดลำดับการนำเสนอของนักเรียนแต่ละกลุ่มโดยให้นักเรียนที่ยังไม่ได้พูดได้สลับสับเปลี่ยนกันนำเสนอ วิทยากรหลักเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะ 8) **การสรุปและถอดบทเรียน** วิทยากรหลักเป็นผู้ดำเนินการถามคำถามถอดบทเรียนและใช้เทคนิค mind mapping ครูช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตามประเด็นคำถาม

ทั้งนี้ กิจกรรมตลอดทั้งวันส่วนใหญ่ใช้บัตรคำนำไปติดกับกระดาษฟลิปชาร์ต ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องม้วนกระดาษกาวย่นไว้ในจำนวนพอดีกับบัตรคำที่จะใช้ทั้งวัน ประมาณ 500 ชิ้น

คณะผู้วิจัยได้ถอดบทเรียนร่วมกัน พบว่า สิ่งที่คาดหวังคืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกระบวนการจริงที่ได้ดำเนินการส่งไปโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการน่าจะได้รับก่อนวันที่ประชุมทำความเข้าใจ แต่เนื่องจากในขั้นตอนการพัฒนากระบวนการคณะผู้วิจัยค่อนข้างมีระยะเวลาน้อยและอยู่ในช่วงของการทำงานที่บ้านตามมาตรการป้องกันโควิดซึ่งหลายหน่วยงานปิดทำการ ทำให้อุปกรณ์ที่ต้องจัดทำขึ้นใหม่ตามกระบวนการที่พัฒนาขึ้นผลิตได้ช้า ประกอบกับในกระบวนการจัดส่งมีปัญหาความล่าช้าในบางโรงเรียน ทำให้การแนะนำอุปกรณ์สำหรับทำความเข้าใจกับครูก่อนกระบวนการจริงในบางโรงเรียนอาจไม่ได้ฝึกการใช้อุปกรณ์ ซึ่งคณะผู้วิจัยเห็นว่าการส่งอุปกรณ์ในครั้งต่อไปจำเป็นต้องมีการตรวจสอบและทบทวนที่อยู่ในการจัดส่งกับปลายทางให้เป็นที่อยู่ที่ถูกต้อง และเลือกการจัดส่งทางไปรษณีย์เป็นการจัดส่งแบบด่วนพิเศษ (EMS) อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวพบเฉพาะกับโรงเรียนแรกๆ ที่ดำเนินการ เพราะหลังจากพบปัญหาดังกล่าวคณะผู้วิจัยได้เรียนรู้และปรับปรุงกระบวนการจัดส่งอุปกรณ์ นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยคาดการณ์ว่า

ในการดำเนินกระบวนการจริง อาจพบอุปสรรคเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ต ซึ่งคณะครูที่ปรึกษาอาจจำเป็นต้องใช้โทรศัพท์มือถือส่วนตัวสำรองไว้กรณีสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียรด้วย

2) การดำเนินกิจกรรมทั้งกระบวนการ

หลังจากที่คณะผู้วิจัยและครูได้ทำความเข้าใจร่วมกันถึงกระบวนการอุปกรณ์ และบทบาทหน้าที่ การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่สองเป็นการช่วยดำเนินกระบวนการจริง มีข้อค้นพบซึ่งคณะผู้วิจัยขอเสนอส่วนนี้เฉพาะเนื้อหาซึ่งไม่ได้มีการนำเสนอไปในเนื้อหาก่อนหน้านี้ และข้อสังเกตอื่นของคณะผู้วิจัย ข้อค้นพบส่วนนี้ ได้แก่ ความคาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้นจริง และการแก้ไขในอนาคตกระบวนการดังนี้

1) **กล่าวนำวัตถุประสงค์โครงการ** เป็นโครงการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้าที่มีมานานแล้วเริ่มจากการพัฒนาตัวชีวิตด้านความซื่อตรง จากนั้นขยายผลต่อไปยังชุมชนและโรงเรียน ก่อนหน้านี้มีหลายโรงเรียนที่นำตัวแบบนี้ไปสู่การปฏิบัติแต่เป็นรูปแบบที่สถาบันพระปกเกล้าลงไปยังแต่ละพื้นที่ แต่สำหรับรูปแบบที่พัฒนาต่อยอดนี้เป็นการที่โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์เต็มรูปแบบ โดยครูและนักเรียนอยู่ที่โรงเรียน ส่วนที่มหาวิทยาลัยสถาบันพระปกเกล้าเอื้อกระบวนการหลักอยู่ที่สถาบันพระปกเกล้า ซึ่งจะทำให้โครงการสามารถขยายผลด้านความซื่อตรงได้กว้างขวางมากขึ้นคร่าวละหลายโรงเรียน หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อจัดทำแผนแล้วนักเรียนจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันพระปกเกล้าจำนวนหนึ่งเพื่อทำกิจกรรมที่ตนเองคิดขึ้นมาเอง ในระยะเวลาอีก 3-4 เดือนข้างหน้า จากนั้นมานำเสนอผลงานที่นักเรียนได้ทำไปแล้ว จากนั้นผู้บริหารแต่ละโรงเรียนกล่าวต้อนรับและกล่าวเปิดการเข้าร่วมกิจกรรม

2) **เด็กไทยในสายตาฉัน** นักเรียนแต่ละโรงเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม จัดโต๊ะหรือที่นั่งเป็นวงกลม เมื่อเรียบร้อยแล้ว ครูใช้บัตรคำที่มีข้อความ (ซึ่งสถาบันฯจัดทำส่งไปให้) แจกนักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้ทุกคนได้เห็นบัตรคำ ข้อความ จากนั้น ใช้กระดาษกาวย่นติดบัตรคำข้อความเพื่อดูว่าข้อความ แต่ละแบบตรงกับลักษณะของเด็กไทยในยุคอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต แล้วนำไปติดบอร์ดที่ตั้งไว้ประจำแต่ละกลุ่ม ใช้เวลาประมาณ 10 นาที เมื่อทุกกลุ่มของแต่ละโรงเรียนติดบัตรคำคุณลักษณะของเด็กแต่ละยุคเรียบร้อยแล้ว ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอเริ่มจากเด็กไทยในอดีตมาก่อนสลับไป ในแต่ละโรงเรียน จากนั้นวนกลับไปโรงเรียนแรกให้นำเสนอประเด็นเด็กไทย ในปัจจุบัน และเด็กไทยในอนาคตตามลำดับ จากนั้น วิทยากรได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากบัตรคำที่ให้ไปแล้ว กลุ่มละ 1-2 บัตรคำ โดยครูช่วยสอบถามกับนักเรียน ซึ่งเด็กนักเรียน มีเขียนเพิ่มเติมความคิดเห็นในบัตรคำด้วย เช่น เด็กปัจจุบันไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ส่วนเด็กในอนาคตจะเป็นเด็กดี ซื่อสัตย์ เป็นต้น



ภาพ 5.1 ตัวอย่างเด็กนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างกระบวนการ



ภาพ 5.2 ตัวอย่างการจัดความคิดเห็นตามบัตรความคิด กิจกรรมเด็กไทยในสายตาฉัน



ภาพ 5.3 ตัวอย่างการนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่ม ต่อการแบ่งบัตรความคิด

อย่างไรก็ดี คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตกิจกรรมเด็กไทยในสายตาดังนี้

- มาตรการเว้นระยะห่าง ทำให้เด็กต้องนั่งห่างกัน ขนาดและตัวอักษรของบัตรคำอาจมีขนาดเล็กเกินไป
- ครูมีการเตรียมความพร้อมอุปกรณ์ โดยเฉพาะกระดาษกาวยนต์ที่ครูแต่ละโรงเรียนได้จัดเตรียมไว้ในแผงบอร์ดเฉพาะ
- การที่วิทยากรสถาบันพระปกเกล้าเอื้อกระบวนการอยู่ที่สถาบันฯ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่โรงเรียน จึงมีความคุ้นเคยและเอื้อกระบวนการได้ใกล้ชิดดีกว่า รวมทั้งช่วยกำชับดูแลให้นักเรียนติดบัตรคำบ้างเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ระบบเสียง สัญญาณอินเทอร์เน็ตมีเสียงคลื่นไมโครโฟนแทรกซ้อนบ้างเล็กน้อย บางครั้งโรงเรียนยังไม่ได้เปิดเสียงขณะพูดทำให้ต้องเน้นย้ำไปมา หรือบางครั้งเปิดไมค์พร้อมกันทำให้เกิดเสียงสะท้อน
- เด็กนักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเสนอความเห็นเพิ่มเติมในบัตรคำของกิจกรรมเด็กไทยในสายตาดังนี้ โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมที่มีความกล้าแสดงออกนอกเหนือจากบัตรคำข้อความที่มีอยู่แล้ว

3) การบรรยายเรื่องความซื่อตรง เป็นการบรรยายเรื่องความหมาย ขอบเขต และลักษณะของความซื่อตรง โดยวิทยากรหลักได้เริ่มจากการสอบถามถึงเอกสารเล่มการ์ตูนเรื่องความซื่อตรงที่สถาบันพระปกเกล้าส่งไปให้ นักเรียนสามารถประเมินตนเองเกี่ยวกับความซื่อตรงซึ่งมีบททดสอบอยู่ท้ายเล่ม

ความซื่อตรงคือการยึดมั่นในความถูกต้อง การไม่คดโกง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ตรงไปตรงมา จริตใจ ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ ยึดมั่นในความดีงาม ยุติธรรม ฯลฯ ซึ่งบรรดาที่นักเรียนได้ร่วมกันทำในกิจกรรมก่อนหน้านี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อตรงอยู่หลายบรรดาเช่นกัน

ความเป็นมาเกี่ยวกับความซื่อตรง มีภาพพระบรมฉายาลักษณ์ กษัตริย์ไทยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว วิทยากรให้นักเรียนทายหรือตอบว่าพระมหากษัตริย์มีพระนามว่าอะไร (นักเรียนที่ตอบถูกจะได้รับรางวัล เพราะพระบรมฉายาลักษณ์และหลักฐานการของพระองค์ท่านปรากฏในหนังสือการ์ตูนที่นักเรียนได้รับไปแล้ว) ซึ่งพระองค์ได้กล่าวถึงหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความซื่อตรง ได้แก่ ความซื่อตรงต่อตนเอง (ตรงไปตรงมา พูดความจริง ยึดมั่นความสัตย์จริง ยึดสิ่งถูกต้องดีงาม) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ (เมื่อได้รับมอบงานแล้วทำด้วยความซื่อสัตย์ ทำการบ้านเอง ทำงานเต็มที่ เพื่อให้งานสำเร็จ) ความซื่อตรงต่อบุคคลทั่วไป (ทำตามคำพูดที่ให้ไว้ ไม่ขอเลื่อนเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่แบ่ง ไม่เอาดีใส่ตัวเอาชั่วใส่ผู้อื่น) เห็นได้ว่าความซื่อตรงนั้นอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของทุกคนอยู่แล้ว

สำหรับสิ่งที่เรียกว่าไม่ใช่ความซื่อตรง วิทยากรนำภาพเกี่ยวกับความไม่ซื่อตรง เช่น คนกำลังยื่นเงินอยู่ใต้โต๊ะ การคอร์รัปชันในโครงการสิ่งปลูกสร้าง ภาพการโกงข้อสอบแบบใหม่ ฯลฯ แล้วถามนักเรียนว่า

เป็นภาพกำลังทำอะไรกัน เมื่อมีนักเรียนตอบถูกต้องก็ให้ครูมอบรางวัลเล็กน้อยกับผู้ที่มีส่วนร่วม จากนั้นอธิบายเพิ่มเติมว่าเป็นความไม่เชื่อตรงอย่างไร

จากนั้น วิทยากรนำเข้าสู่สถานการณ์ความเชื่อตรงของประเทศไทย โดยกล่าวว่าในโลกมีการจัดลำดับเรื่องความเชื่อตรง คล้ายกับการสอบแข่งขัน ซึ่งการจัดลำดับนี้เรียกว่าดัชนีวัดการคอร์ปชั่น วิทยากรสอบถามว่าใครคิดว่าประเทศไทยสอบผ่านคะแนนเกิน 50 จาก 100 คะแนน ปรากฏว่าปัจจุบันประเทศไทยได้ 36 คะแนนซึ่งถือว่าอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์การสอบผ่าน ได้ลำดับที่ 104 จากทั้งหมด 180 ประเทศ ผลดัชนีนี้จะดีขึ้นได้หากทุกคนช่วยกัน

จากนั้นวิทยากรแสดงให้เห็นมูลค่าการทุจริตที่ประมาณการณ์เกิดขึ้นในประเทศไทยที่มีถึงสามแสนล้านบาท สามารถนำไปใช้สร้างโรงเรียนได้อีกหลายแห่ง สร้างรถไฟฟ้าข้ามจังหวัดได้อีกหลายสาย ผลกระทบความไม่เชื่อตรงและการคอร์ปชั่นจึงมีค่ามหาศาล

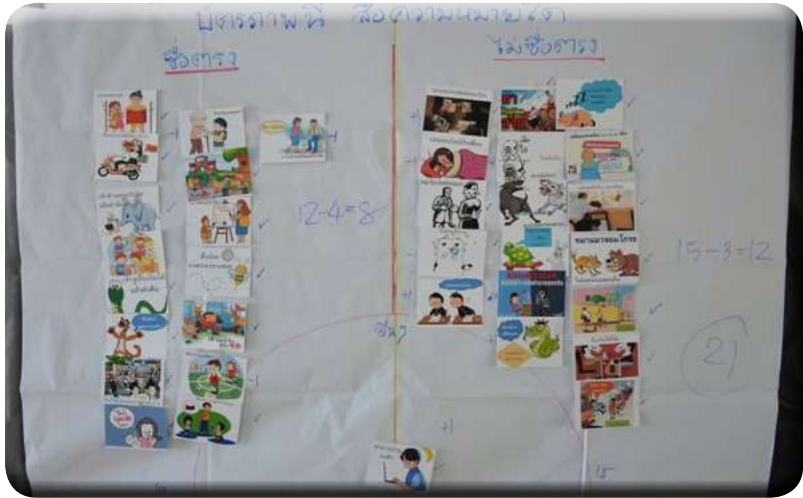
จากนั้นวิทยากรเปิดวิดีโอขนาดสั้นเกี่ยวกับความเชื่อตรงให้เด็กนักเรียนได้ศึกษา วิดีโอนำเสนอพฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่เชื่อตรง เช่น ยืมของเพื่อนแล้วไม่คืน ลอกการบ้านเพื่อน เล่นเกมจนลืมอ่านหนังสือทำให้การบ้านไม่เสร็จ เป็นต้น และทุกคนสามารถประพาดิตนอยู่ในความเชื่อตรงได้มากขึ้นจากนิทาน แล้ววิทยากรสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับตัวละครว่าคนใดมีความเชื่อตรง

อย่างไรก็ดี คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตต่อการบรรยายเรื่องความเชื่อตรง ดังนี้

- วิทยากรหลักได้สอบถามถึงหนังสือการ์ตูนเรื่องความเชื่อตรง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้เปิดหนังสือ และบางโรงเรียนนำหนังสือมาแจกแก่เด็กนักเรียน (ปกติจะแจกให้กับนักเรียนตั้งแต่เริ่มลงทะเบียน)

- บางครั้งภาพและเสียงที่มีความซับซ้อนเชิงระบบเกิดการขัดข้อง เช่น วิดีโอไม่เล่นต่อ จำเป็นต้องประสานทำความเข้าใจให้มีเจ้าหน้าที่ไอทีสนับสนุนประจำอยู่ในช่วงเวลานั้นด้วย เพื่อไม่ให้กระบวนการหยุดชะงัก
- นักเรียนให้ความร่วมมือในการถามตอบ และยกมือแสดง ความเข้าใจตามที่วิทยากรซักถามตลอดเวลา อันเนื่องมาจาก ใช้ระยะเวลาไม่มากในการบรรยาย (ประมาณ 30 – 40 นาที) โดยระหว่างบรรยายการถามตอบ ให้รางวัล และใช้สื่อ การบรรยายวิดีโอ หากใช้เฉพาะการนำเสนอ Power point จะทำให้การบรรยายน่าเบื่อ

4) เกมส์ Two minutes พิชิต integrity เป็นกิจกรรมแยก รูปภาพและบางภาพมีข้อความประกอบ ให้นักเรียนโรงเรียนละ 3 กลุ่มเช่นเดิม แยกบัตรคำว่าภาพนั้นเป็นความซื่อตรงหรือไม่เป็นความซื่อตรง หรือเป็น เรื่องอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับความซื่อตรง แต่ละกลุ่มกระจายภาพออกมาให้เห็น ชัดเจนในแต่ละกลุ่ม และช่วยกันจำแนกบัตรคำภายในระยะเวลา 2 นาที เมื่อครบเวลาแล้ว วิทยากรเฉลยบัตรภาพที่ถูกต้องและให้ครูประจำกลุ่ม เป็นผู้ตรวจสอบคะแนนให้ตรงกับที่วิทยากรเฉลย บัตรคำใดถูกต้องไว้ถูกช่อง ได้ 1 คะแนน ส่วนบัตรใดวางผิดช่องจะถูกตีลบ 1 คะแนน โดยหมวด ความซื่อตรงมี 14 ใบ ความไม่ซื่อตรงมีอยู่ 15 ใบ หมวดอื่น ๆ มี 6 ใบ



ภาพ 5.4 ตัวอย่างผลจากการเล่นเกม Two minutes พิชิต integrity

อย่างไรก็ดี คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตต่อกิจกรรม Two minutes พิชิต integrity ว่าการจับเวลาโดยมีภาพเลขเวลานับถอยหลังและเสียงดนตรีที่เร้าใจ ประกอบกับการบรรยายของวิทยากรเสริมเข้าไปทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมในเกมส์และรู้สึกสนุกสนาน สังเกตได้จากที่นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมและเมื่อจบเกมส์ยังต้องการเล่นต่อ

5) **แนวทางเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียน** วิทยากรให้ครูแจกกระดาษบัตรคำสี่ชมพูแก่เด็กนักเรียนคนละ 1 ใบ เพื่อให้นักเรียนเขียนความคิดเห็นของตนไปแปะบนกระดาษฟลิปชาร์ต “เราจะมีวิธีการอย่างไรทำให้ความซื่อตรงเกิดขึ้นได้ในโรงเรียนของเรา” กิจกรรมนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการนำข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนไปทำเป็นกิจกรรมเรื่องความซื่อตรงของแต่ละโรงเรียน นักเรียนแต่ละโรงเรียนจึงควรตั้งใจในกิจกรรมนี้ ให้แต่ละคนเขียนหนึ่งวิธีการในการทำให้โรงเรียนของตนเองเกิดความซื่อตรง เมื่อเขียนเสร็จแล้วมอบให้ครูนำไปติดที่กระดาษฟลิปชาร์ตดังกล่าว จากนั้นครูนำบัตรคำ

ที่มีความหมายคล้ายกันไปจัดกลุ่มเรียงต่อกันเพื่อให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน เช่น เริ่มจากตัวเอง ช่วยเหลือตัวเองก่อน นำไปอยู่กลุ่มเดียวกัน โดยในระหว่างที่ได้บัตร์คำมานั้น ครูก็สามารถจัดกลุ่มบัตร์คำไปพร้อมกันได้เลย



ภาพ 5.5 ตัวอย่างแนวทางเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียน
ที่ได้จัดกลุ่มบัตร์คำแล้ว

อย่างไรก็ดี คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตต่อกิจกรรมแนวทางเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียน ดังนี้

- วิทยากรเน้นย้ำการเขียนลงบัตร์ให้ใช้ปากกาดำด้านบ้านเขียนตัวใหญ่เพื่อให้คนอื่นได้มองเห็นแม้อยู่ไกล เนื่องจากเป็นกิจกรรมแรกที่นักเรียนได้เขียนความคิดเห็นของตนเองลงในบัตร์คำ
- เด็กขาดการมีส่วนร่วมหลังจากเขียนบัตร์คำเสร็จแล้ว โดยมีการหยอกล้อเล่นกัน (ข้อค้นพบในเด็กเล็ก) เพราะครูต้องจัดบัตร์คำให้อยู่หมวดหมู่เดียวกัน จึงเกิดช่องว่างของเด็กระหว่างนี้

- การคิดหัวข้อแนวทางสำหรับบัตรคำที่มีความหมายคล้ายกันค่อนข้างเป็นการสื่อสารระหว่างวิทยากรหลักและครูมากกว่าให้นักเรียนร่วมคิด เนื่องจากเป็นการสื่อสารทางไกล วิทยากรหลักพยายามให้ครูสอบถามนักเรียนว่าเห็นด้วยกับการจัดกลุ่มและตั้งชื่อแนวทางของครูหรือไม่ ซึ่งพอที่จะดึงความสนใจให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมได้บ้าง แต่หากจะให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้นในขั้นตอนนี้อาจต้องมีกระบวนการหรือวิธีการเสริมเข้ามา

6) หัวใจแห่งชัยชนะ เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเขียนลงในบัตรคำเช่นกันด้วยสองคำถาม ได้แก่ เมื่อทำแล้วสมาชิกทุกคนในโรงเรียนจะได้อะไร เขียนลงในกระดาษบัตรคำสี่เหลี่ยม จากนั้นนำไปติดบนกระดาษฟลิปชาร์ตที่วาดเป็นรูปหัวใจ โดยติดฝั่งซ้าย จากนั้นเขียนลงบัตรคำสีขาวภายใต้คำถามว่าบุคคลอื่นจะชื่นชมเราได้อย่างไร นำไปติดที่รูปหัวใจฝั่งขวา



ภาพ 5.6 ตัวอย่างผลงานหัวใจแห่งชัยชนะ

7) **สัญญาใจ** เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แบ่งกลุ่มกันทั้งหมด 5 กลุ่ม เพื่อเป็นการเริ่มต้นก่อนทำกิจกรรมในช่วงบ่าย ซึ่งเป็นการให้นักเรียนได้ฝึกการทำสัญญาใจ ตั้งชื่อกลุ่ม สัญลักษณ์ คำขวัญประจำกลุ่ม และสมาชิกในกลุ่ม โดยวิทยากรได้นำภาพการทำกิจกรรมสัญญาใจนำเสนอเป็นตัวอย่าง



ภาพ 5.7 ตัวอย่างผลงานสัญญาใจ

อย่างไรก็ดี คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตต่อกิจกรรมสัญญาใจ ว่าวิทยากรกำชับให้นักเรียนใช้กระดาษรองพื้นสำหรับเขียนเนื้อหาลงไปบนกระดาษ เนื่องจากสีจากน้ำหมึกของปากกาที่ใช้อาจซึมลงไปเลอะโต๊ะหรือพื้นได้ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้คำนึงถึงผลกระทบต่อส่วนรวม นอกจากนี้วิทยากรมีการสอบถามเกี่ยวกับภาพสัญลักษณ์ ชื่อกลุ่ม และคำขวัญประจำกลุ่ม ช่วยทำให้เด็กคุ้นเคยกับการนำเสนอผลงานก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ ซึ่งจะต้องมีการนำเสนออีกเช่นกัน

8) ปฏิทินการดำเนินงานโครงการโรงเรียนแห่งความซื่อตรง
 วิทยากรได้พานักเรียนย้อนกลับไปดูผลการทำกิจกรรมเรื่องแนวทางเสริมสร้าง
 ความซื่อตรงในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำแนวทางที่ตนเอง
 เสนอมาคิดเป็นกิจกรรม โดยประเด็นของกิจกรรมที่ดำเนินการประกอบด้วย
 ชื่อโครงการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ รายละเอียดงบประมาณ ระยะเวลา
 ตัวชี้วัดความสำเร็จ วิธีรวบรวมตัวชี้วัด ตอบโจทย์ความซื่อตรงเรื่องใด และ
 รายชื่อผู้รับผิดชอบ โดยวิทยากรให้แต่ละกลุ่มแต่ละโรงเรียนใช้เวลาประมาณ
 30 นาทีในการระดมความคิดเห็น



ภาพ 5.8 ตัวอย่างปฏิทินการดำเนินงาน
 โครงการโรงเรียนแห่งความซื่อตรง

5.3 การประเมินและติดตามกระบวนการที่พัฒนาแล้ว

การดำเนินกิจกรรมของนักเรียนทั้ง 6 แห่งหลังจากการดำเนินกระบวนการจัดทำแผนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแล้วประมาณ 3-4 เดือน คณะผู้วิจัยได้จัดให้มีการนำเสนอผลงานของนักเรียนเพื่อเป็นการติดตามและประเมินผล ซึ่งการนำเสนอในส่วนนี้แบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ การนำเสนอผลงานและการถอดบทเรียนของนักเรียน กับการประเมินด้วยแบบสอบถามในกลุ่มครูที่ปรึกษาและกลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการ สำหรับโรงเรียนที่มีการนำเสนอผลงานเป็นไปตามช่วงเวลาดังนี้

1. โรงเรียนบ้านเจียรพัฒนา จังหวัดตราด (วันที่ 27 มิถุนายน 2565)
2. โรงเรียนชุมชนบ้านเขาสมิง จังหวัดตราด (วันที่ 25 กรกฎาคม 2565)

5.3.1 การนำเสนอผลงานและถอดบทเรียนของนักเรียน

โรงเรียนบ้านเจียรพัฒนา จังหวัดตราด²

ผลการวางแผนและกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 5 โครงการ ได้แก่ เด็กดีศรีบ้านเจียร เข้าเรียนถะอะน้องพี่เด็กดีไม่เล่นเกม เด็กดีไม่โกงใคร หยิบของผู้อื่นผิดศีล และตั้งใจอ่านตั้งใจเขียนเพื่อการเรียนที่ดี รายละเอียดกิจกรรม ดังนี้

² จากการทำเสนอ และรายงานผลการดำเนินโครงการโรงเรียนแห่งความซื่อตรง โรงเรียนบ้านเจียรพัฒนา

1. **เด็กดีศรีบ้านเจียร** มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความซื่อตรง รณรงศ์ให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่นำของของคนอื่นมาเป็นของตน และเพื่อยกย่องเชิดชูนักเรียนที่มีความซื่อตรง โครงการเด็กดีศรีบ้านเจียรมีกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม ได้แก่ เก็บของได้ประกาศหาเจ้าของ รณรงศ์ให้ทุกคนเป็นคนดี ยกย่องเชิดชูนักเรียนที่เป็นเด็กดีของแต่ละห้อง

กิจกรรมเก็บของได้ประกาศหาเจ้าของ เป็นการให้นักเรียนที่เก็บสิ่งของหรือเงิน และนำมาส่งที่สถานักเรียน หรือคุณครู หลังจากนั้นสภากจะประกาศหาเจ้าของ เมื่อประกาศแล้วไม่มีเจ้าของมารับ หากเป็นสิ่งของจะนำไปให้กับนักเรียนที่ไม่มี ส่วนเงินที่เก็บได้จะรวบรวมเป็นทุนการศึกษาให้นักเรียนที่ขาดแคลน หลังจากนั้นมีการบันทึกชื่อผู้เก็บสิ่งของหรือเงินลงในแบบบันทึก รวมทั้งผู้ที่มาแสดงความเป็นเจ้าของเพื่อรวบรวมเป็นข้อมูล กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจที่เก็บของได้แล้วไม่นำมาเป็นของตนเอง

กิจกรรมรณรงศ์ให้ทุกคนเป็นคนดี เป็นการนำบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดีในโรงเรียนมาเล่าให้นักเรียนฟังสัปดาห์ละครั้ง แล้วชักชวนให้ทุกคนเป็นคนดี และ **กิจกรรมยกย่องเชิดชูนักเรียนที่เป็นเด็กดีของแต่ละห้อง** เป็นการมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียนที่ทำความดี โดยครูประจำชั้นเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนที่เป็นเด็กดี ห้องละ 1 คน ในแต่ละเดือน ด้วยเกณฑ์คัดเลือก ได้แก่ เป็นผู้ที่มีพูดจาสุภาพเรียบร้อย มีผลการเรียนดี มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย มีน้ำใจเอื้อเพื่อ

และช่วยเหลือส่วนรวม เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่และครู และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยกิจกรรมที่ 2 และ 3 ทำให้นักเรียนทุกคนอยากเป็นคนดี เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของทุกคนและได้รับเกียรติบัตรยกย่อง

2. **โครงการเข้าเรียนถอะน้องที่เด็กดีไม่เล่นเกม** มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง รณรงค์และเชิญชวนให้นักเรียนตั้งใจเรียนไม่ติดเกม และเพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลเสียของการติดเกม สำหรับการดำเนินกิจกรรมเริ่มจากการสำรวจจำนวนนักเรียนที่ใช้โทรศัพท์ในการเล่นเกม แบ่งกลุ่มประชุมแผนงานเพื่อรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของการเล่นเกมที่มากเกินไป ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองและบอกถึงประโยชน์ของการมีวินัยในตนเอง ค้นหาหาความรู้เกี่ยวกับโทษของการใช้โทรศัพท์มากเกินไป นำผลการค้นคว้าไปเผยแพร่ให้ผู้ปกครองและน้องนักเรียนรับชมและรับฟัง จากนั้นทำการสำรวจจำนวนนักเรียนที่ใช้โทรศัพท์ในการเล่นเกมน้อีกครั้งเพื่อบันทึกผลหลังจากทำกิจกรรม หลังจากการดำเนินกิจกรรมพบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านเจียรพัฒนามีวินัยในตนเอง เล่นโทรศัพท์ น้อยลง มีความตั้งใจ ใส่ใจในการเรียนเพิ่มขึ้น มีส่วนร่วมในชั่วโมงเรียนมากขึ้นจากเดิม ส่งผลให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น
3. **โครงการเด็กดีไม่โกงใคร** มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนซื่อตรง ไม่คดโกง และเพื่อรณรงค์ให้นักเรียนในโรงเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต กิจกรรมขั้นแรกเริ่มจากการประชุมคณะกรรมการ ทำแผนที่ความคิดเปรียบเทียบลักษณะเด็กดีไม่โกงใคร และลักษณะของคนโกง นำเสนอแผนที่ความคิด

หน้าเสาธงและประชุมสวดสัปดาห์ จากผลการดำเนินงานนี้ นักเรียนสามารถแยกลักษณะของคนไม่ซื่อโกงกับคนโกงได้ กิจกรรมขั้นที่สอง เป็นการทำแผ่นพับเรื่องข้อดีของการไม่โกง ซึ่งการทำแผ่นพับทำให้นักเรียนสามารถบอกข้อดีของการไม่โกง และความซื่อสัตย์สุจริต นอกจากนี้ยังมีการให้นักเรียนทำสมุดบันทึกความดีและจัดทำแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนด้วย จากการดำเนินกิจกรรมในโครงการนี้พบว่านักเรียนมีความรู้และความเข้าใจ ความหมายของความซื่อตรงและบอกลักษณะคนที่มีความซื่อตรงและลักษณะของคนที่ไม่ซื่อโกงได้ รวมถึงนักเรียนบอกข้อดีของผู้ที่มีความซื่อตรงได้

4. โครงการหยิบของผู้อื่นผิดพลาด มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ ให้นักเรียนตระหนักถึงข้อเสียของการเป็นคนไม่ซื่อสัตย์ และเพื่อรณรงค์ให้นักเรียนในโรงเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตด้วยการใช้สื่อออนไลน์ สำหรับกิจกรรมเป็นการรณรงค์ผ่านสื่อหลายรูปแบบและการประกวดวาดภาพ การรณรงค์มีการตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดทำโปสเตอร์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านเจียรพัฒนาทราบ โดยเผยแพร่ทั้งในห้องเรียนและปิดประกาศที่ป้ายประชาสัมพันธ์ ส่วนการรณรงค์ผ่านสื่อออนไลน์ ครูประจำชั้นทำหน้าที่เปิดคลิปวิดีโอสั้นหรือภาพยนตร์สั้น เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตให้นักเรียนดูในช่วงโมเมนต์แนวนอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมประกวดวาดภาพพระบายสี ในหัวข้อ “ไม่ลักขโมย” ในระดับชั้น ป.4-6 จากการจัดทำโครงการหยิบของผู้อื่นผิดพลาดพบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านเจียรพัฒนามีความรู้และความเข้าใจความหมายของความซื่อสัตย์ และไม่นำเอาของคนอื่นมาเป็นของตนเอง

5. โครงการตั้งใจอ่านตั้งใจเขียนเพื่อการเรียนรู้ที่ดี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนโรงเรียนบ้านเจียรพัฒนา มีผลการเรียนที่ดีขึ้น ปลูกฝังและรณรงค์ให้นักเรียนรู้หน้าที่และมีระเบียบวินัยในตนเอง และเพื่อยกย่องนักเรียนที่ตั้งใจเรียนและมีผลการเรียนดี กิจกรรมแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ การรณรงค์ และมอบเกียรติบัตร กิจกรรมในส่วนรณรงค์เพื่อให้นักเรียนทุกคนตั้งใจเรียนนั้น มีการนำบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดีในโรงเรียนมาบอกเล่าถึงข้อดีของการตั้งใจเรียนให้นักเรียนฟัง ชักชวนให้ทุกคนตั้งใจเรียน รู้จักหน้าที่ของตนเอง และเปิดวิดีโอเรื่องสั้น เรื่อง การต่อสู้ครั้งสำคัญของชีวิต เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับเด็กที่อาจจะเรียนไม่เก่ง

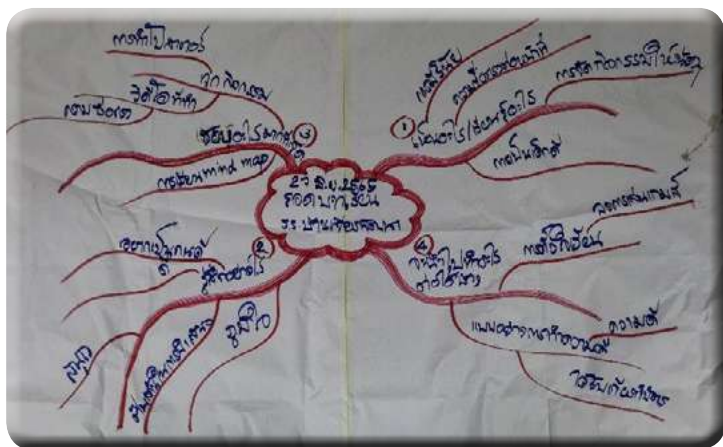
ส่วนกิจกรรมยกย่องเชิดชูนักเรียนที่เป็นเด็กดีของแต่ละห้อง เป็นการมอบเกียรติบัตรโดยครูประจำชั้นคัดเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนดีและตั้งใจเรียนในแต่ละห้อง ประจำปีการศึกษา 2564 ห้องละ 2 คน แล้วมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือก จากการดำเนินกิจกรรมในโครงการนี้ ทำให้นักเรียนโรงเรียนบ้านเจียรพัฒนาทุกคนมีความกระตือรือร้น สนใจ ตั้งใจในการเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังรู้สึกภาคภูมิใจในความตั้งใจของตนเองด้วย

หลังจากการนำเสนอผลงานของนักเรียนแล้ว คณะผู้วิจัยได้ระดมความคิดเห็นจากนักเรียนเพื่อถอดบทเรียนจากการทำกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้น ในประเด็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ ความรู้สึก สิ่งที่ชอบ และการนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- **สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม** ได้แก่ ความมีวินัย ความซื่อตรง ต่อหน้าที่ การได้จัดกิจกรรมให้ห้อง ๆ และการเป็นเด็กดี
- **ความรู้สึกจากการเข้าร่วมกิจกรรม** ได้แก่ รู้สึกภูมิใจ สนุก อยากเป็นคนดี และตื่นตัวในการนำเสนอผลงาน

- สิ่งที่ชอบมากที่สุดในการทำกิจกรรม ได้แก่ การทำโปสเตอร์ ชอบทุกกิจกรรม ชอบการทำแผนผังความคิด ชอบวิดีโอเรื่อง ความซื่อตรง
- การนำไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ การทำตนเป็นแบบอย่าง ในการทำความดี ตั้งใจเรียน ลดการเล่นเกม

การนำเสนอผลงานของนักเรียนโรงเรียนบ้านเจียรพัฒนา และการถอดบทเรียนด้วยเทคนิคแผนที่ความคิด ดังภาพต่อไปนี้



ภาพ 5.9 การนำเสนอผลงานโรงเรียนบ้านเจียรพัฒนา และผลการถอดบทเรียน

โรงเรียนชุมชนบ้านเขาสมิง จังหวัดตราด³

ผลการวางแผนและกิจกรรมที่นักเรียนคิดขึ้นเอง 5 โครงการ ได้แก่ เก็บได้ให้คืนยั่งยืนความสุข ตรงต่อเวลาเป็นเครื่องหมายของความซื่อตรง ขยะ...สะสมแต่้ม...แห่งความซื่อตรง จิตอาสาสมัครพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน และชวนกันก้าวสู่ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ

1. โครงการเก็บได้ให้คืนยั่งยืนความสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความซื่อสัตย์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น และฝึกการปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมช่วยเหลือสังคม กิจกรรม เริ่มตั้งแต่การวางแผนการทำงาน ออกแบบแนวทางบันทึก ข้อมูลและข้อตกลง บันทึกความดีลงสมุด มอบรางวัลให้แก่ ผู้ที่ทำความดี ผลที่ได้จากการจัดโครงการทำให้นักเรียน มีคุณธรรมและมีจิตสำนึกไม่ลักขโมย
2. โครงการตรงต่อเวลาเป็นเครื่องหมายของความซื่อตรง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมาเข้าแถวให้ทันเวลาตามที่ โรงเรียนกำหนดทุกวัน และลดจำนวนนักเรียนที่มาโรงเรียนสาย กิจกรรมมีการอภิปรายปัญหาของการมาเข้าแถวไม่ตรงเวลา ตรวจเช็คการมาเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงของนักเรียน จัดทำข้อตกลง และมีมาตรการสำหรับคนที่ยังมาโรงเรียนสาย บ่อยครั้ง เช่น กวาดพื้นสนามโรงเรียน ล้างห้องน้ำ รดน้ำต้นไม้ ฯลฯ และมอบรางวัลให้กับนักเรียนที่มาตรงเวลา โครงการนี้ ทำให้นักเรียนมีวินัยและตรงต่อเวลามากขึ้น

³ จากการนำเสนอ และรายงานผลการดำเนินโครงการโรงเรียนแห่งความซื่อตรง โรงเรียนชุมชนบ้านเขาสมิง

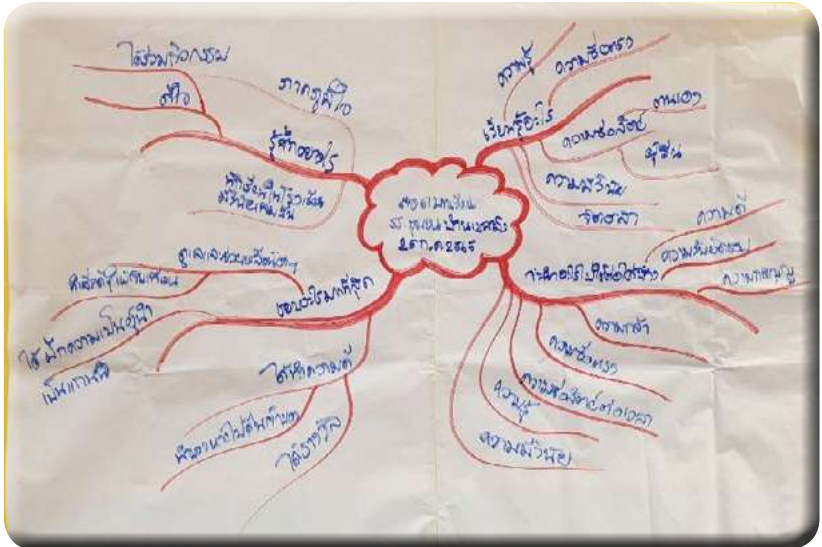
3. โครงการชยะ...สะสมแต้ม...แห่งความซื่อตรง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจและฝึกปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ และเพื่อสร้างระเบียบวินัยในการปลูกฝังการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ กิจกรรมมีการสำรวจสภาพปัญหา ประชุมร่วมกัน จัดตั้งคณะกรรมการชยะสะสมแต้ม มีการรับแลกชยะสะสมแต้มในโรงเรียนทุกวัน ในช่วงบ่ายโดยใช้สมุดสะสมแต้มที่สามารถนำไปรับรางวัลได้ ผลที่ได้รับทำให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม
4. โครงการจิตอาสาร่วมรณรงค์พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกจิตสำนึกและจิตอาสาในการอยู่ร่วมกัน กิจกรรมเป็นการรณรงค์แนะแนวความรู้เรื่องจิตอาสา โดยมีนักเรียนแกนนำร่วมสังเกตการณ์ จัดบันทึก และตรวจสอบดูกิจกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในการร่วมดูแลแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ผลที่ได้รับทำให้นักเรียนมีจิตอาสาในการดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน
5. โครงการชวนกันก้าวสู่ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคม อันนำไปสู่การปฏิบัติตนได้จริงในชีวิตประจำวันได้ กิจกรรมมีการประชุมและจัดทำแนวทางให้ความรู้แก่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับเรื่องความซื่อสัตย์ จากนั้นมีการติดตามความซื่อสัตย์ในเรื่องของการไม่ลักขโมยหรือเมื่อพบเจอสิ่งของแล้วนำไปคืน

ติดตามโดยใช้สมุดบันทึกความดี หรือความซื่อสัตย์ในเรื่อง
 ทำการบ้านเองไม่ลอกเพื่อนกับการขออนุญาตเมื่อจะหยิบ
 ของผู้อื่นและนำไปคืนเมื่อใช้เสร็จแล้ว มีการติดตามด้วย
 แบบประเมินผลการเรียนรู้ความซื่อสัตย์และแบบสังเกต
 ผลที่ได้รับทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความซื่อสัตย์
 และปฏิบัติตนได้ดียิ่งขึ้น

หลังจากการนำเสนอผลงานของนักเรียนแล้ว คณะผู้วิจัยได้ระดม
 ความคิดเห็นจากนักเรียนเพื่อถอดบทเรียนจากการทำกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้น
 ในประเด็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ ความรู้สึก สิ่งที่ชอบ และการนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- **สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม** ได้แก่ ความรู้ ความซื่อตรง
 ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ความมีวินัยและจิตอาสา
- **ความรู้สึกจากการเข้าร่วมกิจกรรม** ได้แก่ รู้สึกภาคภูมิใจ ดีใจ
 ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม และรู้สึกว่่านักเรียนในโรงเรียนมีวินัย
 มากขึ้น
- **สิ่งที่ชอบมากที่สุดในการทำกิจกรรม** ได้แก่ ได้ดูแลและ
 ช่วยเหลือน้อง ๆ ได้ทำสิ่งดี ๆ ให้กับเพื่อน ได้ฝึกความเป็นผู้นำ
 และเป็นแกนนำ ได้ทำความดีโดยการนำของหายไปคืนเจ้าของ
 และได้รางวัล
- **การนำไปใช้ประโยชน์** ได้แก่ ความดี ความรับผิดชอบ
 ความกตัญญู ความกล้า ความซื่อตรง ความซื่อสัตย์ต่อเวลา
 ความรู้ และความมีวินัย

การนำเสนอผลงานของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านเขาสมิง และ
 การถอดบทเรียนด้วยเทคนิคแผนที่ความคิด ดังภาพต่อไปนี้



ภาพ 5.10 การนำเสนอผลงานโรงเรียนชุมชนบ้านเขาสมิ้ง
และผลการถอดบทเรียน

5.3.2 ผลการประเมินกระบวนการโดยครูที่ปรึกษา

จากการตอบแบบสอบถามของทั้งสองโรงเรียน มีผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 16 ท่าน ด้วยจำนวนผู้ตอบยังไม่มากนัก คณะผู้วิจัยจึงขอนำเสนอสรุปในรูปแบบของตาราง โดยการสอบถามเกี่ยวกับสาระของความซื่อตรง ซึ่งแบ่งคำถามเป็นสองข้อ พบว่า ตอบคำถามในระดับมากที่สุดทั้งสองประเด็น ในค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการมีความสอดคล้องกับความซื่อตรง และกิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องกับความจำเป็นของสถานศึกษา

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าซึ่งแบ่งคำถามเป็นสองข้อ พบว่า ตอบคำถามในระดับมากที่สุดทั้งสองประเด็น โดยกิจกรรมที่ดำเนินการมีความเหมาะสมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่อนข้างชัดเจนกว่าประเด็นกิจกรรมที่ดำเนินการมีการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเหมาะสม

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการซึ่งแบ่งคำถามเป็นสองข้อ พบว่า ตอบคำถามในระดับมากที่สุดทั้งสองข้อ โดยประเด็นกิจกรรมที่ดำเนินการมีกระบวนการอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าอย่างชัดเจนกว่าประเด็นกิจกรรมที่ดำเนินการมีการวางแผน

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับผลผลิตของกระบวนการซึ่งแบ่งคำถามเป็นสองข้อ พบว่า ตอบคำถามในระดับมากที่สุดทั้งสองข้อ โดยประเด็นกิจกรรมที่ดำเนินการทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความซื่อตรง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าอย่างชัดเจนกว่าประเด็น กิจกรรมที่ดำเนินการทำให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจ

นอกจากนี้ ยังมีคำถามเพื่อประเมินความคิดเห็นหลังเสร็จสิ้นโครงการ พบว่าส่วนใหญ่ตอบคำถามในระดับมากที่สุดทั้งสามประเด็น ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความซื่อตรง (จากการที่วิทยากรบรรยายถึงความหมาย แนวคิด และขอบเขตของความซื่อตรง ท่านคิดว่าการบรรยายทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด) กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการซื่อตรง (จากกระบวนการระดมความคิดเห็นด้วยการเขียนบัตรความคิดจนถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด) และผลจากการนำโครงการที่ได้จากการทำแผนปฏิบัติการไปดำเนินการ (จากการนำโครงการที่คิดไปลงมือปฏิบัติจริงภายในโรงเรียน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด) โดยประเด็นกระบวนการฯ เป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและสูงกว่าอีกสองประเด็นที่เหลืออย่างชัดเจน

สำหรับค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นของแบบสอบถาม สรุปดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 5.1 ค่าเฉลี่ยข้อค้นพบจากแบบสอบถามหลังการพัฒนาตัวแบบ

| สาระ | | ปัจจัยนำเข้า | | กระบวนการ | |
|---|---|---|---|---|--|
| 1.1 กิจกรรม ที่ดำเนินการ มี ความ สอดคล้อง กับ หลัก ความซื่อตรง | 1.2 กิจกรรม ที่ดำเนินการ สอดคล้อง กับ ความ จำเป็นของ สถานศึกษา | 2.1 กิจกรรม ที่ดำเนินการ มี ความ เหมาะสม ด้านบุคลากร ที่เกี่ยวข้อง | 2.2 กิจกรรม ที่ดำเนินการ มีทรัพยากร สนับสนุน อย่างเหมาะสม | 3.1 กิจกรรม ที่ดำเนินการ มีการวางแผนงาน | 3.2 กิจกรรม ที่ดำเนินการ มีกระบวนการ อย่างเหมาะสม |
| 4.63 | 4.69 | 4.81 | 4.63 | 4.50 | 4.69 |
| 4.66 (มากที่สุด) | | 4.72 (มากที่สุด) | | 4.59 (มากที่สุด) | |

| ผลผลิต | | ผลหลังเสร็จสิ้นโครงการ | | |
|---|--|--|---|---|
| 4.1 กิจกรรม ที่ดำเนินการ ทำให้นักเรียน มีพฤติกรรม ด้านความ ซื่อตรง | 4.2 กิจกรรม ที่ดำเนินการ ทำให้ ภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง | 5. การ บรรยาย ทำให้ผู้เข้า ร่วมกิจกรรม ได้รับความรู้ และความ เข้าใจเรื่อง ความซื่อตรง | 6. กระบวนการ ระดมความคิด เห็นทำให้ผู้เข้า ร่วมกิจกรรม มีความรู้และ ความเข้าใจ เรื่องความ ซื่อตรง | 7. การนำ โครงการที่ คิดไปลงมือ ปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เข้า ร่วมกิจกรรม ได้รับความรู้ และความ เข้าใจเรื่อง ความซื่อตรง |
| 4.63 | 4.44 | 4.50 | 4.63 | 4.56 |
| (มากที่สุด) | | 4.56 (มากที่สุด) | | |

ในส่วนท้ายของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ
ในส่วนนี้ จำนวน 9 ท่าน ส่วนใหญ่เป็นข้อคิดเห็นด้านระยะเวลา รูปแบบ
กิจกรรม การขยายผล และงบประมาณ โดยในส่วนที่เห็นเกี่ยวระยะเวลาเห็นว่า
ระยะเวลาดำเนินการคาบเกี่ยวช่วงปิดภาคเรียนและการเลื่อนชั้น ไม่ต่อเนื่อง
ในปีการศึกษา ทำให้ได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร นักเรียนมีกิจกรรมหลายอย่างและ
อยู่ในช่วงใกล้สอบ ทำให้ดำเนินกิจกรรมได้ไม่ครบตามที่ตั้งใจจะทำ

ในส่วนของรูปแบบกิจกรรม เห็นว่าการอบรมออนไลน์ดีมาก และหากเป็นการอบรมในสถานที่จริงอาจได้ผลที่ดีขึ้น ถือเป็นกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์และลงสู่นักเรียนโดยตรง

ในส่วนของการขยายผล เห็นว่าโครงการนี้สามารถขยายในกลุ่มกว้าง ไปยังครอบครัว และชุมชนได้ โดยควรเพิ่มเวทีให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นบ่อยครั้งขึ้น จะเพิ่มสมรรถนะการคิด การสื่อสารได้ดีมากขึ้น

และในส่วนของงบประมาณ เห็นว่าวัสดุหรืออุปกรณ์บางอย่าง อาจไม่เพียงพอแก่นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมในโครงการ ควรเพิ่มงบประมาณ เพื่อให้แต่ละกลุ่มได้จัดกิจกรรมที่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน เพราะนักเรียนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก

5.4 สรุปผล

ตัวแบบโรงเรียนแห่งความซื่อตรงที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกับ 12 โรงเรียน ระหว่างปี 2559 – 2563 โครงการหรือกิจกรรมที่นักเรียนดำเนินการส่วนใหญ่ค่อนข้างเป็นไปในทางเดียวกัน เช่น การฝึกวินัยใน ความตรงต่อเวลาหรือการแต่งกาย การสร้างสภาพแวดล้อมของความซื่อตรง ด้วยกิจกรรมประกวดและรณรงค์ ตลอดจนกิจกรรมลักษณะพี่สอนน้อง เพื่อฝึกพฤติกรรมความซื่อตรงต่อตนเองในด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่

หลังการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนแล้วระยะหนึ่ง โครงการโรงเรียนแห่งความซื่อตรงยังคงส่งผลลัพธ์แก่ครูและนักเรียนในโรงเรียนที่ เข้าร่วมโครงการ โดยหลายโรงเรียนนำกิจกรรมเหล่านั้นไปขยายผลดำเนินการ ต่อแก่นักเรียนกลุ่มอื่น หรือมีการทำกิจกรรมต่อเนื่อง ในเชิงพฤติกรรมเอง พบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยครู ไม่ต้องคอยเตือน

ในส่วนกระบวนการที่ใช้ ทำให้นักเรียนได้ระดมความคิดเห็น สะท้อนมุมมองของตนเองและฝึกการแสดงความคิดเห็นลงมือทำจริง ตลอดจนกระบวนการสุดท้ายได้มีการนำเสนอผลงาน ก็ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในด้านนี้ด้วย

สำหรับปัจจัยความสำเร็จได้แก่ การมีส่วนร่วม ผู้บริหารและบุคลากรครูในโรงเรียนที่ให้ความสำคัญ และมีการสนับสนุนจากภายนอก องค์กรใดก็ตามที่โครงการที่จัดขึ้นใน 12 โรงเรียนยังคงมีความท้าทายบางประการได้แก่ ระยะเวลาการทำการกิจกรรมที่ไม่มากนักหรือขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางวัตถุนิยม ทำให้นักเรียนบางคนตั้งคำถามถึงความจำเป็นในการทำความดีหรือความซื่อตรง ซึ่งควรมีการปรับปรุงในประเด็นดังกล่าวเพื่อให้ความซื่อตรงในโรงเรียนนั้นเกิดผลได้จริง

สำหรับการพัฒนาตัวแบบ หลังจากที่ได้มีการถอดบทเรียนจากทั้ง 12 โรงเรียนแล้ว คณะผู้วิจัยพัฒนาจากแนวคิด ผลการถอดบทเรียน และผลจากการสนทนากลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ได้แนวทางปรับปรุงตัวแบบการเสริมสร้างความซื่อตรงสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัล โดยในสาระการบรรยายเรื่องความซื่อตรง และกระบวนการพัฒนาแผนเรื่องความซื่อตรง คณะผู้วิจัยในฐานะวิทยากรกระบวนการได้สอดแทรกให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้มีการคิดค้นลักษณะกิจกรรมที่เสริมสร้างความซื่อตรงในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์โควิดที่จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในส่วนของกระบวนการเอง คณะผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงกระบวนการเพื่อลดการเขียนบัตรคำและลดความซับซ้อนของกระบวนการลง เนื่องจากตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ใช้กระบวนการผ่านช่องทางออนไลน์เป็นหลัก ซึ่งจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมครูในโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิทยากรด้วย องค์กรใดก็ตามที่ภายใต้ตัวแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้นนี้ ลักษณะกิจกรรมที่นักเรี ยนคิดค้นขึ้นมานั้นยังคงมีความคล้ายคลึงกับโครงการเสริมสร้างความซื่อตรง

ในโรงเรียนที่ได้ดำเนินการระหว่างปี 2559 – 2563 เพราะนักเรียนยังมีความคุ้นเคยกับลักษณะกิจกรรมแบบเดิม ซึ่งโรงเรียนได้มีการดำเนินการอยู่บ้างแล้ว เมื่อมีตัวแบบนี้เข้ามาก็ทำให้นำไปสู่การปรับปรุงโครงการที่มีอยู่เดิมให้มีหลักเกณฑ์และมีการทำงานเป็นระบบมากขึ้น ทั้งนี้ กิจกรรมแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างบ้างในรายละเอียด ขึ้นอยู่กับบริบทสภาพชุมชนและโรงเรียน เช่น โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนเมือง ชุมชนชนบท ค่านิยมความรับผิดชอบของครูในโรงเรียน คุณภาพของนักเรียน เป็นต้น

5.5 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการ และงานวิจัยในอนาคต ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คณะผู้วิจัยเสนอแนะว่า กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการทบทวนเพื่อบูรณาการโครงการหรือกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงในสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่ ร่วมกับหน่วยงานที่ส่งเสริมด้านคุณธรรม เช่น ศูนย์คุณธรรม หรือสำนักงานพระพุทธศาสนา เพื่อกำหนดนโยบายหรือแนวทางการส่งเสริมและประเมินผลโรงเรียนแห่งความซื่อตรงในแบบครอบคลุมทั่วประเทศ โดยพิจารณาประยุกต์ใช้ตัวแบบโรงเรียนแห่งความซื่อตรงที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาไว้ในรายงานฉบับนี้ เพราะเป็นตัวแบบที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมวางแผน ดำเนินการ ประเมินผลด้วยตนเอง ตลอดจนได้รับข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะนี้เกิดจากอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการถอดบทเรียนของ 12 โรงเรียนก่อนหน้างานวิจัยฉบับนี้ และจากโรงเรียนที่ได้พัฒนาตัวแบบทั้ง 2 โรงเรียน เนื่องจากการส่งเสริมที่มาจากหลายหน่วยงานโดยขาดการบูรณาการทำให้เกิดภาระงานที่มากเกินไปแก่บุคลากรครู และอาจกระทบ

ต่อช่วงเวลาเรียนของนักเรียนด้วย ซึ่งจะส่งผลทำให้โครงการด้านความซื่อตรง
 ในสถานศึกษาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ คณะผู้วิจัยเสนอแนะว่า การนำตัวแบบนี้
 ไปดำเนินการให้เหมาะสมกับเยาวชนในยุคดิจิทัล นอกเหนือจากกระบวนการ
 ที่คณะผู้วิจัยใช้การวางแผนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผ่านช่องทางออนไลน์
 แล้ว วิทยากรและครูที่ปรึกษาอาจแนะนำให้นักเรียนได้ค้นคว้าและใช้
 เครื่องมือที่อิงกับเทคโนโลยีมากขึ้น ตลอดจนกระตุ้นประเด็นเรื่องการเสริมสร้าง
 ความซื่อตรงในยุคดิจิทัลมากขึ้น เช่น การไม่คัดลอกผลงานจากเว็บไซต์
 การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลและรูปภาพที่นักเรียนนำมาใช้ในการทำกิจกรรม
 การเข้าเรียนทางออนไลน์อย่างตรงเวลาและสม่ำเสมอ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม
 คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตจากที่ได้นำตัวแบบไปใช้กับ 2 โรงเรียนในการศึกษา
 ครั้งนี้ อาจมีข้อจำกัดที่เป็นโรงเรียนในระดับประถมศึกษา จึงยังมีศักยภาพ
 ไม่เพียงพอในการใช้เครื่องมือเชิงเทคโนโลยี อีกทั้งเป็นโรงเรียนในต่างจังหวัด
 ซึ่งอาจมีข้อจำกัดเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ตและขาดอุปกรณ์ที่ใช้ ข้อเสนอแนะนี้
 จะสามารถดำเนินการได้ดีกับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความพร้อมมากกว่า
 ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษา อาจต้องพิจารณาความพร้อมด้านเทคโนโลยี
 บุคลากรครู และนักเรียนควบคู่กันไปด้วย

นอกจากนี้ ควรมีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กับ
 ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อหาและกิจกรรมก่อน
 ดำเนินการจริงกับนักเรียน จากตัวแบบที่ได้มีการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัย
 ได้มีการจัดกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจในกระบวนการ
 จัดกิจกรรมเพื่อให้ครูที่ปรึกษาสามารถเป็นผู้ช่วยวิทยากร ในขณะที่
 คณะผู้วิจัยเป็นวิทยากรหลัก อย่างไรก็ตาม จากโครงการที่โรงเรียนได้มีการจัดทำ
 และดำเนินการนั้นสะท้อนให้เห็นว่า อาจยังต้องสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหาร
 ครู และนักเรียนเรื่องของคุณธรรม ศีลธรรม และความซื่อตรง ที่มีความหมาย

มากกว่าคุณธรรมทางศาสนา ดังนั้น ในกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้บริหารและครู นอกจากจะเป็นการทำความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรมแล้ว อาจเพิ่มการทำความเข้าใจความหมายคำว่าซื่อตรง คุณธรรม และศีลธรรม เนื่องจากในวันจัดกิจกรรมจริงและหลังจากวันจัดกิจกรรมครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการชี้แนะรูปแบบและการดำเนินโครงการของนักเรียน

ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต คณะผู้วิจัยเสนอแนะว่า ควรมีการวิจัยในลักษณะติดตามผลการทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับความซื่อตรงอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวัดผลในระดับโครงการและการวัดผลในระยะยาว การวัดผลในระดับโครงการนั้นจำเป็นต้องมีการนำตัวแบบที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปดำเนินการต่อในสถานศึกษาอื่นแล้วเก็บข้อมูลวัดผล เพื่อให้มีจำนวนและผลจากการดำเนินโครงการที่มากพอ เช่น จำนวนและประเภทกิจกรรมของแต่ละสถานศึกษา จำนวนและความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ฯลฯ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยเหล่านั้นมาวิเคราะห์และสะท้อนผลจากตัวแบบได้อย่างหนักแน่นมากขึ้น แล้วทบทวนตัวแบบนี้อีกครั้งเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ดังเช่นงานวิจัยชิ้นนี้ได้มีการทบทวนและพัฒนาตัวแบบหลังการทำโครงการไปแล้วเป็นระยะเวลา 5 ปี ส่วนงานวิจัยในการวัดผลระยะยาว ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลเชิงพฤติกรรมในระยะยาวสำหรับนักเรียนที่ได้ร่วมโครงการด้านความซื่อตรง โดยควรเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะบูรณาการหลายหน่วยงานและเป็นไปอย่างสอดคล้องรองรับกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่กล่าวไว้ ที่หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางการส่งเสริมและประเมินผลโรงเรียนแห่งความซื่อตรงในแบบครอบคลุมทั่วประเทศ





บรรณานุกรม

- ชัตติยา กรรณสูต และคณะ. (2547). *รายงานการวิจัยคุณธรรม พฤติกรรม ความซื่อสัตย์ของคนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- คณะผู้วิจัยสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา. (2549). *รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม(ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้.
- จินตนา พุทเมตตะ. (2548). *การศึกษาคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเกาหลี*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และ รุ่งเรือง สุขภิรมย์. (2550). *ศึกษาการสังเคราะห์งานวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่าง ๆ 10 ประเทศ*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

- ฉลวยวรรณ ปัญญา. (2549). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศนิวซีแลนด์*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ชุมพล เทียงธรรม. (2549). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเยอรมัน*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ดลใจ ถาวรวงศ์ ตันเจริญ และ จันท์ชลี มาพุท. (2552). *กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- เดิมแท้ ชาวหินฟ้า. (2548). *การศึกษาคูณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไต้หวัน*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ธนพล จาดใจดี. (2548). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศอินเดีย*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ธัมมนันทาภิกษุณี และฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. (2548). *การศึกษาคูณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศศรีลังกา*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- นิติพล ธาระรูป และ ญัฐวดี ลี้มเลิศเจริญวนิช. (2560). การถอดบทเรียนการวิจัยและประเมินผลการดำเนินกระบวนการสมัชชาคุณธรรม ปีงบประมาณ 2558. *วารสารสุทธิปริทัศน์*. 31(98), 19-38.

- นิติภูมิ นวรัตน์. (2548). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยดนาม*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- พิมพ์ประภา พันธุ์พัฒนา และ พิษญาภา ยืนยาว. (2563). *การเสริมสร้างคุณธรรมและความเป็นไทยของเยาวชนในยุคดิจิทัล*. งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์, 2556.
- ละเอียด ศิลาน้อย และกันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ. (2562). การใช้มาตรฐานค่าในการศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การโรงแรม และการท่องเที่ยว. *วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 8(15), 112 – 126.
- วีรวีท คงศักดิ์. (2555). *คุณธรรมกับสังคมไทย*. บรรณาธิการโดย มณฑิพย์ เทพวารินทรามาต. กรุงเทพฯ : แวนแก้ว เอ็ดดูเทนเมนท์.
- วิริญรัฐมา รัตน์. (2563). การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านตุม. *SSKRU Research and Development Journal*. 6(1), 58-75. วันที่สืบค้น 8 มกราคม 2564 จาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/sskru-research/article/view/243584>.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2555). *การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย Research and Development for Enhancement of Integrity in Thailand*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ

สมชาย เสริมแก้ว. (2549). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศสวีเดนและฟินแลนด์*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

สายฤดี วรกิจโกศาทร และคณะ. (2552). *การศึกษาคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทย*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2561). พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561. วันที่สืบค้น 17 ตุลาคม 2565 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/052/1.PDF>.

อลิศรา ชูชาติ. (2549). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศแคนาดา*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

พระณัฐวุฒิน ญาณบปโภ (ตั้งปฐมวงศ์). (2564). *วิกฤตจริยธรรมและจรรยาบรรณของคนไทยในยุคดิจิทัล. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*. 1(3). กันยายน - ธันวาคม 2564, 37-52.

พิสิฐ ฮ่องเจริญ. (2560). *ถอดบทเรียน: การบริหารโครงการภาครัฐ (ฉบับทดลองใช้)*. กรุงเทพฯ: ทูเกเตอร์ เอ็ดดูเทนเนอร์.

- Antoni, B. Schurink, & Beer, M. D. (2008). A Conceptual Framework of Integrity. *SA Journal of Industrial Psychology*, 34(2), 40-49.
- Huberts, L. (2005). *Integrity of Governance: What It Is (Not) What Is Next*.
- Dudley, P. (2014). *Lesson Study: A Handbook*. Retrieved date February 1, 2021 from <http://lessonstudy.co.uk/wp-content/uploads/2012/03/new-handbook-revisedMay14.pdf>.
- Singh, V. (2009 - 2010). *Project Pahal: Shaasan Sudhaar Ki Ore: For Improving Governance in rural India*. Transparency International India. (n.p.).
- Abolarin, I., & Babalola, J. T. (2020). Christian religious education and integrity: a case study of Babcock University, Nigeria. *Koers: Bulletin for Christian Scholarship Koers: Bulletin vir Christelike Wetenskap*, 85(1), 1-13.
- Heywood, P., Marquette, H., Peiffer, C., & Zúñiga, N. (2017). *Integrity and integrity management in public life*. University of Nottingham.
- Stephens, J. M. (2016). Creating cultures of integrity: A multi-level intervention model for promoting academic honesty. *Handbook of academic integrity*, 996-1003.



ກາດພວກ

ภาคผนวก ก

แนวคำถามการประชุมกลุ่มครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

1. จากการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรง ท่านเห็นว่าผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทั้งในส่วนนักเรียนแกนนำที่เข้าร่วมโครงการและนักเรียนคนอื่น ๆ เป็นอย่างไร

2. หลังจากการดำเนินโครงการเสริมสร้างความซื่อตรงที่สถาบันฯ ได้ดำเนินการไปนั้น ทางโรงเรียนได้มีการขับเคลื่อน/ขยายผล/ดำเนินการสิ่งใดต่อหรือไม่ อย่างไร

3. ท่านเห็นว่า ตามกระบวนการที่สถาบันฯ ได้จัดกิจกรรมให้กับท่านนั้น (การจัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ การนำเสนอผลงาน) สามารถช่วยให้แก่นักเรียนมีความเข้าใจและเกิดการพัฒนาความซื่อตรงได้มากน้อยเพียงใด

4. ท่านเห็นว่า ปัจจัยใดที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียน (ปัญหา อุปสรรค ความท้าทาย)

5. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ภาคผนวก ข

แบบฟอร์มการประเมินโครงการเสริมสร้างความซื่อตรง ในโรงเรียน

| | |
|---|------------------|
| ส่วนของผู้เก็บข้อมูล | |
| โรงเรียน | รหัสผู้ตอบ |
| ส่วนของผู้ตอบ | |
| <p>“โปรดกรอกข้อมูลตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการ ผลการประเมินไม่มีผลกระทบต่อท่านหรือองค์กรของท่านแต่อย่างใด”</p> | |
| <p>คำชี้แจง หลังจากท่านได้มีการถอดบทเรียนกับผู้รับผิดชอบโครงการแล้ว ขอให้ท่านกรอกคะแนนตามความคิดเห็นของท่านในแต่ละประเด็น โดยใช้เครื่องหมายวงกลม เพื่อให้คะแนน 5 หากท่านเห็นว่าประเด็นดังกล่าวอยู่ในระดับดีมากที่สุด / 4 หมายถึง มาก / 3 หมายถึง ปานกลาง / 2 หมายถึง น้อย / 1 หมายถึง น้อยที่สุด</p> | |

| ประเด็นประเมิน | ระดับคะแนน | | | | |
|---|------------|---|---|---|---|
| 1.1 กิจกรรมที่ดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักความซื่อตรง | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 1.2 กิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องกับความจำเป็นของสถานศึกษาท่าน | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 2.1 กิจกรรมที่ดำเนินการมีความเหมาะสมด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 2.2 กิจกรรมที่ดำเนินการมีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเหมาะสม | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 3.1 กิจกรรมที่ดำเนินการมีการวางแผนงาน | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 3.2 กิจกรรมที่ดำเนินการ มีกระบวนการอย่างเหมาะสม | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 4.1 กิจกรรมที่ดำเนินการทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความซื่อตรง | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 4.2 กิจกรรมที่ดำเนินการทำให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจ | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |

| ประเมินระดับความรู้และความเข้าใจ หลังเสร็จสิ้นโครงการ | ระดับคะแนน | | | | |
|---|------------|---|---|---|---|
| 5. จากการทำวิทยากรบรรยายถึงความหมาย แนวคิด และขอบเขตของความซื่อตรง ท่านคิดว่าการบรรยายทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 6. จากกระบวนการระดมความคิดเห็นด้วยการเขียนบัตรความคิดจนถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 7. จากการนำโครงการที่คิดไปลงมือปฏิบัติจริงภายในโรงเรียน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องความซื่อตรงในระดับใด | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |

8. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แนวคำถามประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อผลการถอดบทเรียนและข้อเสนอเบื้องต้นจากผลการศึกษา เช่น เนื้อหาที่ใช้ กระบวนการ วิธีการวัดและประเมินผล เป็นต้น

2. ท่านเห็นว่าการเสริมสร้างความซื่อตรงในปัจจุบันมีความท้าทายอะไรบ้าง เพราะอะไร

3. ท่านเห็นว่าเนื้อหาหรือประเด็นในการเสริมสร้างความซื่อตรงแก่เยาวชนในยุคดิจิทัลควรมีเรื่องใดบ้าง เพราะอะไร

4. ท่านเห็นว่าแนวทางหรือกระบวนการที่ใช้เสริมสร้างความซื่อตรงแก่กลุ่มเยาวชนไทยในยุคดิจิทัลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาควรเป็นอย่างไร โปรดยกตัวอย่าง

5. ท่านคิดว่าควรมีวิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อตรงในเนื้อหาและกระบวนการดังกล่าวอย่างไร เพื่อให้แน่ใจว่าเกิดความซื่อตรงในกลุ่มเป้าหมายที่ไปดำเนินการอย่างแท้จริง

6. ท่านมีข้อเสนอแนะอื่นหรือไม่ อย่างไร เพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงแก่เยาวชนไทยในยุคดิจิทัล

ภาคผนวก ง

ภาพทดสอบกระบวนการที่ปรับปรุง

วันที่ 20 มกราคม 2565 ณ สถาบันพระปกเกล้า







ภาคผนวก จ

ภาพประกอบการดำเนินกระบวนการที่พัฒนาแล้ว

การซักซ้อมความเข้าใจของคณะผู้วิจัยก่อนประชุมร่วมกับคณะครู
(ตัวอย่างวันที่ 26 มกราคม 2565)



คณะผู้วิจัยประชุมร่วมกับคณะครู เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการ
อุปกรณ์ และบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาในวันดำเนินกิจกรรมจริง
(ตัวอย่างวันที่ 26 มกราคม 2565)

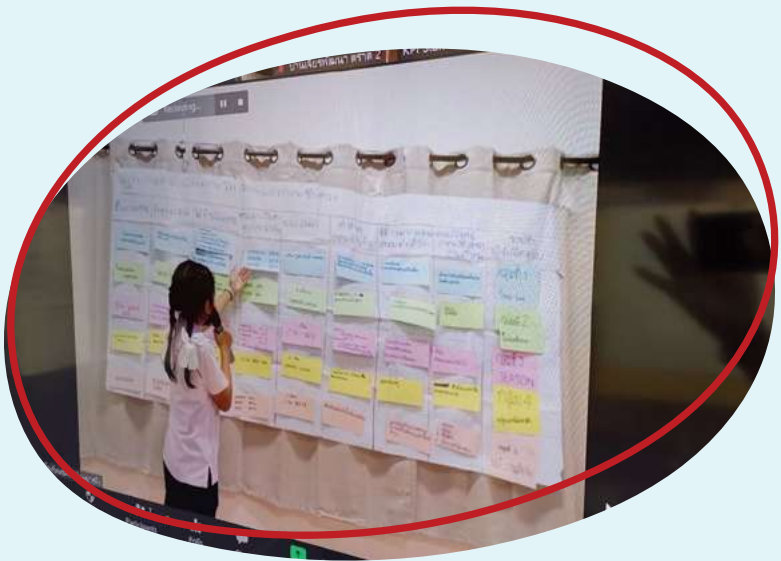




การดำเนินกระบวนการในวันจริงของวิทยากรหลักสถาบันพระปกเกล้า
(ตัวอย่างวันที่ 31 มกราคม 2565)







สังคมไทยมีแนวโน้มของการยอมรับการทุจริต
เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์ไม่เว้นแม้แต่ในเยาวชน
การเสริมสร้างความซื่อตรงแก่เยาวชนในสถานศึกษา
เป็นพื้นที่หนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการเสริมสร้าง
วัฒนธรรมความซื่อตรง ที่ส่งเสริมต่อประชาธิปไตย
เพราะการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อตรง
ให้กับเยาวชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม โดยให้นักเรียน
เป็นผู้เรียนรู้ถึงความหมายและขอบเขต ออกแบบกิจกรรม
ด้านความซื่อตรงในโรงเรียน ติดตามและประเมินผล
ตลอดจนนำเสนอผลการดำเนินกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเอง
จะช่วยให้ความซื่อตรงได้ถูกซึมซับในกลุ่มเยาวชน
ผ่านกระบวนการกลุ่มหลากหลายทางสังคมในอีกรูปแบบหนึ่ง
ทำให้เยาวชนเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต
และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศได้



สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 (โชนทิศใต้)
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 www.kpi.ac.th
โทรศัพท์ 02-141-9596 โทรสาร 02-143-8174



ISBN 978-616-476-328-9



9 786164 763289